

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

ANALYSIS|| FIDEI CA=||THOLICAE,||

Valencia, Gregorio de

Ingolstadii, 1585

VD16 V 55

Analysis Fidei Catholicae, &c. Pars Octava. Qvoties Cvnqve Romanvs Pontifex, In Fidei quæstionibus definiendis, illa qua est præditus auctoritate vtitur; ab omnibus fidelibus, tanquam doctrina fidei ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47934)

A N A L Y S I S
F I D E I C A T H O
L I C A E, &c.

P A R S O C T A V A.

Q U O T I E S C V N Q U E
R O M A N V S P O N T I F E X, I N F I

*dei questionibus definiendis, illa qua est pradi-
tus auctoritate utitur, ab omnibus fidelibus, tanquam doctrina
fidei recipi diuino precepto debet ea sententia, quam ille decernit
esse sententiam fidei. Toties autem ea ipsum auctoritate vti cre-
dendum est, quoties in controuersia fidei sic alterutram
sententiam determinat, ut ad eam recipien-
dam obligare velit vniuersam
Ecclesiam.*

*Ab omnibus ex
precepto diu-
no recipi oport-
ere quod pri-
maria in Ec-
clesia auctori-
tate, quam Ro-
manus Pont.
tanquam D.
Petri successor
habet, defini-
tur.*

PR I O R huius assertiois pars fa-
cile probatur ex his quæ hæcenus sunt
constituta. Nam si D. Petro, tanquam vni-
uersali Ecclesiæ Pastori, Christus auctori-
tatem tribuit, infallibiliter constituendi
de questionibus fidei; & hæc eadem auctoritas Romanis
Pontificibus D. Petri successoribus diuinitus confertur
(quæ duo hæcenus à nobis confirmata sunt) dubitari non
potest, quin etiam Christi oues teneantur tunc saluta-
rem pastum doctrinæ fidei acceptare, cum vsu illius au-
ctoritatis à Romanis Pontificibus ipsis ostēditur. Omnes
enim in primis hanc obedientiam suo Pastori atque Præ-
posito

posito debent, vt si quid ille in quæstionibus fidei infallibiliter verum tradiderit, id sibi verissimum esse persuadeant, nec possint assentiri contrario.

Ac nisi eiusmodi auctoritatem docendi Christus Domino Petro (atq; aded etiã successoribus eius) attribuisset, sanè quidē nec absolutam curam pascendi Dominicum gregem Petrus suscepisset (cūm pascatur ille in primis veritate doctrinæ) neq; omnino clauēs regni cœlorum accepisset, cūm aperiantur in primis cœli vera doctrina fidei *sine qua impossibile est placere Deo.*

Huc apertissimè quoq; spectat illud Christi: *Ego, inquit, rogavi pro te, vt non deficiat fides tua. Et tu, aliquando conuersus, confirma fratres tuos.* Quod rectè in primis ad officium docendi sancti Patres referunt. Hoc & ipse Petrus etiam illis verbis testatus est: *Viri fratres, inquit, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus elegit Deus per os meum audire gentes Euangelium & credere.* Atq; eam etiam D. Petri auctoritatem D. Ambrosius pulchrè colligit, ea re à Christo significatam esse, quod aliis Apostolis præsentibus soli tamen Petro dixit: *Duc in altum, id est, in profundum disputationum.* De quo multa etiam superiùs à nobis dicta sunt, & multa quoq; disputantur eruditè tum ab aliis scriptoribus, tum præcipuè à Ioanne Turrecremata.

Cūm igitur constet, id ab omnibus in materia fidei recipi debere, quod Romanus Pōtifex D. Petri successor vtense ea docendi auctoritate, qua est præditus, infallibiliter tradit; altera nunc pars assertionis à nobis confirmanda est, nempe toties Romanum Pontificem illa docendi auctoritate vtī, hoc est, infallibiliter Spiritu sancto assistēte docere, quoties de rebus fidei cōtrouerfis alterutram sententiam ita determinat, vt ad eam recipiendam

q 3   obliga-

Auctoritatem
D. Petro et suc-
cessoribus datā,
in primis & ale-
re ad definiē-
dum infallibi-
liter de fide.

Hebr. 11.

Luc. 22.

Act. 15.

In cap. 5. Luc.

Luc. 5.

Circa locum
præsertim
Matth. 16. pro
D. Petri pri-
matu.
Lib. 2. de Eccl.
cap. 107.

obligare velit vniuersam Ecclesiam. Nisi enim etiam de hoc constet, dubitare liceret, num ob eam rem fortassis Pontificis definitio in fidei quæstionibus falsa sit, quòd non sit in definiendo vsus illa infallibili auctoritate docendi, qua est præditus.

*Roman. Pont.
dupliciter ali-
quid docere
possit.*

Id autem vt probemus, distinguendi modi sunt, quibus potest contingere, Pontificem aliquid asserere. Primum enim potest sibi persuadere aut asserere aliquid, vt priuata persona quædam vel Doctor alius quispiam. Vt, si nollet Ecclesiam vniuersam ad recipiendam suam assertionem obligare, sed tantum sententiam ipse suam reputaret veram. Hoc modo Innocentius tertius & nonnulli alij Pontifices opuscula varia ediderunt. Ac illa quidem, quæ sic Pontifex asseruerat, communis sententia omnium Theologorum est, non oportere esse omnia vera & infallibilia, quasi à Pontificia auctoritate profecta. Quin imò à plerisque auctoribus conceditur, fieri posse, vt Pontifex tanquam quædam priuata persona in hæresim labatur.

a Adriani, vt habetur in octaua Synodo, actio, 7. & Agathonis, vt in sexta Synodo, act. 4.
b Lib. 4. Ecclesiast. hierarch. c. 8.
c Lib. 2. de Eccles. c. 93.

Quod & quandoque euenisse, ex sexta & septima Synodo generali, itemque ex nonnullis ^a Pontificum epistolis nonnulli colligunt, in quibus commemoratur, Honorium Pontificem, defunctum, cõdemnatum esse, tanquam fuerit errore Eutychetis, de vna voluntate & operatione Christi, infectus. Et quanquam ^b Albertus Pycgius Campensis, & ante eum Ioannes à ^c Turrecremata, piè conentur hunc Pontificem (sicut & nonnullos alios, de quibus minor difficultas est) à nota hæresis vindicare, defendantque, cum aut omnino damnatum ab Ecclesia non fuisse, aut non nisi secundum falsò allegata & probata fuisse damnatum: tamen (quidquid de ea quæstione, particularis facti, statuat) videtur saltē in illis Conciliis

ciliis & epistolis Pontificum, atque etiam in Concilio quinto Romano, admitti tanquam possibilis eiusmodi casus, quo scilicet Romanus Pontifex in hæresim priuatim labatur.

d Sub Symacho, Can. 3.

Secundo modo potest Pontifex aliquid asserere obligando vniuersam Ecclesiam, vt illud recipiat, nec quisquam audeat sibi persuadere contrarium. Et quæcunq; Pontifex in aliqua de religione controuersia sic asserit, certa fide credendum est, illum infallibiliter, ac proinde ex auctoritate Pontificia, hoc est, ex diuina assistentia, id asserere.

Atq; hoc ipsum est, quod ponimus in secunda parte illius nostræ assertionis. Quæ sic probatur: Quidquid eodem modo Pontifex determinat, id sine cōtradictione Ecclesia vniuersa tenetur recipere. Sed quidquid Ecclesia vniuersa, vno aliquo homine docente, tenetur recipere, id est veritas infallibilis, quam Spiritus sanctus ministerio legitimi Pastoris illi suggerit. Ergo quidquid eodem modo Pontifex determinat, id suggerente Spiritu sancto, tanquam legitimus Pastor, ac proinde ex Pontificia auctoritate infallibiliter determinat. Maior propositio probatur. Nam cū Christus dedit Petro & successoribus (vt superius probatum est) auctoritatem regendi totum Ecclesiæ ouile, atq; ad eò illud pascendi verbo doctrinæ; dubium non est, quin etiam oues vniuersas obligarit, ad sui Pastoris atq; Præpositi vocem audiendam: idq; tunc præcipuè cum Pastoris cura & ducatus maxime illis necessarius est, videlicet in rebus de fide ac religione controuersis. Quin imò, Diuum Petrum habuisse & successores eius Romanos Pontifices nunc habere potestatem à Christo cum auctoritate docendi vniuersam Ecclesiam (quod abundè superiore assertione probatum est)

Quidquid in controuersia fidei Pōtifex determinat, ex auctoritate sibi à Christo tributa determinatur.

est) hoc ipsum sanè est, ita docendi munus illis commissum à Christo esse, ut eorum vocem audire vniuersi fideles teneantur. Quod præclare intelligens Diuus^c Cyprianus, verissimè illud scriptum reliquit: *Non aliunde hereses oriri, quàm quòd sacerdoti Dei nõ obtemperatur, nec vnus in Ecclesia ad tempus sacerdos, & ad tempus iudex vice Christi cogitatur.* Vt iam cætera testimonia veterũ duabus præcedentibus assertionibus pro Diui Petri & successorum auctoritate citata, non repetam. Certa est igitur illa propositio maior. Minor autem eiusdem argumenti propositio patet certè ex promissionibus diuinis, quæ habet Ecclesia de doctrinæ veritate certissimas, ne vnquam tota in errorem induci possit, sicut suprà in loco de vera Ecclesia^f vidimus; itemq; ex Scripturæ testimoniis suprà in præcedente assertionem allatis, quibus sanè constat, lege ordinaria Spiritum sanctum, non per aliquem alium hominem singularem, veritatem suggerere vniuersæ Ecclesiæ (cum obligatione acceptandi) nisi per legitimum Pastorem, cui nimirum traditæ sunt oues Christi pascentæ; & super quem est ædificata ipsa Ecclesia. Ac sanè instar petræ firmissimas, maximeq; infallibiles eiusmodi Pontificum Romanorum definitiones esse, passim est à sanctis Patribus & Conciliis cõstitutum, ut videre est in plerisque^g testimoniis ex iis, quæ suprà nõ paruo numero pro primatu Petri & successorum citauimus. Prorsus ut iure ac meritò Leo decimus, articulum etiam Lutheri vigesimum octauum damnauerit, qui continebat non obstante determinatione Pontificis posse quempiam contra eam sentire.

CÆTERVM vt magis etiam huiusmodi assertio confirmetur, nonnullæ iam expediendę sunt hoc in loco difficultates. Quod faciam breuiter ad ea ipsa respondendo,

e Lib. 1. epistol. 3.

f Circa propriet. VII.

g Præsertim in iis, quæ allata sunt ex antiquis Conciliis & Pontif. & aliis circa locũ Matt. 16. Luc. 22. & Ioan. 21. suprà parte præcedenti.

In Bulla dñi. Lutheri. Ac eandem propositionem tanquam hæreticam dñauit Sixtus IIII. in Concil. Complut. cõtra Petrum quendam Oxomensẽ.

do, quæ, contra constituta hæc de Pontificis aucto-
ritate infallibili, opponi possunt. Potest autem opponi
primò, quod non satis compertum esse videatur, vtrum
Pontifex in canonizatione Sanctorum errare nequeat.
Cum enim ille testimoniis hominum & probatione ne-
cessariò in ea renitatur; vt hoc testimonium fallibile est,
sic videtur Pontifex falsò posse pronunciare, aliquem
reuera esse sanctum. Item in approbandis Religionibus
similiter errare posse videtur. Nam ex iure Canonico
constat, aliquas Religiones prius approbatas, postmo-
dum improbatas & explosas esse, vt patet in libro sexto
Decretaliù, Titulo de religiosis domibus, capite vnico,
& in Extrauaganti Sancta Romana, quæ est Ioannis 22.
Non igitur ea, quæ Pontifex determinat, omnia sunt in-
fallibilia.

Respondeo. Non est negandum, quin quod dictum
est de infallibili certitudine definitionum Pontificis, in-
primis locum habeat in iis, quæ Pontifex ad doctrinæ
controversias finiendas, erroresq; exterminandos, fide-
libus proponit, tanquam à Deo reuelata & credenda ex
fide. Cæterùm quoniam Pastorem suum semper audi-
re tenetur Ecclesia, quam diuina Scriptura absolutè præ-
dicat, *columnam esse & firmamentum veritatis*, ideoq; nun-
quam errare tota potest, dubium esse non debet, quin in
aliis quoq; rebus omnibus asserendis, quæ ad pietatem
spectent, & Ecclesiam totam concernant, infallibilis sit
Pontificis auctoritas. Neq; sanè arbitror, hoc absq; er-
rore negari posse. Vt enim aliis omnibus Ecclesiæ Mi-
nistris, ita etiam in primis summo Ecclesiæ Pastori pote-
stas auctoritasque sui muneris ad ea, quæ pertineant ad
Ecclesiæ *edificationem*, attributa est. Talia autem cum
sint quæcunq; spectant ad pietatem, dubitari non de-
bet,

*Obiectio I. con-
tra præcedentē
assertionem.*

*Responsio ad I.
objectionem.*

1. Tim. 3.

*Pontificis au-
thoritatem in
omnibus omni-
no, quæ ad pie-
tatem spectant,
esse infallibi-
lem.*

bet, quin in iis constituendis Pontifex officio suo fungatur. Cumque in usu sui muneris ille, si quid pro Ecclesia vniuersa statuit, errare (vt antea probatum est) non possit: fit vt in omnibus, quæ ad pietatem religionemque spectent, illius auctoritas (quemadmodum dixi) sit infallibilis.

Non posse Pontificem errare in canonizatione Sanctorum.

Itaque quod ad canonizationem Sanctorum attinet, omnino nego id, quod communiter Doctores Catholici iure optimo negant, videlicet posse Pontificem hac in parte errare. Quamuis enim testimonia, quæ pro alicuius hominis sanctitate afferuntur, sint humana, ideoque natura sua fallibilia: tamen posito quod Pontifex illis inducatur tandem ad pronuntiandum quempiam sanctum atque beatum iam esse, certa fide credendum est, testimonia illa (quatenus in genere saltem probant pie atque sanctè quenquam ex hac vita excessisse) vera esse, & hominem eiusmodi ex eorum esse numero, quos reuelationibus Scripturæ generalibus in communi constat, diuinæ gratiæ beneficio consequi æternæ vitæ beatitudinem.

Sanctum canonizatum, esse in caelis, ex quibus Scripturæ reuelationibus, & quomodo constet.

Quæ sanè certitudo iisdem illis Dei promissionibus nititur, ex quibus compertum habemus, nunquam esse futurum, vt vniuersa Ecclesia in rebus Religionis fallatur. Falleretur autem grauius in negotio Religionis, si Sanctum reputaret, ac pro tali veneraretur eum qui Sanctus non est. Hic autem illud, quod aliàs ab Orthodoxis probatum atque defensum est, tanquam ex fide certum pono, nempe rem esse omnino, quæ ad Ecclesiæ aedificationem, adeoque ad officium Pontificis pertineat, vt Sancti quidam aliquando canonizentur: ac proinde vniuersam Ecclesiam debere, vt Sanctum venerari illum, quem summus Pontifex numero Sanctorum ad-

scribit;

scribit; sicut etiam vsus ipse perpetuus atq; traditio Ecclesiae confirmat. Qua de re videri plura possunt apud ^a Thomam V Valdensem, & ^b Alfonso à Castro, itemq; apud Diuum ^c Thomam.

Ad aliud quod de Religionum approbatione in argumento obiiciebatur, ita respondeo. Cū Pontifex Religionem aliquam, hoc est, certum aliquod vitæ institutum approbat, duo in eiusmodi facto Pontificis considerari debent. Vnum est in ipsa definitione Pontificis atque iudicio positum: nimirum quod is asseuerat, institutum illud vitæ malum non esse, sed Euangelicæ potius perfectioni omnino consentaneum. Alterum verò spectat ad quandam Pontificis prudentiam in gubernando: nempe quod tali vitæ instituto suum quandam in Ecclesia concedit locum.

Iam in primo illo quidem nullo modo Pontifex errare potest. Deciperetur enim tunc Ecclesia tota non parum, si is illi hominum ordo eaq; Religio à Pontifice commendaretur vt sancta, quæ non esset sancta, sed profana potius ac perperam instituta. Quocirca in Concilio Constantiensi damnatur vltimo loco error quidam VVicleffi impudentissimè asserentis, omnes Religiones indifferenter esse introductas à diabolo. Neq; ob aliam certè rationem hic error damnatur, nisi quia multæ sunt Religiones per sedem Apostolicam approbatæ. Quare profus errare cõsensus est is, qui hanc vel illam Religionem, à sede Apostolica approbatam, diceret esse aut malam aut pugnantem cum doctrina Euangelij.

Quod verò attinet ad Pontificis prudentiã in admittenda hac vel illa Religione, quibusdam sanè visum est, errari posse à Pontifice, sic vt Religionem aliquam admittat, quam circumstãtiis omnib⁹ spectatis oportuisset reiicere.

r 2 Sed

^a Tom. 2. de Sacramental. c. 122. & deinceps.

^b Li. 1. de iusta hæret. puniti, cap. 6.

^c Quodlib. 9. art. 6.

In approbatiõne alicuius Religionis duo spectanda.

1.

2.

In approbatiõne Religionis Pontifex errare non potest.

Sessione 8.

Sed ea tamen opinio iure ac meritò reprehenditur. Neque enim debet vlllo modo concedi, posse Pontificem vniuersam Ecclesiam ad rem aliquam obligare, quæ ipsa tamen non ad ædificationem, sed ad destructionem (quæcumque tandem ratione) pertineat Ecclesiæ, vt satis superque iam ex dictis intelligi potest. At cum Pōtifex locum cōcedit in Ecclesia alicui Religioni; certè vniuersam Ecclesiam catenus etiam ea re obstringit & obligat, vt nequeat illa obistere, quo minus talis Ordinis Religiosi inter fideles ipsos versari possint. Hoc igitur si incōmodum ipsi Ecclesiæ esse posset, iam illam Pontifex, ad rem obligaret, quæ non ad fidelium ædificationem spectaret, sed ad destructionem potius. Et tamen quoniam & rerum & temporum & personarum circumstantiæ sæpe mutantur, concedendum nihilominus est euenire posse, vt quæ Religio prius bene ac prudenter approbata, atque recepta fuit, postea item bene ac prudenter reiiciatur.

Quare Religiones aliqua in Ecclesia prius probata, postea reiicta sint.

Quod igitur in argumento obiiciebatur, Religiones quasdam antea probatas, postea explosas esse, id non ita factum est, quasi aliquando fuerit probata Religio, quæ esset malè ac imprudenter instituta: sed quòd postea progressu temporis visum fuerit, magis ad ædificationem Ecclesiæ conuenire, vt ex Religionibus antè probatis quædam exploderentur. Cauenda autem in hoc genere præsumptio atque temeritas est in arrogando sibi iudicio, quòd Pontifex in hac aut illa Religione prius admittenda vel post retinenda & fouenda minus faciat cōuenienter. Non enim ad quoscunque pertinet hoc iudicium, sed ad Pontificem tantum, vel ad eos, quorum ille opera vtitur in iis rebus instituendis, quæ ad commune Ecclesiæ bonum spectant. Qua sanè in re dicendi liber-

Iudicium, Stru expeditat retineri aliquam Religionem, non pertinere ad quemuis.

libertas auctoris cuiusdam & Catholici alioquā & benè eruditi, meritò ab aliis est notata atque reprehensa.

SED DICET modò aliquis: Si certum infallibiliter est, hominem illum in cœlis esse, quem Pontifex canonizat: Item illud Religionis institutum Euangelio consentaneum esse, quod ipse approbat: erit igitur fidei assensus ille, quo nobis Sanctum aliquem in cœlis esse, & Religionem aliquam esse benè institutam, persuademus. Quod si ita est, primùm oportebit reuelationem aliquam assignare diuinam, qua eiusmodi veritas contineatur, id quod videtur difficile. Deinde falsum erit, quod Theologi tradunt, nunquam aliquid per Pontificis definitionem fieri nobis ex fide certum, quod sit omnino nouum, hoc est, quod fuerit Apostolis ac veteribus Patribus incognitum. Quid enim Apostoli de Diui Francisci (v.g.) & Ordinis ab ipso instituti sanctitate nouissent? Postremò ex eare sequetur, hæreticum esse eum, qui neget Diuum Franciscum (v.g.) esse in cœlo; at talis à Doctoribus hæreticus non putatur apertè, vt videre est nominatim apud Melchiorum Canum.

Hæc paucis expediri possunt. Quod enim ad reuelationem attinet, dico satis esse in proposito generalem illam, qua constat, quidquid Pontifex determinat ad vniuersam Ecclesiam pertinens: id esse verissimum. Item ad Sanctos canonizatos illæ etiam (vt suprâ attigi) reuelationes Scripturæ pertinent, quibus generatim iis, qui piè viuunt, beatitudo cœlestis promittitur. Per determinationem enim Pontificis cognoscimus, Sanctum canonizatum in eiusmodi propositionibus Scripturæ vniuersalibus contineri: atque ita possumus sanè propter illas, fidei assensum elicere, quo nobis persuadeamus eiusmodi Sanctum æternam beatitudinem adeptum esse.

Obiectio, quod non sit fides assensus ille, quo creditur, Sanctum canonizatum, esse in cœlis; & religionem approbatam, consentaneam esse Euangelio.

Lib. 5. de locis cap. 5.

Responsio ad eam obiectiōnem.

*Nihil in Eccle-
sia in fide nouū
definiri, quo-
modo intelli-
gendum.*

Iam quod de nouitate assensus fidei obiiciebatur, id nec incommodum habet vllum, neque doctrinæ Theologorum repugnat. Etenim cum illi aiunt, nullam fidei veritatem nouam in Ecclesia definiti; id intelligunt de veritate dogmatum, quæ controuerti possint circa nostræ Religionis capita: vt circa Deum, circa Sacramenta, & similia. Nihil autem obstat, quo minus de particularibus & contingentibus materiis, quales sunt illæ in nostro proposito, aliquid per definitionem Pontificis innotescere nobis de nouo possit. Quod sanè potest confirmari hoc exemplo. Communiter enim dici solet, eum qui debita cum intentione infantem baptizat, credere ex fide debere (propter reuelationem Scripturæ ea de re vniuersalem) talem infantem esse in gratia. Quod ipsum tamen ab Apostolis certè non fuit ita determinatè de eiusmodi infante creditum.

*Quis propriè sit
hæreticus.*

Ad illud autem, quod obiiciebatur postremò, negari debet illa consequentia. Non enim est hæreticus, quicumque negat aliquid, quod reuera pugnat cum sententia fidei, sed is qui negat, quod scit vel debet scire esse contra sententiam ab Ecclesia, tanquam de fide, sine vlla apud Orthodoxos controuersia, traditam. Non est autem ita prorsus ab Ecclesia tradita hæc doctrina, qua ponimus, Pontificem non posse etiam errare in canonizatione Sanctorum, & proinde ex fide credi Sanctum canonizatum esse in cœlo: Sed cum Theologi nonnulli sentiant, certum quidem esse, non posse in eo genere Pontificem errare; non esse id autem certum ex fide: opinamur nos sanè, id etiam verè esse certum de fide propter promissiones factas Ecclesiæ de omni veritate, quæ ad illius ædificationem spectet. Et consequenter etiam putamus, vel hoc ipso ab Ecclesia id esse nobis propositum, quòd
propo-

*Canus lib. 5.
de loc. Theo-
log. c. 5. & alij.*

proponit nobis Scripturas, in quibus sunt tales promissiones. Id quod nobis quidem satis est, ut conemur ipsi elicere assensum fidei circa eiusmodi veritatem; atque adeò etiam cum omnino eliciamus, si nostra sententia, quemadmodum existimamus, est vera.

Alij autem, cum non teneantur quidem sibi persuadere, veritatem eiusmodi ex fide esse certam; non illico sunt hæretici, si eam negent; quando Ecclesia quidem non apertè declarat, certam illam ex fide esse. Sed essent tamen illi sine controuersia temerarij & scandalosi, atque adeò digni qui ab Ecclesia puniantur, ut rectè notat Melchior Canus. Atque hætenus de iis, quæ primo loco aduersus certitudinem definitionum summi Pontificis opponerentur.

Lib. 5. ca. 5. supra citat.

SECUNDO opponi potest, quòd aliquorum Patrum scripta ab Ecclesia sunt approbata, ut Cypriani, Chrysostomi, Gregorij Nazianzeni, Basilij & Ambrosij, quæ approbantur à ^a Gelasio Papa, neque tamen omnes istorum Patrum sententiæ, infallibiles existimantur. Non igitur quidquid Pontifex decernit verum esse, id infallibiler verum est.

OBIECTIO II.

4 15. d. Can. Sancta Romana.

Respondeo breuiter, Pontificem eiusmodi approbatione non vtique decernere verum esse, quicquid illi Patres scripserunt; solum affirmat, illos benè atque vtiliter, addo etiã sanè de Religione scripsisse; sed ut homines tamen, qui non ita fuerint spiritu Dei præditi, sicut fuerunt scriptores Canonici, qui que proinde in illis rebus, quæ suo tempore non erant adeò expressè de fide, errare interdum potuerunt. Qua de re eruditè mihi scripsisse videtur ^b Canus.

Scripta quorundam Patrum quomodo sint probata ab Ecclesia.

6 Lib. 7. de locis Theol. c. 3. concl. 2.

OBIECTIO III.

TERTIO mouere fortè potest, quod nonnulli scriptores Catholici negauerunt, oportere verum esse infallibili-

libili-

libiliter, quicquid Pontifex determinat. Non ergo vsque ad eò id est certum, quod de infallibilitate Pontificiæ auctoritatis statuimus.

*Responsio ad
obiect. III.*

*Quid sibi velle
potuerint, qui
Pontificem er-
rare posse putá-
runt.*

e Lege Melch.
Can. lib. 6. de
locis Theol.
cap. vlt. ad 11.
argum.
d Turrecrem.
lib. 2. de Eccl.
c. 112. ad 7. arg.
& li. 4. parte 2.
c. 16. modo 17.
conuincendi
aliquem de
pertinacia. Et
idem subindi-
cat Syluester,
in Summa,
verbo Opinio,
in fine.

Respondeo. Quid eiusmodi auctores voluerint, non satis illi perspicuè (vt mihi videtur) declarauerunt, atque ita non est mirum, si non satis etiam constet, illos contra fidem apertè errâuisse. Nam, si tantummodo voluerunt, Pontificem, vt priuatam personam, errare posse, aut etiam priuatam aliquem suum errorem in fide manifestum peruersè velle Ecclesiæ ipsi, aduersus exploratam alioquò in eadem Ecclesia fidem, obtrudere; rem illi opinantur non penitus improbabilem. Nam Pontificem posse priuatim in hæresim incidere, multi, vt supra vidimus, concedunt: & posse eum præterea frustra velle priuatam suam hæresim manifestam aliis etiam obtrudere, auctores etiam graues admittunt. Neq; esset id sanè coniunctum cum Ecclesiæ periculo: vtpote quæ iam agnoscens, per hæresim manifestam Pontificem eiusmodi de auctoritate sua decidisse, & contra compertam in Ecclesia fidem docere, minimè tunc eum tanquam pastorem audire, sed tanquam lupum manifestum fugere teneretur. Sin autem auctores illi volunt, Pontificem in rebus alioquò omnino controuersis, hoc est, non satis expressè in Ecclesia compertis ac determinatis, definire posse, vt personam publicam errorem re ipsa contra fidem; errant ipsi in fide grauissimè. Possent enim, imò teneretur tunc Ecclesia vniuersa Pontificem de re controuersa docentem, ac nondum hæresi manifesta notatum, pro Pastore suo agnoscere, atque ad eò ipsum omnino audire. Ita fieret, vt si tunc ille errare posset; Ecclesia etiam vniuersa posset, imò teneretur errare, quæ est hæresis intolerabilis, vt supra satis disputatum est.

Atque

Item, cūm^p Innocentius primus, qui viduas acceperunt vxores, sacerdotes fieri non debere, præceptum vocat diuina lege Mosaiica subnixum: minimè ille quidem vult, legem Mosaicam nunc etiam vim obligandi habere, sed significat, legem Ecclesiasticam, quæ bigamis sacerdotio interdicit, exemplum, & quasi fundamentum in lege illa antiqua habere.

Atque eodem modo^q Innocentius tertius intelligi debet, cūm controuersias in Ecclesia per summum Pontificem definiri oportere, ea re confirmat, quoniam in Deuteronomio præceptum fuit, vt obediretur sacerdotis imperio: Et cum Deuteronomium, inquit, secunda lex ex vi vocabuli sit, inde comprobatur vt quod ibi decernitur, in nouo Testamento debeat obseruari. Quod minimè sanè eruditissimus alioquî Pōtifex ita intelligi voluit, quasi illa ipsa per se, quæ in Deuteronomio præcipiebantur, nunc sint necessariò faciēda, sed quia illa certè figura fuerunt eius quod nunc ex nouæ legis præscripto fieri debet. Quod proinde cūm fit, illa lex Deuteronomij quasi seruetur quodammodo in suo prototypo: vt ipsemet Innocentius pluribus verbis in eo loco declarat.

Præterea nec in definitione errauit^r Nicolaus, cūm ad consulta Bulgarorum respondit, baptizatum à quodam Iudæo, etiam in nomine tantum Christi, rebaptizandū non fuisse. Hæc enim vis definitionis est, nō fuisse illum rebaptizandum propterea quod baptizatus esset à quodam Iudæo; de quo propriè Pontifex interrogabatur. Valere autem Baptismum in nomine tantum Christi, obiter ipse ex opinione sua (quæ etiā fuit aliquorum) adiunxit.

III.

^p In epist. 22. ad Rufum & Euseb. & reliquos Episcopos Macedonia, cap. 1.

V.

^q In cap. Per venerabilem. titulo, qui filij sint legitimi. Deutero. 17.

Quo sensu scripsit Innocentius. III. nunc etiā legem Deuteronomij esse seruandam.

VI.

^r De consecr. d. 4. Can. A quodā Iudæo.

t

Item

VII.

¶ Veretur Be-
nedictus II. in
Extrauag. Be-
nedictus.

In dicta Ex-
trauag.

Item ^s Ioannes vigesimus secundus, quamuis vt fer-
tur opinatus sit, animas iustorum ante extremum Iudi-
cij diem non videre Deum (qui sanè error nō fuit semper
in Ecclesia manifestus) tamen nunquam id definiuit, vt
illius successor Benedictus vndecimus disertis verbis te-
statur.

VIII.

¶ In Extraua-
g. exit qui semi-
nat, de verbo-
rum signif.

¶ In Extraua-
g. cum inter nō-
nullos.

Item ^s Nicolaus tertius, cū inquit, Christum abdi-
cationem proprietatis rerum, tum in communi, tum in
particulari, exemplo etiam suo docuisse; minimè sanè
vult, illum omnino nunquam habuisse proprium in par-
ticulari vel in communi (quod asserere esset hæreticum,
vt ^v Ioannes postea vigesimus secundus definiuit) sed si-
gnificat certè, quandoq; etiam Christum abdicando se in
communi & in particulari à proprietate aliquarum re-
rum, vitæ etiam perfectioris exemplum præbuisse: vt
sua ipse Nicolaus sententiam satis declarat, & repetit
quoq; ex eius mente ^s Ioannes vigesimus secundus.

¶ In dicta Ex-
trauag.

IX.

¶ In epist. ad
Aug. Cæsar.
Archiepisc.

¶ In epist. ad
Bonifacium
Episc.

Item neq; errârunt Gregorius ^v primus & ^s tertius,
cū definierunt, si mulier ob infirmitatem debitum
reddere non possit, licere viro alterâ ducere. Loquuntur
enim illi planè in casu, quo eiusmodi aliqua infirmitate
ante matrimonium initū mulier correpta fuerit, vt mi-
nime proindè fuerit matrimonium validum.

X.

¶ In Apolog.
de idololatria
cap. 5.

¶ Lib. 6. de lo-
cis Theolog.
cap. ult. ad 9.
argum.

In Apolog. vbi
supra.

Item Pōtifex Gelasius minimè sensit (vt Sectarij obii-
ciunt) substantiam panis manere post consecrationē in
Eucharistia. Non enim huius Gelasij Pōtificis est fragmē-
tum illud libri, quod Gelasij nomine, de duabus naturis
contra Eutychetem, circumfertur, vt ^s aliàs diximus, & à
^b Melchiore etiam Cano ac ab alijs bene animaduersum
atque probatum est. Quanquam nec prorsus asserit ille
liber, substantiam ipsam panis remanere, vt in alio loco
exposuimus.

Deniq;

Deniq; quod Honorius & nonnulli alij Pontifices in errorem lapsi fuisse dicuntur (quanquam de nullo prorsus satis compertum est, pertinaciter certè errauisse) id quidem vtcunq; res habeat, non nisi ad priuatum attinet personarum vitium: atq; adeò nihil nobis obstare potest, vt qui non ipsas personas, sed auctoritatem illam Apostolicæ sedis in definiendo defendimus, sicut suprâ, Augustini etiam exemplo, respondebamus.

DE MODO QVO PONTIFICEM

oportet auctoritate sua vti.

SED CVM hætenus expositum atq; defensum sit, toties Pontificem auctoritate sua vti, atq; adeò Spiritu sancto assistente infallibiliter decernere, quoties in rebus controuersis alteram partem definit, & ad eam recipiendam obligare vult vniuersam Ecclesiam: meritò quæri hoc loco potest, quidnam illud sit, quod Pontificem præstare oporteat, vt illa auctoritate non modò vtatur, sed etiam rectè, hoc est, sine culpa vtatur. Nec enim existimandum est, nullū modum in eius auctoritatis vsu Pontificem seruare debere.

Ac principiò quidem illud extra omnem controuersiam est, Pontificem in vnaquaque re decernenda iis argumentis vel testimoniis niti oportere, ex quibus veritas quam determinaturus est, pro ratione materiæ, possit colligi quàm certissimè. Hoc primum patet ex ipsius Pontificis officio, quod est (vt patet ex Orthodoxa doctrina, quam passim etiam Vincentius Lyrinensis in libro aduersus hæreses inculcat) non noua fidei dogmata constituere, sed eruere vetera. Quam ad rem^a inquisitione aliqua pro rei subiectæ natura, opus est. Patet id etiam ex perpetuo Pontificum vsu, iam vsq; ab Apostolo Petro,

t 2 qui

*Quidnam Pō.
est factu opus
sit in fides defini-
tione.*

*a Confirmat
hanc rem totā
valde eruditè
Thom. V Val-
den. tom. 1. li.
2 doctrinalis
fidei antiquæ,
cap. 22. & de-
inceps.*

Actor. 15.

qui sanè controuersiam de cessatione legalium non nisi facta prius magna conquisitione in Concilio Hierosolymitano constituit. Deniq; ob eam rem etiam hæc Pontificis diligentia necessària est, vt quæ ille, tanquam regula doctrinæ quædam nobis notior, constituit, ea facilius nobis persuadeamus vera esse, si adhibita etiam studij diligentia sint constituta.

Diximus verò debere Pontificem ea argumenta conquirere, quæ ad veritatem, pro ratione vniuscuiusq; materiæ, indagandam sint aptissima; quoniam vt materiæ, quæ possunt in controuersiam venire, sic etiam argumenta, quæ Pontifici consulenda sunt, latè patent. Verbi gratia, si de Sancto Canonizando, aut de Religione approbanda agitur; humana informatione & historia utatur, necesse est. Si verò determinaturus est dogma aliquod vt diuinitus relatum; illa consulat oportet, quibus diuina reuelatio pura atque integra custoditur. Cuius generis est primò *Scriptura sacra*, vt quæ rota est reuelatio diuina. Secundò, *Traditio Apostolica*, quæ & ipsa, vt dicemus, diuina quædam reuelatio est, tamen si non consignata literis. Tertiò, *Definitio* priorum Pontificum & Conciliorum. Quartò, concorsententia Patrum atque Doctorum omnium. Quintò, quadam etiam ratione, *Consensus fidelium*. De quibus rebus consentaneum erit hoc in loco quædam generatim, cum delectu & nonnulla explicatione, breuiter annotare, vt quis sit in Pontificum definitionibus istorum locorum vsus, & quàm rectè ipsis inniti illæ soleant, plenius intelligatur, & plenius etiam à nobis absoluator communis principiorum fidei Analysis.

Quæ velut regula definiendi consulti soleant à summo Pontifice.

DE QVIBVSDAM QVASI DEFINIENDI RE-
gulis, qua in determinandis fidei controuersis consuli de-
bent, & primum de sacra Scriptura.

VT IGITVR à sacra Scriptura exordiamur, quinque
potissimùm, quò rem omnem fusissimè ab aliis tra-
ctatam paucissimis complectamur, de ea sunt annotāda.

I. Quid sit. II. Quibusnam libris cõtineatur. III. Quan-
tam habeat auctoritatem. IIII. Vtrum ij etiam numero
Bibliorum libri, quos hodie habemus, suppeditare om-
nino possint argumentum infallibile ad concludendum
aliquid siue definiendum tanquam certum ex fide: in
quo est sanè huius loci præcipua quædam difficultas.
V. Postremò, quibus rationibus uti oporteat, ut vera
sententia ex Scripturæ locis elici possit.

QVOD ad primum attinet, constat inter omnes, Scri-
pturam, diuinam esse doctrinā, quam Spiritu san-
cto inspirante atque dictante auctores sacri literis man-
dauerunt. Itaque & Apostolus eam nominauit doctri-
nam *diuinitus inspiratam*, & idcirco etiam *Dei verbum* lite-
ris expressum dicitur. Etenim cognitio illa sacris expres-
sa literis, quam Deus Canonicis scriptoribus indidit,
quamque per illos voluit cæteris scripto pateferi, velut
sonorum quoddam verbum Dei est, quo is videlicet con-
ceptum æternæ mentis suæ, notitiāque verissimam,
hominibus eloquitur atque manifestat.

Cæterùm cum doctrinam hanc Spiritu sancto di-
ctante esse à sacris auctoribus exceptam literisque man-
datam dicimus, non vtcunque significare volumus, Spi-
ritu sancto dirigente sacros auctores illam infallibiliter
scripsisse. Nam & Pontifices summi certam quandam
Spiritus sancti assistentiam habent, cum definiunt con-
trouersias fidei, ut antè ostensum est; neque tamen illo-

*Tractatio tota
de Scriptura
sacra quæque
punctis conti-
netur.*

I.
*Scriptura sacra
ratio qua sit.*

2. Tim. 3.

*Quare Scriptu-
ra nominetur
Dei Verbum
expressum.*

*Quo sensu in-
telligi debeat,
eam à Spiritu
sancto fuisse
dictatam.*

Scriptores Canonici quomodo se habuerint in sacra doctrina literis mandanda.

Pfalm. 44.

Pfalm. 147.

Quid sit Scriptorem sacrum agi potius à Spiritu sancto quam agere.

Jerem. 36.

rùm definitiones, quantumuis ab ipsis conscriptæ, Scriptura sacra sunt, aut esse dicuntur, sicut nunc quidem loquimur de Scriptura sacra. Auctores igitur Canonicos scribere Spiritu sancto dictante, ob eam rem propriè dicimus, quoniam in doctrina scripto tradenda sic illorum opera Spiritus sanctus utitur, ut in eo quidem negotio, non tam illi agant quàm agantur à Spiritu sancto; planè instar calami, cum usurpatur à scriptore. Quo & illud Dauidis spectat: *Lingua, inquit, mea, calamus Scribæ velociter scribentis.* Nec enim alium hoc loco Scribam significat præterquam ipsum Deum: quem & alibi ait: *Emittere equum suum terræ, & velociter currere sermonem eius.*

Porro sacrum Scriptorem agi potius à Spiritu sancto, quàm agere, asserimus, primùm propter facilitatem, qua is sine vlllo suo labore, Spiritu sancto docente ac dirigente, cognoscit ac scribit omnia etiam minutissima verissimè: cum tamen Pontifex, ut rectè, hoc est, sine culpa definiat, & studio ac diligentia opus habeat, nec etiam omnia sint certa ac infallibilia, quæ obiter ille inter definiendum asserit, ut suprà notauimus. Hanc autem auctoris sacri facilitatem in cognoscendo atque scribendo certissimè, *velocitas illa* significat, quam Dauid locis proxime citatis diuino tribuit eloquio. Itaque cum Baruch à Principibus Israel interrogatus esset, qua ratione Jeremias ipsi librum dictauisset: *Loquebatur, inquit, ex ore suo, quasi legens omnes sermones istos.* Quo loco significat, perinde fuisse faciliè Jeremiæ, Spiritu sancto suggerente, illa omnia pronunciare, atque est omnino, aliquam Scripturam simpliciter legere.

Deinde ob eam causam quoque Scriptorem sacrum agi potius à Spiritu sancto asserimus, quia etsi sponte quidem scribat, at scribit tamen omnino necessariò, ita
vt

vt (Spiritu sancto sic efficaciter volente) minimè in ipsi-
us arbitrio sit positum aut non scribere, aut alio modo,
alio tempore, aliis verbis scribere: cùm tamen summus
Pontifex (quod ad eas quidem attinet definitionis cir-
cunstancias) arbitrio suo in definiendo vtatur. Atque
hoc ipsum propriè est, auctorem sacrum esse quasi Spi-
ritus sancti calamus, in cuius videlicet potestate non est,
vt eo scriptor vtatur, vel alio modo vtatur. Ex quibus
non modò Scripturarum sacrarum ratio, sed etiam dis-
crimen inter illas & alias Scripturas humanas, perspicu-
um est. Quæ sanè de re & de Scripturarum nomine, argu-
mento, antiquitate, &c. eruditè inter ceteros tractat Io-
annes Driedo.

Lib. 1. de Scri-
pturis, cap. 1.

DE SECUNDO autem puncto breuiter statuendū est,
Scripturam sacram illis omnibus ac solis contineri
libris, qui communiter nunc exstant in Bibliis sacris, exce-
pto tertio & quarto libro Esdræ. Quæ assertio ex fide est
certissima. Nam libros hos Ecclesiæ Canon ex veteri tra-
ditione probauit. Est enim Ecclesiæ officium ea, quæ sunt
diuinitus reuelata, fidelibus credenda proponere, ac pro-
inde etiam quinam sint libri sacri in primis determinare.
Id quod etiam Diuus^a Augustinus & passim alij Patres
confirmant: vt non immeritò idem sit in^b Concilio eti-
am Tridentino definitum.

I I.
Qui libri sint
Canonici.

*Ecclesiæ aucto-
ritate constitus
canonem libro-
rum sacrarum.*
a Lib. 13. cont.
Faustum c. 5.
& l. 23. c. 9. & l.
33. c. 6. & l. 1. de
de consensu
Euang. c. 1. Et
Irenæus lib. 3.
c. 4. quatenus
asserit veritatē
fidei non nisi
ab Ecclesiā pe-
tendam esse.
Item Patres
Concil. Tole-
ranit. in asser-

Porro libri iam dicti tanquam sacri & Canonici non
modò in Concilio^c Florentino sub Eugenio quarto & in^d
Tridentino numerantur, sed iidem etiam probati olim
fuerunt à Concilio^e Carhaginensi tertio (à Leone quar-
to Pont. confirmato) & ab Innocentio primo. Et eos-
dem tanquam Canonicos numerauit^f Innocentius pri-
mus,

ratione fidei. D. Athanas. in Synopsi, &c. b Sess. 4. c Inuione Armen. d Sess. 4. e Cap. 47.
f Epist. 3. ad Exuperium.

g Lib. 2 de doctrin. Christ. cap. 8.
 h Lege præfertim Melch. Canum, lib. 2. de locis Theolog. cap. 9.
 i Lib. 6. de monstr. Euang. cap. 19.
 k Lib. 2. pedag. cap. 3.
 l vi constat Jerem 36.

Auctoritas eorum librorum quos ex Canone reiciunt Sectarij, probatur Veterum testimoniis.

m Epist. 1. & 2.
 n Epist. 1.
 o Epist. 1.
 p Epist. 1.
 q In Concil. 70. Episcop. Refertur inter eius decreta.
 r In præfat. in lib. Iudith.
 s Epist. 1.
 t Epist. 2.
 u Epist. 1.
 x Lib. 2 de doctr. Christ. cap. 8. & lib. de præd. Sanct. cap. 14.
 y Rom. 11. & Iacob. 1.

z In cap. 5. ad Rom. a Lib. 18. de ciuit. Dei, cap. 36. & l. 2. de doctr. Christ. c. 8. b Lib. 6. Etymolog. c. 1. c In præfat. in pet. epist. ad Hebr. d Cap. 10. e In Synopsi sub finem enumerationis epist. Pauli, & Apocal. f Apud Euseb. lib. 6. hist. Eccl. c. 18. g In præfat. epist. ad Hebr. h Lib. 3. de Trin. cap. 11 & lib. 2. de doctr. Christ. cap. 8. & c. i In epist. ad Dardan.

mus, & ⁸ Augustinus, qui Concilio illi Carthaginensi interfuit. Quanquam fatendum est, ante Concilium Florentinum non fuisse in locis citatis factam libri Baruch expressam mentionem. Sed ut à pluribus rectè ^h notatum est, causa cur hic liber in Catalogo olim præteriretur, non fuit, quòd pro Canonico non haberetur. (est enim illius etiam prophetia planè diuina, ut iam olim ¹ Eusebius Casariensis, & ^l Clemens Alexandrinus disertè testati sunt) sed quòd Baruch scriptor fuerit ¹ Jeremiz. Itaque librum illius ad Ieremiæ librum veteres Patres retulerunt.

Atque auctoritas quidem eorum etiam librorum nominatim, quos huius tempestatis Sectarij pro Canonicis non habent, præterquam quòd hi etiam libri inter Canonicos ab Ecclesia locis citatis numerati sunt, passim quoque ab antiquis Patribus asseritur atque ut sacrosancta vsurpatur. Libri quidem ^m *Tobie*, à Clemente primo, ab ⁿ Anacleto, ab ^o Alexandro I. à ^p Marcello I. à ^q Gelasio. Libri *Iudith* ab iisdem Patribus, itemque teste Diuo ^r Hieronymo, à Nicæna Synodo. Libri *Sapientia & Ecclesiastici*, ab ^s Euaristo, à ^t Fabiano primo, à ^v Sixto primo, ab ^x Augustino: quin etiam in ipsa Scriptura ^y noui Testamenti ex eiusmodi libris, sicut ex aliis Canonicis, testimonia citantur. Librorum *Maccabæorum* ab ^z Origene, ab ^a Augustino, ab ^b Isidoro (sicut & libri omnes iam commemorati) & ab aliis. Epistolæ ad *Hebræos*, à Concilio Nicæno teste Diuo ^c Thoma, item à Concilio ^d Ephesino, & grauiissimè sanè verbis ab ^e Athanasio, ab ^f Origene, à ^g Theodoro, ab ^h Augustino, ab ⁱ Hieronymo. Posterioris

oris Epistolæ *Diui Petri* ab^k Hieronymo, ab^l Augustino, ab^m Isidoro, àⁿ Damasceno. Secundæ & tertiæ epistolæ *Ioannis* ab iisdem Patribus, itemque à Diuo^o Dionysio. Epistolæ *Iacobi* à Concilio^p Laodiceno, à^q Clemente Romano, ab^r Anacleto, ab^s Alexandro primo, ab^t Urbano primo, ab^v Hieronymo, ab^x Augustino, ab^y Isidoro, à^z Damasceno. Epistolæ *Iudæ* ab^a Anacleto, à Diuo^b Dionysio, ab^c Hieronymo, ab^d Isidoro, à^e Damasceno & passim aliis. *Apocalypsis* denique Diui Ioannis, à Concilio^f Ancyrano, à^g Toletano quarto, à^h Tertulliano, àⁱ Origene, à^k Epiphanio, à^l Chrystostomo, à^m Hieronymo, àⁿ Damasceno, passimque ab omnibus aliis.

^r Epist. 1. ^s In Catalogo script. Eccles. ^x Lib. 2. de doctr. Christ. cap. 8. ^y Lib. 6. Etymol. c. 1. ^z Lib. 4. fid. Orthodox. c. 18. ^a Epist. 1. ^b Lib. cœlest. hierarch. c. 3. ^c Epist. ad Paulinum. ^d Lib. 6. Etymol. c. 1. ^e Lib. 4. fidei Orthodox. c. 18. ^f Cap. 24. ^g Cap. 16. ^h Lib. 4. cont. Marcion. ⁱ Apud Euseb. l. 6. c. 18. ^k Hæresi 51. ^l Teste Suida, ubi agit de Ioanne Euang. ^m Epist. ad Paulinum. ⁿ Lib. 4. fid. Orthodox. cap. 18.

Nec verò Sectarij vt hos libros Canonicos esse negent, iustè ea ratione mouentur, quòd à nonnullis olim fuerit de horum auctoritate librorum addubitatum. Quid tum? An non etiam pleraque fidei Decreta, motis præsertim controuersis, tandem clarè definita in Ecclesia atque ad credendum sine vlla dubitatione fidelibus proposita sunt, de quibus antea tamen obscurata non nihil fidei veritate (vt hominum interdum conditione innataque caligine fit) dubitari potuit? Nonne & ipsi etiam^o veteres, eos libros, de quibus aliquando dubitatum fuisset, tandem vsu atque Decreto Ecclesiæ certam auctoritatem obtinuisse agnouerunt? Sed Ecclesiæ, inquit Kemnitius, quæ nunc est & post Apostolorum tempora fuit, auctoritatem asserenti aliquorum librorum tum demum credendum est, si possit proferre certa testimonia eorum, qui acceperant & nouerant testificationem primæ Ecclesiæ de Germanis scriptis.] Agnoscunt atque

v faten-

^k In epist. ad Paulin.
^l Lib. 2. de doctr. Christ. cap. 8.
^m Lib. 6. Etymol. cap. 1.
ⁿ Lib. 4. fidei Orthodox. cap. 18.
^o Lib. de cœlest. hierarch. cap. 3.
^p Cap. 59.
^q Epist. 2.
^r Epist. 1.
^s Epist. 1.

^o Hieron. in Catalog. script. Eccles. de Iacobo & Iudæ. D. August. lib. 2. de doctr. Christ. cap. 8. Athanasius in Synopsi, &c.

In examine Sess. 4. Concil. Trident.

fatentur isti igitur, posteriorem Ecclesiam in eo ipso quidem quod de primæ Ecclesiæ testificatione documenta quædam atque testimonia proferat, non posse nos fallere. Nam si illa ipsa testimonia atque documenta potest comminisci, non esset illi tum certè credendum. Quid igitur? An in proferendis antiquæ primæque Ecclesiæ testimoniis de libro aliquo sacro fallere Ecclesia non potest, & in ipsa assertione auctoritatis libri sacri, potest fallere? Quid autem, si veterum documenta de alicuius libri sacri antiqua testificatione interirent? Ideò ne dubiam oporteret esse semper in posterum auctoritatem eiusmodi libri, nec posset aliquid de illa certi, Spiritu sancto suggerente, Ecclesia statuere? Accedit, quòd ex allatis testimoniis veterum pro auctoritate illorum librorum apparet ita tandem fuisse pro maiori & potiori parte in Ecclesia eosolim pro Canonicis habitos, ut si qui contra illorum auctoritatem reiecerunt (ferè enim in genere tantum perhibetur, à quibusdam illos non fuisse receptos vel de illis fuisse dubitatum, &c.) fidem non merentur: meritoque habeantur ab Ecclesia testimonia contraria pro certis. Et nihilominus tamen rectè monuit Augustinus (ex mente etiam aliorum veterum) in ipsis Scripturis Canonicis illas primo loco habendas esse, quæ vel auctoritate communi, vel certè plurium Ecclesiarum, sint olim receptæ: non quòd aliquas ex iis, quas Augustinus in Canone numeravit, putàrit ipse non esse infalibiles (vocat enim absolutè eas omnes *Scripturas divinas*) sed quoniam illæ certè quæ vel à nullis vel à paucioribus in dubium reuocatæ fuerunt, quodammodo, ex parte quidem ipsorum hominum, sunt certiores, magisque adeò idoneæ ad auctoritatem dogmatum in controuersis quæstionibus confirmandam. Quod est diligenter

Lib. 2. de doct.
Christ. c. 3.

Loco citato
initio capitis.

rer aduersus Kemnitij & aliorum Sectariorum cauillationes in hac quæstione notandum. Sed neque institutum meum postulat, nec patitur breuitas mihi proposita, vt argumentum hoc à pluribus aliàs copiosè tractatum, prolixius hîc ego persequare; quod ipsum tamen satis mihi videtur hac explicatione, & illis, quæ commemorauî, Ecclesiæ antiquitatisquæ testimoniis, esse firmatum.

Illud fortassè dicet nunc aliquis: Scriptura quædam quasi regula est (vt in hac disputatione ponimus) qua debet Ecclesia adeoque summus Ecclesiæ Pastor, niti in fidei controuersis determinandis. Non igitur ad Ecclesiam spectat constituere, quænam sit Canonica Scriptura. Nam si ad eam id spectat, primùm Ecclesia regula potius iam erit Scripturæ, non è contrario. Deinde, perinde nobis erit, si Ecclesia ex Scriptura tanquam ex regula definiat, atque si absque vlla regula definiret: siquidem ipsa Ecclesia sibi auctoritate propria constituit ad definiendum regulam. Ita definitiones illius non esse debent apud nos magni ponderis.

Ego verò ad hoc breuiter ita respondeo. Si Ecclesia in determinandis libris Canonicis humano spiritu ducetur, omnino incommodum esset, quòd ad Ecclesiam pertineret determinatio Scripturæ Canonica, ex qua sunt ab ipsa Ecclesia definiendæ fidei quæstiones. Modo verò, cum à Spiritu sancto in ea determinatione, sicut & in aliis omnibus (vt suprâ demonstratum est) Ecclesia dirigatur; nullum omnino est incommodum, quòd ipsa etiam Ecclesia regulam illam infallibiliter ditudicet, ex qua oporteat fidei controuersiam certò determinare. Habet enim Ecclesia de vtroque certam à Deo promissionem, videlicet, & quòd controuersiam fidei certò de-

Lege præsertim Ioan. Driedon. lib. 1. de script. & Canonum, lib. 2. de locis Theol. & Andradiū. & Tiletanū. contra Kem.

Ecclesiam in definitionibus fidei Scriptura Canonica niti oportere, & tamen ab illa ipsa determinari quænam sit Scriptura Canonica; cur non sit incommodū.

finiet, & quod infallibiliter ad eò cognoscet, quænam sit Scriptura diuinitus reuelata, cui oporteat esse consentaneam illam fidei definitionem.

Hoc ex ea potissimum Christi promissione colligitur, quæ exstat in Euangelio Ioannis: *Ille, inquit, vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quæcunque dixerò (seu dixi) vobis.* Hoc enim vel maxime proprie est, Spiritum sanctum Ecclesiæ suggerere, quæ Christus dixit; docere nimirum illam, quænam sit cœlestis doctrina, quam Christus per Apostolos suos vel scripto vel viua voce loquutus est. Itaque si hanc Ecclesiæ auctoritatem tribuimus, nullum inde incommodum consequitur ex iis quæ obiciebantur. Primum enim non ideò concedendum est, Ecclesiam esse regulam ipsius per se Scripturæ (vt Sectarij nos existimare vel malitiosè vel ignorantèr cauillantur) sed nobis ipsis potius auctoritatem Ecclesiæ pro certa regula propositam esse, vt quænam sit diuina doctrina sine errore cognoscamus. Deinde cum Spiritu sancto docente, atque ad eò infallibiliter, Ecclesia etiam determinet quænam sit Scriptura diuina; nihilo minoris ponderis apud nos esse debent Ecclesiæ definitiones consentaneæ huic Scripturarum regulæ, quàm si non ipsius Ecclesiæ auctoritate, sed aliunde quænam sit diuina Scriptura certò nobis constaret. Quid enim omnino certius eo esse potest, quod Spiritu sancto suggerente ab Ecclesia decernitur?

Ioan. 14.

Quid potissimum sit Spiritum sanctum, suggerere Ecclesiæ quæ Christus dixit.

Ecclesiam minime esse ipsi Scripturæ regulam, sed nobis potius, sit Scripturam Canonice certò agnoscimus.

III.

Quanta Scriptura sacra sit auctoritas.

Scripturam esse doctrinam diuinam quare credimus.

QUIBUS rebus ita explicatis nihil ferè difficultatis superest in puncto tertio supra posito: nempe quanta sit Scripturæ auctoritas. Est enim diuina prorsus ac proinde omnino infallibilis. Quod ipsum quidem ex fide nobis constat, tum ob reuelationem diuinam in eadem Scriptura contentam, tanquam ob rationem, in quam proprie

propriè ipsa fides respicit: tùm etiam ob Ecclesiæ Propo-
sitionem, tanquam ob conditionem quandam, vt id ipsi
Christiana fide credamus, requisitam: tùm postremo ob
communia fidei motiua, tanquam propter argumenta
videlicet, quibus animum inducimus credere nō modò
quæ in Scripturis continentur esse omnia verissima, sed
in primis etiam Scripturas ipsas esse diuinas. De quibus
rebus cùm in huius libri initiò satis à nobis dictum sit, ni-
hil est hoc loco repetendum.

Tantum ad quæstionem illam, quam nonnulli (ne-
scio an satis vtiliter) hîc mouerunt, vtra videlicet sit ma-
ior auctoritas, Scripturæ ne an Ecclesiæ? Breuiter mihi
videtur tribus pronüciatis respōderi posse. Primò, aucto-
ritatem Ecclesiæ latius quidē patere, atq; ita extensiuè
quidem (sicut in scholis loquimur) posse dici maiorem.
Secundò, re ipsa sanè neutram per se seu intensiuè esse al-
tera maiorem absolute, pariq; adeò per se veneratione
vtramque esse dignam. Tertiò, si ad vtriusq; auctori-
tatis quendam quasi modum, maioris cuiusdam esse digni-
tatis auctoritatem Scripturæ, hoc est, meritò à nobis eam
tanquam diuinius aliquid suspici.

Primum probo. Quoniam Ecclesia sanè auctori-
tatem habet infallibilem & asseuerandi directò ipsam veri-
tatem fidei (in quo cum Scriptura, quoad infallibilitatē
quidem conuenit, etsi non quoad modum asseuerandi)
& præterea proponendi fidelibus ad credendum tùm
ipsam Scripturam, tùm etiam clarè & expressè quam-
cunq; fidei veritatem in omnibus omnino controuersis
quæ oriri possunt, id quod non perinde Scriptura præsta-
re potest, vt satis suprà docuimus.

Secundum autem pronüciatum ea ratione probo,
quòd tam Ecclesia, quàm Scriptor Canonicus eodem

Parte I. initiò.

*Respōdetur ad
quæstionem de
comparatione
Scripturæ & Ec-
clesiæ tribus pro-
nunciatis.*

1.

2.

3.

*Auctoritatem
Ecclesiæ latius
patere quàm
auctoritatem
Scripturæ.*

*Vtramq; aucto-
ritatē esse per
se aq̄ue infalli-
bilem.*

*Respectu nostri
quidem ma-
orem quandam
esse dignitatē
in Scriptura,
spectato illius
proprio modo.*

Dei Spiritu suggerente pronunciant. Itaque, quod atti-
net quidem ad asserendi infallibilitatem & certitudi-
nem, par sunt per se auctoritatis. Tertium deniq; pro-
bo ex diuerso modo, quo, vt suprà docuimus, aliter atq;
aliter Ecclesia, & scriptor Canonicus, Spiritus sancti in-
stinctu pronunciant. Habet enim modus ille scriptoris
Canonicus in se quid maioris dignitatis propterea quòd
non tam ipse scriptor agit in ea re quàm agitur, nec vide-
tur proinde nisi Deus ipsemet per Scripturam loqui. Ac-
cedit quòd Ecclesia ipsa etiam nititur in suis definitioni-
bus Scripturæ auctoritate, tanquam fidei quodam fun-
damento ob diuinam reuelationem, quæ sacris ipsis lite-
ris continetur. Quæ omnia sanè efficiunt vt secundum
nos quidem, & secundum modum vtriusq; auctoritatis,
maior quædam in Scriptura, quàm in Ecclesia dignitas
esse videatur. Quæ explicatione adhibita, non erit diffi-
cile auctorum hac de re varias sententias in concordiam
redigere. Et certè oportet conueniat re ipsa inter Or-
thodoxos de hac quæstione, modo rectè illius ambigui-
tas distinguatur.

III.

*Verum hi libri
sacri qui nunc
exstant, sint in-
fallibiles.*

QUARTVM, quod de Scriptura explicandum propo-
sueramus, difficultatē propterea non exiguam ha-
bet, quòd vt ex iis numero libris sacris, qui circumferun-
tur, argumentum infallibile ducatur, necesse est constet,
illos ipsos prorsus esse sacros, qui veritatem videlicet in-
fallibilem contineant. At hoc non satis constare posse
videtur.

*Argumentū 1.
in partē nega-
tiuam.*

PRIMO, quoniam non sunt Latini isti libri illi ipsi,
qui Spiritu sancto dictante à Canonicis auctoribus par-
tim Hebraicè partim Græcè excepti sunt, sed alij certè
vel interpretum vel impressorum opera descripti; qui
quidem errare potuerunt negligenter ex alio idiomate
verten-

vertendo, aut imprimendo typis. Cuius rei argumento etiam esse videtur impressionum atque versionum tanta varietas.

SECUNDO, quoniam si maximè constaret, hos libros nullo modo, quod ad sententiam attinet, ab originalibus discrepare, ac proinde esse diuinos; at non satis constare videtur, omne illud esse infallibile, quod diuinitus est dictatum. Cur enim non posset Deus, potentia saltem sua absoluta, per se aut per hominis ministerium generare in hominum mentibus conceptum falsum? Et accedit ad huius rei confirmationem, quòd non semel videtur Deus iam falsum per se aut per alium dixisse.

Quod probari posset ex nonnullis Scripturæ locis. Primus est Genesis quarto, vbi Dominus Cain verè tunc occideretur dixit: *Nequaquam ita fiet*, & tamen ita postea factum est. Nam aliqui Doctores putant, eum interfectum à Lamech. Secundus est Genesis vigesimo secundo; vbi Abraham conscensurus montem, vt immolaret Isaac, dixit ad pueros: *Expectate hic: ego & puer illic usque, properantes, postquam adorauerimus, reuertemur ad vos.* Quo loco primum instinctu diuino Abraham est locutus, vt ait Diuus Ambrosius; & tamen, vt apparet, est mentitus: siquidem putabat se immolaturum Isaac. Tertius est Genesis vigesimo septimo, vbi Iacob fraudulenter egit cum Isaac patre suo, & omnino mentitus fuisse videtur, inquiens:

Ego sum primogenitus tuus Esau, quæ tamen, vt ait Innocentius Pōrifex, Spiritu Dei instinctus ille ita dixit. Quartus est Esaiæ trigesimo octauo (de quo etiam quarto Regum vigesimo) vbi Dominus per Esaiam Ezechia nunciavit mortem eius instare, quod tamen falsum fuit, cum quindecim annis ultra vixerit. Et exstant multæ tales prophetiæ, quæ videntur similiter fuisse falsæ. Quintus, est

Argument. II.

Obiicitur nonnulli Scripturæ loci in quibus prima facie videri posset Deo per se aut per alterum dixisse falsum.

Li. i. de Abraham, c. 8.

In cap. Gaudemus, de diuortio.

est tertio Regum vigesimo secundo, vbi cum Dominus diceret: *Quis decipiet Regem Achab, &c?* prodiit Spiritus (nequam videlicet) qui suscepit se decepturum & illum & omnes eius Prophetas. Quod Dominus vt faceret iussit, inquit: *Egredere & fac ita.* Vnde Propheta Michæas ibidem: *Ecce dedit Dominus spiritum mendacij in ore omnium Prophetarum.* Adde quod multis aliis ^a Scripturæ locis aperte dici videtur, Deum solitum esse decipere & tradere in reprobum sensum. Ex quibus apparet Deum re ipsa decipere, nedum posse id facere de potentia ordinaria aut absoluta. Quod rursus confirmatur etiam auctoritate ^b Augustini, qui negat quidem Deum decipere per spiritum bonum: concedit tamen eum posse decipere per spiritum malū. Item ^c alibi fusè docet, solere Deum mouere etiam hominis mentem ad falsum.

TERTIO, dato quòd hoc ipsum satis constaret, videlicet verum esse id omne, quod Spiritu sancto dictante scriptum est, at non videtur satis item constare, id omne quod in his libris continetur Spiritu sancto dictante esse scriptum: imò quædam videntur Scriptores Canonici de suo spiritu interseruisse, præsertim quæ sunt minoris momenti; quale videtur illud, quod Apostolus scribit: ^d *Luceas mecum est.* Et: ^e *Penulam, quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum;* & alia horum similia. Ita cum non possit facillè discerni, quo loco Scriptor Canonicus infallibiliter loquatur suggerente Spiritu diuino; ex nullo Scripturæ loco argumentum infallibile duci posse videtur.

QUARTO, dato quòd etiam constaret, sententias omnes horum librorum profectas esse ex Spiritu diuino; at sensus illarum verus admodum obscurus est, nec satis in controuersis materiis exploratus. Quapropter cum

ex sen-

^a Iob. 12. v. 17.
Isai. 63. v. 17.
Ezech. 14. v. 9.
Rom. 1. v. 28.
&c.

^b Lib. 83. qq.
9. 53.

^c Lib. de gratia & liber arbit. c. 21.

Argum. III.

^d 2. Tim. 4.

^e Ibidè, &c.

Argum. IIII.

ex sensu Scripturæ (quæ ut inquit Diuus^f Hieronymus, *Non in verbis, sed in sensu est*) argumentandum fit; argumenta, quæ ex dubio & incerto sensu ducentur, non poterunt esse ad controuersias determinandas penitus certa atq; infallibilia. His igitur rationibus probari videtur, non posse hosce libros, quos habemus, infallibile argumentum suppeditare ad definiendum.

CÆTERVM hæc quidem nullo modo vel possunt vel debent mouere eos, qui grauiissimis illis nostræ fidei motiuis, à nobis initio huius libri expositis, prudentissimè ac necessariò adducti iam (Dei beneficio) sunt, vt doctrinam Christianam, atque adeò Scripturam sacram (quæ nunc videlicet in Ecclesia habetur) verissimam esse sibi persuadeant. Quo fundamento iacto facilè fuerit aduersus obiectas rationes defendere, infallibile prorsus argumentum ad definiendum peti posse ex his ipsis Bibliorum libris, quos Ecclesia hodie vsurpat: Id quod sanè certissimum est ex fide.

Nam primum ex ipsa Scriptura sacra (quam veram esse euincunt illa fidei motiua, de quibus dixi) constat, Christum Dominum sufficièter prouidere Ecclesiæ suæ, ne tota erret. Errare autem posset, si libri illi numero, quibus vt sacris vtitur, non essent sacri. Certum igitur ex fide est, libros huiusmodi veram & infallibilem veritatem continere, sacrosq; esse.

Deinde hoc idem confirmatur auctoritate ipsius Ecclesiæ, quæ hos ipsos libros tanquam Canonicos recipit. Vt enim suprà dictum est, ipsi Ecclesiæ commissa est custodia librorum sacrorum. Vnde non minus debemus credere proponenti nobis hos libros, quàm si ipsos originales seruaret. Nam ne tunc quidem aliunde comperitum haberemus, tales, esse libros Canonicos, nisi ex Ec-

f. In caput 1.
ad Galat.

Parte I.

Esse omnino infallibiles illos ipsos libros sacros qui existunt in Ecclesia.

Probatur I.

2.

x

clesiæ

Li. r. de script.
cap. i.
*Responso ad
contraria ar-
gumenta supra
posita.*

Ad L.

*Fas nō esse iam
dubitare, quin
vulgata editio
Bibliorum, sit
authenticā.*

Sessione 4.

*Quid sit, edi-
tionem illam
esse authenti-
cam.*

eleſie testimonio, vt bene ac prudenter hoc loco à Ioan-
ne Driedone noratum est.

AD PRIMVM igitur argumentum contrarium, re-
sponderetur, potuisse quidem vnum aut alterum interpre-
tem vel impressorem errare, aut etiam aliquos, sed vt o-
mnes omnino errarent, fieri nequaquam potuisse; diui-
na nimirum providentia, propter Ecclesie bonum, id
prohibente. Quam ob rem omnes illi codices (quocun-
que idioma conscripti fuerint) quibus Ecclesia Catho-
lica, tanquam authenticis in materia fidei, aliquando vſa
est, certis & indubitati fuerunt, quod attinet ad illa omnia,
in quibus eiusmodi libri cōcordarunt. Nam de locis qui-
dem aliquibus minoribus non pertinentibus ad ipsa
dogmata fidei, aliqua potuit esse controuersia quamdiu
Ecclesia nullam editionem Bibliorum speciali defini-
tione approbavit.

Iam verò, post Concilium Tridentinum dubitare
non licet, quin editio vulgata vetus, quæ in primis à Divo
Hieronymo partim conscripta, partim emendata est, di-
uinam doctrinam contineat, sitque per omnia in sensu
quidem concors illi Scripturæ, quæ primò ab auctori-
bus sacris Spiritu sancto dictate est excepta. Etenim eius-
dem Ecclesie auctoritate (nempe Romanæ, quæ sola ve-
ra & Catholica est, vt supra conuicimus) qua omnino et-
tiam aliquam esse Scripturam Cronicam constat, in eo
Concilio definitum est, editionem hanc authenticā esse,
grauiterq; præceptum, vt pro authentica in concioni-
bus, lectionibus, disputationibus, & expositionibus, ha-
beatur, nec vllus eam, reiicere, quouis prætextu audeat
vel præsumat. Esse autem versionem aliquam authen-
ticā, nihil hoc loco aliud est, quàm esse eam omnino in-
sententia cōformem Scripturæ originali, ac proinde do-
ctrinam

trinam diuinam continere, ex qua certò possint con-
trouersæ fidei determinari.

Quod autem Concilium addit: ne vllus illam quo-
uis prætextu audeat reiicere, id profectò euidenti argu-
mento est, in omnibus omnino locis, & quod attinet ad
omnes Scripturæ sententias, esse hanc editionem vt au-
thenticam à Concilio approbatam. Secus enim, prætex-
tus aliquis superesset, quo, non obstante hac definitione
Concilij, posset aliquando ea editio in disputationibus
reiici: nempe si diceretur, in hoc ceterò aut in illo loco
non esse huius editionis auctorem Spiritus sancti men-
tem assecutum. At, ne vllò vnquam prætextu hæc edi-
tio reiiceretur, omnino voluit Concilium prohibere.
In omnibus igitur locis eam haberi voluit pro authen-
tica.

Neq; tamen contendimus, errores etiam Typogra-
phorum (vt Kemnitius & alij Sectarij calumniantur) si
qui in aliqua exemplaria irrepererunt, à Concilio Triden-
tino probari: Vt quod obiiciunt illi, capite vndécimo Iu-
dicium, pro, *Alteram matre*, lectum fuisse, *Adulteram matre*,
& similes quasdam nugas. Sed probauit Concilium ve-
terem eam editionem benè atq; correctè typis impres-
sam. Hanc nimirum definiuit habendam esse pro authen-
tica. Et certè quod ad rem ipsam atinet nihil aduersus
hanc editionem obiiciunt Sectarij, quod alicuius sit pò-
deris. Nam quod illam ab Hebraicis aut Græcis exem-
plaribus discrepare dicunt, id vel falsum est, si correctio-
ra exemplaria inspiciantur, vel certè quod ad ipsam sen-
tentiam attinet nihil interest. Vt quod obiiciunt, Gene-
sis tertio, dici *ipsa* conteret caput tuum; eùm dicendū
esset iuxta vim verbi Hebraici, *ipse*. Eòdem enim res
redit. Nam si Filius Virginis Christus Iesus contriuit ca-

Explicatur de-
cretum Conci-
lij Trid. de edi-
tione Vulgata.

In examine
sess. 4. Conci-
lij Trid.

put serpentis; ipsa Virgo quoque suo modo contriuit, quatenus genuit nimirum Iesum Saluatorem. Quare non malè etiam interpres, propter contextus Latini commoditatem, *ipsa*, vertit, vt sequentia cum antecedentibus melius Latinè cohærent. Item, quod obiiciunt, Matth. nono, iuxta Græcam dictionem, dici debere: non veni vocare iustos, sed peccatores *ad penitentiã*, eamque postremam voculam in vulgata editione esse omisissam; obsecro quid interest? An non enim satis per se intelligitur, peccatores à Christo cum vocabantur, ad penitentiam vocatos fuisse? Sed nolo reliqua omnia persequi, quæ perinde facillè expediti possunt.

Porro ex dictis intelligitur, nullo modo auctores illos audiendos esse, qui adhuc post Concilium Tridentinum cõtendunt, posse etiam nunc editionem vulgatam per Hebraicos & Græcos codices, tanquam per fontes (vt aiunt) in locis aliquibus, quod ad ipsam sententiã attingit, emendari. Non licet hoc facere. Quin potius Græci & Hebraici codices, sicubi à nostra editione dissident, per nostram corrigendi & emendandi sunt. Nam hanc Ecclesia peculiari definitione per omnia probauit, non illos: quanquam nec illos reiecit, nisi vbi huic nostræ editioni fortè contradicerent.

Neque verò possunt illi codices potiori iure fontes iam appellari, quàm editio hæc nostra. Primò, quia neque illi, originales ipsi libri sunt, sed variorum Typographorum opera excusi. Deinde, quoniam magna est etiã horum voluminum varietas, magna etiam eorum interpretum inconstantia, qui illos Latinè ad veritatem fontium, vt ipsi dicunt, vertere conantur: prorsus vt, quemadmodum Melchior Canus argutè ait; non tam fontes vertere, quàm ipsi circa fontes verti videantur. Tertiò, quo-

Non licet editionem Vulgatam, quod ad rem sententiãque, attingit, per Hebraicos aut Græcos codices emendare.

Græci & Hebraici codices nõ possunt meliori iure dici nunc fontes quàm editio Vulgata.

Lib. 2. de locis Theolog. cap. 13.

quoniam & Rabinorum, & aliorum Ecclesiæ Catholicæ hostium, fraude, sæpe potuerunt deprauari. Itaque minimè illi in sua origine purè tanquam fontes scaturiunt: sed per varia loca, hoc est, per hominum operas, à quibus infici potuerunt, ad nos deriuati sunt.

Quocirca satius multo est huic vulgatæ editioni per Ecclesiam approbatæ fidem adhibere. Quemadmodum etiam quandoq; melius est ex nitido fontis titulo, quàm ex turbido ipso fonte aquam ad bibendum haurire. Quade re eruditè sanè & diligentissimè scripsit inter alios Canus. Qui nihilominus benè docet, varium ac multiplicem esse linguarum usum ad Scripturam diuinam & ad hanc ipsam vulgatam editionem intelligendam: non quidem vt illa quoad sensum emendetur, sed vt proprietates originalium, quam ipsa (ob idiomatis diuersitatem) obscurius interdum exprimit, melius percipiatur. Verùm de primo argumento hætenus.

Ad secundum respondeo, ne per potentiam quidem suam absolutam posse omnino Deum, qui prima atque summa veritas est, fallere, vel per se, vel per alium: vt nec potest ipse, cum summa atq; infinita sit bonitas, vel peccare, vel ad peccadum impellere. Quod ad eò verum est, vt minimè Diuus^a Augustinus ac Diuus^b Anselmus scribere dubitauerint, non magis Deum mentiri posse quàm Deum esse desinere. Mentiretur autem certè si quenquam ipse falleret. Nam cum omnia ipse sciat, si falsum aliquid significaret; minimè id quidem præter mentem suam, sed planè contra eam significaret; quod ipsum mentiri est.

Ac sanè postquam grauissimis nostræ fidei motiuis necessariò (vt initio libri vidimus) demonstratur, Christianam doctrinam, atque ad eò Scripturam sacram, dignissi-

Lib. 2. de locis
Theolog. c. 12.
13. & 14. & 15.

Ad argumen-
tum 11.

Ne de potentia
quidem abso-
luta posse Deum
per se aut per
alterum fallere.

^a Lib. 1. de
symbol. ad Ca-
techumen.

^b Lib. 1. Cur
Deus homo,
cap. 12.

Deum non pos-
se fallere, quo-
modo probetur.

gnissimam esse assensione prudentum; non est admodum difficile, tanquam ab effectu & consequenti quodam, euincere, per nullam potentiam Deum vel perse vel per alium, quenquam fallere posse. Etenim si Deus villo modo posset fallere, neque deberemus sanè, neque possemus eniti, vt per fidem supernaturalem, absq; omni formidine, simus penitus certi de veritate doctrine Christianæ. At id & possumus & debemus; (vt illis fidei motiuis efficitur, & alioquî etiam illi ipsi auctores concedunt, qui temerè existimârunt, Deum fallere per potentiam absolutam posse.) Non potest igitur Deus villo modo fallere. Hæc enim humanæ mentis natura est, vt nisi nobis persuadeamus, aliquid certo atque infallibili fundamento niti, de eo penitus certi esse non possimus. Si autem Deus potentia absoluta posset fallere, nulla tunc nobis ratio suppeteret, qua nobis persuaderemus, doctrinam fidei aliquo infallibili fundamento niti. Nam quonam obsecro? An fundamento claræ & euidētis demonstrationis? Minimè. Est enim doctrina fidei de rebus, vt Apostolus inquit, *non apparentibus*, id est, non manifestè notis. Qualinam igitur, aut quo infallibili fundamento doctrinam fidei niti, persuadere nobis tunc possemus? Num veræ reuelationis? nec enim aliud restat. At si Deus natura sua falsum absolutè affirmare posset, vnde persuaderemus nobis, eam ipsam reuelationem diuinam doctrinam fidei, veram ac certam esse? Non certè ex natura Dei, si is quidem ponitur naturâ suâ posse falsum absolutè docere. Nec rursus ex ordinaria lege ac promissione Dei, qua ille statuerit, se non nisi verum vñquam reuelaturum. Cùm enim hanc etiam ipsam legem suæ promissionem Dei non possimus cognoscere nisi ex reuelatione diuina, qua ille nimirum significauerit id se promississe ac statuisse.

*Si Deus posset
per vllam po-
tentiam falle-
re, non posset
fides certa esse.*

Hebr. ix.

*Non enim pot-
est illi reuelari
quod non voluerit
reuelare.*

se: si Deus naturā sua absolutē potest dicere falsum, de ea ipsa etiam reuelatione poterimus merito dubitare; nūm videlicet tunc Deus vel maximē potestate mentiendi usus sit, cūm nobis significauit nunquam se mentiturum. Ita minimē viam haberemus, vt ex aliqua lege Dei ordinaria ipsum semper esse veracem cognosceremus. Vt enim dictum est, via ad id cognoscendum oporteret esse reuelationem, per quam solam ipsa lex Dei ordinaria in hoc genere innotescere potest, de qua tamen reuelatione, si Deus sua natura fallere potest, in primis dubitamus.

Cuius sanē argumenti vis hoc exemplo elucescit. Si quem hominem nunquam mentiri, alia ratione cognoscere non possemus, nisi quia ipse dicit statuisse se nunquam mentiri: non utique penitus esse certi possemus, quōd nunquam ille mentiatur. Cūm enim naturā suā mentiri possit, vereri possemus ne tunc vel maximē, cūm se diceret nolle mentiri, mentiretur. Ita igitur, si Deus natura sua fallere posset, nunquam ex ipsius Dei lege atq; promissione per reuelationem ab ipso patefacta, certō nobis persuaderemus illum nunquam fallere. Veremur enim ne vel illa maximē reuelatione legis atq; promissionis suae nos falleret.

Huc accedit auctoritas etiam ipsius Scripturæ, quam quidem, vt alioquē ea nobis per communia illa fidei motiua probata est, non perperam ad hoc ipsum confirmandum, nempe Deum naturā sua omnino fallere non posse, vsurpabimus. Est, inquit Scriptura, ^a Deus verax, omnis autem homo mendax. Item: ^b Non est Deus quasi homo, vt mentiatur. Quid his in locis & quantum dignitatis existimabimus tribui Deo? An illud tantum, quōd actu quidem ipse non mentiatur, cūm homines ferē mentiri soleant?

Exemplo confirmatur non posse Deum etiam potentia absoluta fallere.

Id etiam probari posse ex Scriptura.

^a Rom. 9.
^b Numer. 23.

leant? Atqui nonnullos etiam homines reperire liceat, qui profus à mendacio abstineant. Non igitur de actu ipso, sed de conditione atque discrimine naturæ utriusque, videlicet Dei & hominis, sermo ibi est. Nempe ut intelligamus, Deum omnino esse eiusmodi, ut naturâ suam mentiri & fallere non possit; hominem verò contrâ ea naturâ præditum esse, ut id possit. Ut, cum simul Scriptura dicit; *Negue esse Deum ut filium hominis, ut mutetur*; non tantum certè significat ipsum actu non mutari, sed omnino naturâ suam mutari nullo modo posse.

In eodem loco Num. 23.

Hebr. 6.

Ac sunt præterea duo Scripturæ loci, qui maximè valent ad hanc ipsam rem confirmandam. Alter est in epistola ad Hebræos. Vbi Apostolus, cum firmitatem promissionis, qua Deus Abrahæ, & semini eius, benedictionem gratiæ suæ pollicitus est, commendare vellet, ita inquit: *Volens Deus abundantius ostendere pollicitationis heredibus immobilitatem consilij sui, interposuit insurandum, ut per duas res immobiles (scilicet per promissionem, & iuramentum) quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium haberemus.* Hic sanè cum Diuus Paulus negat, potuisse Deum vel in promissione, vel in iuramento mentiri, procul dubio secundum potentiam Dei etiam absolutam loquitur. Nam si solum negat, potuisse Deum mentiri posita ipsius promissione atque lege ordinaria; minimè fortissimum illud solatium haberemus, quod tamen nobis Paulus pollicetur. Vereremur enim, ne illa ipsa reuelatione, qua legem eiusmodi & promissionem diuinam cognosceremus, Deus nos fefelleret, ut ex eo argumento patet, quod paulò antè fecimus.

Negat Apostolus posse Deum etiam potentia absoluta fallere.

2. Tim. 2.

Alter locus est in posteriori epistola ad Timotheum. Vbi cum similiter idem Apostolus homines certissimos reddere conaretur de diuina promissione qua præmium

mium æternum piis operibus decretum est, ita inquit: Ille (videlicet Deus) *fidelis permanet: Negare seipsum non potest.* Quo etiam loco sine dubio negat Deum vlla ratione fallere posse. Alioquē penitus certi de diuina promissione (vt vult Apostolus) esse non possemus, quemadmodum antè ostendimus.

Ad Scripturæ autem locos, qui ad confirmandum posse Deum fallere, obiciebantur, non est difficile respondere. Nam quod ad primum locum attinet, possumus in primis negare, Cain fuisse hominem illum, quem ^a Lamech interfecit. Neque enim id ex Scripturis constat, quin imò à pluribus putatur commentitium. Secundo, dato quòd fuerit, non ideò erit in Dei oratione mendaciū. Etenim cū is ad Cain dixit: *Nequaquā ita fiet:* sensus fuit: nequaquā impunè à quoquam interficiaris, sicut verebaris. Quæ expositio satis congruit cum ipso textu.

Ad secundum locum quod attinet, sunt qui concedant Abraham dissimulandi causā fuisse mentitum. Ita ^b Adrianus, quem ^c Canus sequitur. Consequenter ij dicunt, quòd Abraham mentitus sit, hoc illum ex instinctu Dei non fecisse; quod verò nesciens prophetauerit verum, hoc esse Deo adscribendum. Atq; ita interpretantur sententiam Diui ^d Ambrosij. Mihi sententia D. ^e Augustini magis placet, qui negat, Abraham tunc mentitum esse. Et si enim persuaderet sibi fore, vt immolaret filium, sperabat tamen etiam futurum vt confestim ille ad vitam diuinitus reuocaretur, quòd possent impleri promissiones. Ita verè potuit dicere: *Expectate hic, ego & puer illuc properantes, postquam adorauerimus, reuertemur ad vos.* Sententiam hanc Augustini sequitur ^f Gabriel, & ^g Carthusianus in illum locum. Neque obscure illam insinuauisse videtur Apostolus, cū dixit: *Fide Abraham obtulit*

*Responso ad
Scripturæ locos
suprà obiectos,
in quibus vide-
ri posset Deum
se fecisse.
Ad primum.
a Gen. 4.*

*Ad secundum
locum.*

*b Quodlibeto
1. ad 1. ar-
gum. princi-
pale.*

*c Lib. 2. de lo-
cis Theolog.
cap. 4.*

*d Loco suprà
citato, lib. 1. de
Abraham, c. 8.*

*e Serm. 71. &
72. de tempo-
re.*

*f In 3. lib. sent.
dist. 38.*

*g In illum lo-
cum Gen.*

Isaac Deo, cum tentaretur, qui susceperat repromissiones (ad quem dictum est, quia in Isaac vocabitur tibi semen) ARBITRANS quod & a mortuis suscitare potens est Deus, &c.

Afferret Carthusianus & aliam expositionem; ut nimirum quod solus Abraham erat suo iudicio præsaturus, nempe ut rediret, id iuxta vsitatam aliàs Scripturæ phrasim, se & filium facturos fuisse affirmaret. Ad quem modum intelligitur illud: ^h *Videntes autem discipuli, indignati sunt dicentes; ut quid perditio hæc? Quod tamen vnus Iudas dixit. Item illud: ⁱ Et qui cum eo crucifixi erant, conuiciabantur ei.*

^b Matth. 26.

ⁱ Marci 15.

Ad tertium locum.

Ad tertium locum quod attinet, plerique concedunt, Iacob minimè Spiritus sancti afflatu loquutum fuisse, sed ex se fuisse mentitum, cum diceret: *Ego sum primogenitus tuus Esau*: neque verò Innocentium aliquid contra de ea re definiisse, sed exposuisse tantum priuatam suam opinionem, cum asseruit, Iacob, diuinitus inspiratum, ita fuisse loquutum. Cæterum communior sententiâ ^a Doctorum ac ^b Patrum est contraria, ut videre est etiam apud ^c Melchiorum Canum, loco citato. Quamuis enim Iacob naturâ non esset primogenitus: at iure erat ex diuina voluntate, quam vel priuata reuelatione cognouit, vel ex instructione Rebeckæ matris, quam constat diuinitus edocitam fuisse, fore, ^d *ut maior seruiret minori, &c.* Potuit ergo Iacob absque mendacio dicere: ^e *Ego sum primogenitus tuus*: intelligens, iure, non natura. Ad eum modum, quo populus gentilium, per eundem ipsum Iacob significatus ^f Rebeckæ, postquam per fidem, Abrahæ successit, potuit verè dicere, se iure & voluntate diuina semen esse verum & hæredem Abrahæ, quod ad diuinas promissiones attinet: uti perspicuè Diuus Paulus verbis illis ostendit; ^g *Non omnes qui ex Israel sunt, ij sunt Israelitæ,*

^a Magistri in 3. d. 38. Alenf. 2. p. membro 6. D. Thom. 2. 2. q. 110. art. 3. &c.

^b Innocentij

^c Gaudemus,

de diu. Ambr.

l. 2. de Iacob &

vita beata. c. 2.

Aug. q. 74. in

Gen. & l. 16. de

ciuit. Dei, cap.

37. Chrylost.

hom. 6. in ep.

ad Col. & 53.

in Gen. &c.

^e Lib. 1. de lo-

cis Theol. c. 4.

^d Gen. 25. ad

Rom. 9.

^e Genes. 27.

^f Genes. 25.

^g Rom. 9.

neq.

neq; qui semen sunt Abrahæ, omnes filij eius sed qui filij sunt promissionis, æstimantur in semine.

Ad quartum locum respondetur primò, sententiam illam fuisse comminatoriam, quæ, vt rectè inter ceteros explanauit Canus, iuxta communem loquendi usum, accipienda est tacita quadam conditione intellecta: Si nimirum is, ad quem dirigitur comminatio, non respiciat. Respuit aurem Ezechias. Itaque nulla fuit in oratione Isaiæ falsitas, siquidem defuit conditio. Secundò ad eam responsionem & hoc addendum est: Deum per Prophetas solitum esse prænunciare, non modò id, quod omnibus consideratis futurum est; sed etiam id, quod attendendo ad aliquas inferiores causas; vt ad merita hominum, &c. verè iudicari potest esse futurum, tamen si ex voluntate diuina, & spectatis omnibus causis, secus futurum sit. Atque hoc modo Isaias eo loco verè prædixit mortem Ezechia, videlicet spectata quidem causa particulari, hoc est, solum respiciendo ad merita ipsius in præsentia. Ita similes quoque prophetias interpretatur rectissimè Diuus^h Thomas.

Ad quintum Scripturæ locum respondeo, non illo significari propriè Dei præceptum, quasi is positiuè (vt claritatis causa in Scholis loquimur) impulerit spiritum nequam ad decipiendum, sed significatur diuina permissio, quæ in Scripturis plerumque eodem genere sermonis designatur, quo præceptum & positiuæ voluntas Dei. Ita intelligitur illud Christi, ad proditorem Iudam: *Quod facis, fac citius*, sicut^h Canus etiam rectè annotauit. Atque eodem modo ad omnes alios Scripturæ locos, qui sunt eiusdem generis, respondemus: neque aliter etiam intelligi debet Diuus Augustinus. Quod enim is ait, per spiritum malum Deum solitum esse decipere, non per bonum,

Ad quartum locum.

Lib. 2. cap. 4.

Qui stat & aliter quando non euenit quod fuit diuinitus prænunciatum.

In I parte Summæ q. 19. ar. 7. ad 2. arg. & 22. q. 171. ar. 6. ad 2. argum.

Ad quintum locum.

In Ioan. 13.

In Lib. 2. de locis vbi supra.

Lib. 83. qq. 9. 53.

num, idè dicit, quòd spiritus malus sit, qui permittente Deo decipere solet; quod ille non solet permittere vt fiat per spiritum bonum. Ac est etiam illud hoc loco diligenter notandum: quamuis Deus ipse per se neminem (vt dictum est) in errorem aut etiam in peccatum impellat, tamen suo quodam iusto iudicio ad res quasdã per se aliqui non malas quandoque homines impellere, quibus rebus ipse præuidet eos ad errorem peccatumque abufuros; idque ipsum vt fiat, certo quodam consilio statuit permittere. Atque hæc videlicet ratio est, quam ob rem in quibusdam præsertim Scripturæ locis ita significetur eiusmodi Dei permissio quasi ipse per se traderet homines in reprobum sensum ad peccandumque impelleret. Nimirum ita Scriptura loquitur, quoniam eius rei certe, ex qua sumit aliquis occasionem erroris peccati que, Deus (& quidem peculiari quandoque consilio & prouidentia) est causã. Quæ explicatio disputationes quoque D. Augustini de hoc genere, tum aliàs, tum maximè in libro de gratia & libero arbitrio, non parum illustrare potest. Nam quòd non nisi permittendo alioquì Deus tradat in reprobum sensum, ipse etiam Augustinus ad extremum satis declarat in illo eodem libro. Sed de secundo argumento nimium multa fortassis.

l. Cap. 21. & deinceps.

m. Cap. 23.

Ad argum. III. principale.

AD TERTIVM respondetur. Nihil omnino in Scripturis esse, quod peculiari Spiritus sancti instinctu scriptum non sit. Quod patet profectò ex communi etiam consensu fidelium, manifesteque probatur ex eo, quòd si aliquid humano spiritu auctores sacri scribere potuerunt, magna ex parte Scripturarum labefactaretur auctoritas. Poterit enim quiuis dubitare, vbinam spiritu proprio, vbi diuino auctor loqueretur. Neque facile esset discernere in hoc genere, quæ leuioris, quæ grauioris essent

essent momenti: vt optimè ⁿ Canus differit ad coarguen-
dum tum Erasmi, tum aliorum quorundam veterum er-
rorem, quos ^o Hieronymus sensisse commemorat, Scri-
ptores Canonicos in rebus maioris momēti Spiritu san-
cto afflatos scripsisse, in leuioribus autem potuisse hallu-
cinari. Certè Diuus Paulus, *Omnem Scripturam diuinitus
inspiratam, vtilem esse pronunciat.* Itaq; nihil est in ea, quod
vel per se, vel ad alia relatum, non sit magni momenti.
Petrus quoque absolutè sine omni exceptione ait: *Spiri-
tu Dei inspiratos, locutos esse sanctos Dei homines.* Quare du-
bium esse non debet, quin omnes & singulæ Scriptura-
rum particulæ sint Spiritu sancto dictante exaratae. Id
quod meritò etiam in Concilio Tridentino sub anathe-
mate definitur.

AD QVARTVM argumentum quid respondendum
sit, facilè patet ex dictis. Vtcunq; enim Scriptura diffici-
lis ad intelligendum sit, tamen ille sine omni dubitatio-
ne verus atq; genuinus Scripturæ est sensus, quem Eccle-
sia Spiritu sancto suggerente asserit. Atque ita non deest
modus ex Scriptura depromendi infallibilia argumenta
ad definiendas controuersias. Fatendum tamen est, mul-
tos esse locos Scripturæ, ex quibus, quoniam eorum sen-
tentia neq; euidenter per se patet, neq; auctoritate Ec-
clesiæ satis declarata est; nō potest argumentum firmum
duci ad faciendam fidem. Sed & nonnullæ quoq; con-
trouersiæ sunt, quæ per Scripturam solam definiri satis
ac determinari nequeunt, vt suprà demonstrauius, at-
que etiam paulò post necessariò repetetur.

AD postremum caput quod attinet, latissimè de ra-
tione interpretandarum Scripturarum scripsit inter
ceteros Driedo libro tertio de dogmatibus Scripturæ, &
Caterinus de clauibus Scripturæ, & Michaël Medina.

y 3 Nos

z Lib. 2. de lo-
cis, cap. 10.

o In caput 5.
Micheæ.

2. Tim. 3.

2. Petri 1.

Sessione 4.

Ad arg. 1111.

V.

Que inuare
possint ad rectā
Scripturæ in-
terpretationē.

Nos breuiter præcipua quædam documenta ad eam rem trademus (quæ partim suprâ etiam attigimus, cum de Scripturæ obscuritate ageremus) ex doctrina Diui Augustini potissimum collecta in libris quatuor de doctrina Christiana, quos ille hac de re doctissimè scripsit.

*Documentū 1.
ad Scripturam
intelligendam
utile.*
Ex Aug. lib. 2.
de doctrina
Christ. c. 8.

Primum documentum est, vt quis benè perspectos habere studeat libros omnes Scripturæ sacræ, in eorūq; lectione, quantumuis multa nō intelligat, assiduè versetur. *Erit enim, inquit Augustinus, diuinarum scripturarum solertissimus indagator, qui primò totas legerit notasq; habuerit, si nondum intellectu, iam tamen lectione.* Et infra: *Prima, inquit, huius laboris obseruatio est, nosse istos libros, et si nondum ad intellectum, legēdo tamen vel mandare memoria, vel omnino incognitos non habere.* Ac ratio huius documenti est, quoniam multorū locorum obscuri sensus disertis verbis sunt aliis quibusdam in locis explicati, quos idcirco minimè ignorare is poterit, qui Scripturam totam assidua lectione reddiderit sibi familiarem. Sicut illud Psal: *Nec dabis sanctum tuum videre corruptionem;* sanctus Petrus ad Christi corpus in sepulchro positum pertinere est ^a interpretatus, vt iam similia exempla multa præterea. Accedit, quòd etsi sensus vnus loci obscurus in nullo alio loco disertè explanetur; tamen ex diligēti locorum ^b collatione sæpe colligi poterit; quod sanè videmus passim, & magno cum fructu veteres Patres in Scripturis interpretandis facitâsse.

Psal. 154

a Act. 21

*b Aug. lib. 2.
de doct. Chri-
stian. cap 25.
& 26.*

Docum. II.

Secundum documentum est, vt quis similiter multum in lectione Patrum, Conciliorum, & Decretorum Pontificum versetur. Cuius documenti ratio ferè eadem est. Passim enim à Conciliis, à Pontificibus, ab aliisque Patribus Scripturæ sacræ loci obscuriores declarantur.

Tertium

Tertium est, vt quis etiam probè teneat eam linguā qua sacrae literæ vel traditæ vel expositæ sunt; itemq; figuras seu tropos loquendi in illa vsitatos: quorum est sanè in sacra Scriptura frequentissimus idemq; multiplex ac varius vsus. Hinc enim quod de Christo dicitur, plerumq; de eius membris intelligi oportet, & quod de vna ciuitate; de tota prouincia, &c. Etsi autem ob hanc causam vtile sit Græcas etiam & Hebraicas literas, ob earum etiam proprios quosdam modos, callere: tamen vt rectè etiam notat Ioannes ^c Driedo, & possumus quoq; colligere ex Diuo ^d Augustino, non est id iam prorsus necessarium, posteaquàm tam multi sunt, qui Latinè beneq; doctè explicuerunt difficultates omnes, quæ ex earum linguarum proprietate oriuntur.

Quartum documentum est, vt quis artium liberalium cognitione & scientia naturalium rerum, quoad eius fieri possit, instructus ad sacrarum literarū studium accedat. Ita enim earum rerum proprietates cognoscet, quarum nominibus diuina mysteria sæpe in Scriptura sacra metaphoricè declarantur: atque adeò facilius etiam intelliget, quid Spiritus sanctus eiusmodi rerum similitudine significare voluerit. Inprimis autem Diuus Augustinus docet, vtilem esse Dialecticam ad discernendum in Scripturarum expositione quæ sint fidem consequentia; & quæ contrà veræ fidei repugnent. Item quæ in vniuersum affirmat, nos omnino vti debere scientiis Philosophorum, repudiaris tamē eorum erroribus. Veritates enim (quas iniuste & indignè Philosophi possidebant) quasi thesaurum quendam erutum ex fodinis diuinæ prouidentia vbiq; diffusæ, debere nos nostro iure ad Scripturas intelligendas vsurpare. Sicut filij Israël reli-

ctis

Docum. III.
Aug. lib. 2. de
doctr. Christ.
c. 10. & 11.

c Lib. 2. de do-
gmat. sacrae
Script. tract. 1.
cap. 2.
d Lib. 2. de
doctr. Christ.
cap. 5. & c. 12.

Docum. IIII.
Aug. lib. 2. de
doctr. Christ.
c. 16. 28. & 29.
31. 36. 37. 40.

Lib. 2. de doct.
Christ. c. 31.

Ibidem c. 40.

Exod. II. & 12. Atis Ægyptiorum idolis, cum ex Ægypto discederent, vasa aurea & argentea illis furripuerunt.

Document. V.
Aug. lib. 2. de
doctr. Christ.
c. 36. & lib. 3. c.
2. & 3. & 26.
& 27.

Quintum documentum, idq; latissimè patens, est, vt si quis locus est ambiguus; vel propter obscuritatem dictionis, quia dubium est, quomodo sit distinguenda vel pronuncianda, num seriò an ironicè, absolutè an per interrogationem, &c. vel etiam ob significatarum rerum obscuritatem; consulat quis alia dogmata fidei clariora, antecedentiaq; & consequentia perpendat. His enim diligenter consideratis, quamcunq; sententiam aliquis ex eiusmodi Scripturæ loco eliciendam putet, modo fidei consentanea illa sit, & caritatem Dei & proximi, quæ finis est sacrarum literarum, promouere possit; *Non fallatur perniciosè* (inquit sanctus Augustinus) etiamsi non assequatur id ipsum, quod Scriptor Canonicus intendit.

e Id explicat.
Aug. lib. 2. de
doctr. Christ.
cap. 7.
f Lib. 2. de do-
ctr. Christia.
c. 36. & idem
lib. 3. c. 26.

Document. VI.
Quod potif-
simùm colli-
gitur ex lib. 3.
de doct. Chri-
stia. cap. 12. &
deinceps.
Matth. 18.

Sextum documentum est, vt consulatur etiam ratio naturalis. Nam etsi multa supra rationem naturalem doceat Scriptura; tamen nihil omnino contra illam docet. Vt cum dicitur: *Si oculus tuus scandalizat te, erue illum & proiice abs te*; Ipsa certè ratio admonere nos debet, ne huiusmodi locum intelligamus propriè sicut verba ipsa sonant. Atq; huius quidem documenti, quò quisque doctior & in animaduertenda vi rationis naturalis perspicacior fuerit, eò quoq; maiorem vsum habere poterit. Deniq; intelligentia Scripturarum in primis à Deo cum vera animi submissione petenda est, qui dat omnibus affluenter & nō improperat. Et hæc quidem de Scripturis sacris summatim exposuisse sufficiat.

DE TRADITIONIBVS APOSTOLICIS.

DE Traditionibus Apostolicis nunc dicendum. I. quæ sit ipsarum ratio & differentia. II. quanta auctoritas, quamque certum sit illas exstare. III. quomodo sint internoscendæ.

Traditiones in proposito dicuntur doctrinæ quædam dogmata, aut etiam morum instituta, quæ Apostoli vel ex ipsius Christi ore, vel ex Spiritus sancti suggestione, accepta, viua voce tradiderunt Ecclesiæ, quæque illi aut omnino non scripserunt, aut certè non nisi obscure scripto insinuârunt. Ita duplex (in vniuersum loquendo) Apostolicarum Traditionum genus est. Quædam ad doctrinam tantum pertinent. Vt, quod mater Dei fuerit perpetuò virgo: quod veteris & noui Testamenti libri omnes & singuli sint Spiritu sancto dictante scripti: quod distinctio diuinarum personarum sit per relationes: quod Christus Dominus in cœna *elevatis oculis* in cœlum benedixerit & fregerit panem: quod etiam illa verba in consecratione calicis dixerit, *Mysterium fidei*. Et alia id genus, quæ colligit Innocentius tertius. Aliæ verò Traditiones sunt practicæ, quæ proinde ad mores siue ad usum propriè pertinent. Quanquam vix quidem vlla est Traditio ad praxim pertinens, quæ non etiam veritatem aliquam ex fide credendam cõrineat: nempe rectum id esse omnino, quod circa usum à Traditione instituitur. Cuius generis passim in materia Sacramentorum Traditiones multæ occurrunt: vt paruulos esse baptizandos; Illam esse materiam & formam Ordinis, Confirmationis, Extremæ vñtionis à Christo institutam, qua Ecclesia vtitur; Sacramenta quædam iteranda nõ esse. Huius generis est etiam Sanctorum, & Imaginum veneratio, vt habetur in Synodo septima: Item templorum vsus, luminarium, & alia-

z rum

I.

Quæ sit ratio & differentia Traditionum.

*Duplex in communi Traditio-
num genus.*

*Quædam pertinent ad doctrina
dogmata.*

*In cap. Cùm
Marthæ, de
celebr. Missa-
rum.*

*Alia ad morum
instituta.*

*Practicæ Tra-
ditiones quate-
nus pertinent
etiam ad do-
ctrinam fidei.*

rum similium rerum, quæ ad cultum & ceremonias Ecclesiasticas pertinent.

*Inter ipsas etiã
Traditiones pra
cticas esse di
scrimen.*

Ac est præterea in hoc genere practicarum Traditionum, quatenus practicae sunt, discrimen aliud obseruandum. Nam quædam eiusmodi instituta Apostoli tradiderunt ad certum duntaxat tempus duratura. Tale fuit Decretum illud de sanguine & suffocato, quod commemorat Diuus Lucas in Actis: Item etiam institutum illud Baptismi in nomine Christi. De quo etiam legimus in eadem Historia. Si tamen solius Christi (vt multorum sententiã est) mentio in eo Baptismo fiebat, & nõ etiam exprimebatur Trinitas. Alia verò absq; vlla limitatione temporis tradiderunt Apostoli.

Actor. 15.

Actor. 8.

*Quadam Tra
ditiones practi
cae mutari non
possunt.*

Inter quæ rursus est differentia, quod quædam huiusmodi sunt, vt ne ab ipsis quidem Apostolis ex officio & auctoritate sua propria, atq; adeò nec ab Ecclesia vquam mutari posse credantur, seclusa extraordinaria aliqua & peculiari reuelatione Christi. Huiusmodi sunt ea, quæ Apostoli ex ore ipsius Christi Domini acceperunt: vt illa quæ pertinent ad substantiam Sacramentorum. Itaq; si aliquando Apostoli Baptismum in solius Christi nomine contulerunt, id Diuus Thomas & alij Theologi aiunt fecisse eos ex peculiari Christi Domini reuelatione pro eo tempore, quo nomen ipsius celebrari quàm maximè oportebat. Alia fuerunt ab Apostolis tradita absq; certa quidem temporis determinatione, sed quæ illi tamen ex auctoritate & officio proprio, Spiritu sancto suggerente, ad vtilitatem Ecclesiæ, circumstantiis temporum ac rerum omnibus consideratis, instituerunt. Et quæ huiusmodi sunt, quemadmodum Apostolica auctoritate, sic requirentibus temporum circumstantiis, constitui potuerunt, ita etiam postmodum

3. parte q. 66.
ar. 6. ad 1. arg.

*Alia quadam
Traditiones mu
tari possunt.*

ab eo

ab eo, qui Apostolica auctoritate fungitur, hoc est, à Romano Pontifice, mutari & aboleri, sicut & alia quoq; de nouo institui possunt. Vt enim circumstantiæ rerum progressu temporis variantur, sic etiam oportet rationem Ecclesiasticæ gubernationis esse in quibusdam rebus alio atq; aliò tempore variam.

Atque ad hoc sanè genus multi ritus Ecclesiæ veteris pertinuerunt, qui modò non sunt in usu. Vt communio Laicorum sub ytraque specie, & aliquando quidem omnium, quicumque sacrificio Missæ interessent, & alia id genus, quæ in variis materiis Theologicis commemorantur. Hæc igitur Traditionum Apostolicarum varietas est. De quibus tamen hoc loco præcipuè tractamus, non quatenus ad praxim pleræq; illarum pertinent: sed quatenus, vt suprâ diximus, omnes illæ ad fidei veritatē quadam etiam ratione spectant; nempe vt credi certè debet eas omnes esse rectas. Qua quidem ratione immutabiles omnes sunt. Nam quod semel verè per fidem credimus, ita esse aut non esse, sic rectè fieri aut nō fieri, ad tempus, siue perpetuò, &c. id semper manet de fide verum. Non enim, vt gubernationis, sic etiã veritatis ratio cum tempore & rerum circumstantiis mutatur. De primo igitur puncto hæc sint satis, quæ fusiùs Melchior Canus & alij multi Theologi persequuntur.

QUOD ad secundū attinet, non dubitatur, quin si quæ sint dogmata ab Apostolis, Spiritu sancto suggerente, vel Christo auctore, tradita viua voce, perinde illa infallibilem auctoritatem habeant, ac si scripta fuissent. Neque hoc propriè vlli hæretici negauerunt. Intelligunt enim, doctrinam sacram infallibilem esse, non quia literis & atramento expressa est, sed hoc ipso quod est diuina, siue literis siue viua voce declaretur. Sed contro-

Traditiones omnes, qua ratione ad fidem spectant, esse immutabiles.

Lib. 3. de locis.

II.

Quæ sit Traditionis certitudo & auctoritas.

Quis propriè status sit controversiæ de Traditionibus cum hæreticis.

uerſa omnis eſt, vtrum aliqua eiufmodi dogmata Apoſtoli viua voce tradiderint ſiue ſcripto, quæ nunc etiam in Eccleſia ſuppeditent ad fidei controuerſias finiendas argumentum infallibile. Ac negant hæretici non modò recentiores noſtri, ſed etiam veteres penè omnes. Omnibus enim hæreticis hoc ferè in more fuit poſitum, vt ad Scripturas ſolas prouocarent, nec vllum præterea fidei principium admitterèt. Sic Arrius, Neſtorius, Eutyches, Dioſcorus, fecerunt, vt ^a Baſilius Ancyranus Epiſcopus refert, in confeſſione, quam exhibuit ſeptimæ Synodo. Sic etiam Iconomachi, vt ex eadem Synodo patet. Sic Aëriani, vt auctor eſt ^b Epiphanius. Sic Marcion & Valentinus, vt videre eſt apud ^c Tertullianum. Sic VVicteſſus apud ^d VValdenſem. Sic deniq; Lutherani Caluianiq; omnes. Fundamenta verò illorum eiufmodi fanè ſunt, vt etiam ex illis ipsis, aduerſus eos optimo iure retortis, Catholicam Traditionum aſſertionem, quemadmodum videbimus, facile ſimus probaturi.

Primum autem eſt tale: Traditiones eſſe aliquas Apoſtolicas, quæ non etiam ſcriptæ ſint, tum demum cõcedi oporteret, ſi non omnis doctrina diuinitus reuelata mandata eſt ſacris literis. At omnis prorsus eiufmodi doctrina ſacris literis conſignata eſt. Perperam igitur tales aſſeruntur Traditiones. Id confirmant ex Apoſtolo, qui Scripturam affirmat *utilem eſſe, vt perfectus ſit homo Dei ad omne opus bonum inſtructus*. Quo loco peculiariter Kemnitius vrget, quòd pluribus etiam verbis Apoſtolus eam Scripturæ vim atq; vſum declarauit. Ait enim, *utilem eſſe ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudendum in iuſtitia*. Vnde cõcludit Kemnitius ſufficere ipſam poſſe etiam Euangelij miniſtro, vt omnes partes ſui muneris explere poſſit. Et accedit huc fanè quod in Deute-

rono-

Cõmune fuiſſe omnibus ferè hæreticis à Traditionibus ad Scripturas ſolas prouocare.

a In Synodo ſept. anathemat. 7. Idem de Arrianis Aug. lib. 1. cõtra Maximin.

b Hæreſi 75.

c Lib. de præſcript.

d Lib. 2. doct. fidei antiquæ, cap. 19.

Argumentũ 1. hæreticorũ contra certitudinẽ & auctoritatẽ Traditionum.

2. Tim. 3.

Kemnit. in examine, ſell. 4. Concil. Trid.

Deuter. 17.

ronomio non iubebantur fideles credere, nisi quæ sacerdos docuisset *iuxta legem Domini*, hoc est, secundū ipsum Dei verbum; tanquam hoc videlicet ad omnia diiudicanda sufficeret. Quod cū ita sit, sine caussa (inquiunt) recipi doctrinas alias & *mandata hominum*. Id quod Pharisæis Dominus in Euangelio Matthæi exprobrauit. Quin etiam contra præceptum illud ea re committi: *Quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino, nec addas quicquam, nec minuas.*

Secundò, ostium ea ratione peruersis ac phanaticis erroribus aperitur. Facile enim cuius est, cū Scripturarum testimoniis destitutus fuerit, Traditionem cōmuni-
sci Apostolicam. Sic ^e Papias errorem illum suum de mille annis regni Christi in terris post resurrectionem futuri, commentitia Traditione Apostolica tueri conabatur. Quin imò Kemnitius contendit (vt postea videbimus) Traditionum prætextu errores alios qui vnquam in populo Dei fuerunt sparfos fuisse, eoque consilio & vetus & nouum Testamentum diuinitus fuisse mandatum literis, vt commentitiis Traditionibus scripto occurreretur. Adde quòd hæreticorum quidem morem & institutum Traditiones illæ redolent auriculares & clanculariæ. Cū contra Christus ^f *palam* mundo locutus sit: Et, si
quid in tenebris dixit Apostolis, certè iussit, vt ^g *in lumine*
id dicerent; itemque vt quod in aure audierunt *supra te-*
sta prædicarent. Non igitur sapiunt hæ Traditiones Christi doctrinam.

Tertiò, doctrinæ, inquiunt, cœlestis capita eo modo Apostoli Ecclesiæ tradiderunt, qui conuenientissimus esset, vt illa perpetuò pura atq; integra in Ecclesia conseruarentur. Sed talis modus non est, vt viua voce tantum sine scripto illa tradiderint. Ergo credendum non est, il-

Matth. 15.

Deut. 12.

Argumentum
II.

e Euseb. lib. 3.
hist. cap. vlt.

f Ioan. 18.
g Matth. 10.

Argumentum
III.

los sic aliqua fidei capita tradidisse. Id confirmant. Quia vel impossibile vel difficile admodum est, ut quod auditione tantum accipitur, integrum retineatur & conferuetur. Aut enim qui audit non satis assequitur, aut certe postmodum obliuiscitur, aut aliis minus deinde fideliter tradit. Quo facillè fit, ut paulatim ea ratione immutetur, & corrumpatur tandem doctrina. Itaque (quod maxime Kemnitius inculcat) & Apostoli idcirco scripserunt, ut cœlestis doctrina memoria retineri à fidelibus posset.

Quartò, auctoritatem Patrum obiiciunt. Nam ^h Augustinus inter cætera ait: *Etsi multa Christi verba & gesta scripta non sint: illa tamen scripta esse, quæ credentium saluti sufficerent.* Et rursus: ⁱ *Vbi de re obscurissima disputatur, non adiuantibus claris Scripturæ testimoniis, cohibere se debet humana presumptio.* Et ^k Hieronymus: *Sine Scripturarum, inquit, auctoritate garrulitas non haberet fidem.* Et ^l aliàs quoque ea dogmata damnat, quæ absque Scripturarum auctoritate & traditione Apostolica proferuntur. Itaque Traditionem veteris cuiusdam historiæ, quòd Zacharias Ioannis Baptista pater, fuerit is, quem Iudæi inter templum & altare occiderunt, idcirco etiam idem ^m Hieronymus reiicit, *quia de Scripturis non habet auctoritatem.* ⁿ Origenes item ait: *Sine Scripturæ testimoniis sensus nostros non habere fidem.* Item Constantinus in Cœcilio Nicæno, ut ^o Theodoretus refert: *In disputationibus, inquit, rerum diuinarum habetur Spiritus sancti doctrina prescripta. Euangelici enim & Apostolici libri, cum Prophetarum antiquorum oraculis, plene nobis ostendunt sensum numinis, proinde sumamus ex dictis diuini spiritus explicationes questionum.*

Verùm his nihil obstantibus contrariam nos omnino veritatem ex iis ipsis principiis, quæ ad suum hæretici errorem peruersè accommodant, ostendemus, eademque

Argumentum
III.
h Tract. 49. in Ioan.
i Lib. 2. de peccator. merit. & remiss. cap. vlt.
k In cap. 1. ep. ad Titum.
l In cap. 1. Aggri.

m In cap. 23. Matth.
n Homil. 26. in Matth.

o Lib. 1. hist. cap. 7.

Ex stare Apostolicas Traditiones non scriptas, ex iisdem principiis certissime proba-

que opera & sententiam Catholicam confirmabimus, & eas quas adduximus argumentationes hæreticorum refellemus.

ATQUE vt eodem ordine ea nos principia aduersus hæreticos pro veritate vsurpemus, quo sunt ab ipsis pro mendacio perperam assumpta, sit hæc prima probatio. Apostolicæ Traditiones non scriptæ, omnino concedendæ sunt, si doctrina diuinitus reuelata non omnis est consignata sacris literis. At planè non est. Igitur Traditiones eiusmodi prorsus concedi debent. Etenim multa, tanquam à Deo reuelata, ex fide credenda sunt, quæ in Scriptura aut omnino non sunt, aut non ita sunt, vt ex illa tantum persuaderi queant, non dicam, contentiosis, sed ne moderatis quidem hominibus. Id autem supra Diui Augustini aliorumque Patrum auctoritate probaui, nuncque etiam confirmo exemplis paulò antè adductis, cum de Traditionum differentia & ratione, dicerem. Credimus enim & credidit semper Ecclesia, libros noui ac veteris Testamenti sacros esse; quod tamen ex Scripturis discere non possumus, sed ex Ecclesiæ Romanæ Traditione, à qua vel ipsi etiam Lutherani aliiq; hæretici libros sacros acceperunt. Vt (quemadmodum supra ex Diui Augustini sententia istis obiiciebamus) mirum sit eos fidem Ecclesiæ Romanæ in re tanti momenti adhibuisse, & eidem in cæteris negauisse tam facile.

Quòd si respondeant, diuina prouidentia factum esse, vt libri sacri apud Romanam Ecclesiam seruentur incorrupti, ac proinde non potuisse illam supposititios ac falsos obtrudere: Accipio sanè quod dicunt. Neque enim aliquid auctoritatis Ecclesiæ tribuendum est, exclusa Spiritus sancti cura & prouidentia. Sed cum id ita sit, cur non etiam in dogmatibus aliis, quæ Ecclesia eadem Roma-

tur, quæ perperam hæretici ad contrarium errorem suum stabilendum assumunt.

PROBATIO I.

Multa esse credenda ob Traditionem, quæ in Scripturis non sunt expressa, probatur i. exemplis.

Parte V. probatione II.

Confutantur euersiones quibus Sæculari ab illo se argumento expedire conatur: Ecclesia tradenti Scripturas credendum est. Igitur etiam tradenti alia dogmata.

Romana tradit, regi illam ac protegi à Spiritu sancto concedunt, ac proinde non posse errare? Sed inquit Kemnitius, ostendant prius Ecclesiam Romanam esse verè Apostolicam, vt credamus ei. Optimè verò. Iam enim euidentissimè suprà id ostendimus.

In exam. Scff.
4. Concil. Tri-
dent.

Ibidem.

Sed quandā cauillationem potissimùm inculcat Kemnitius, vt persuadeat; non illico reliqua dogmata ab Ecclesia Rom. accipiēda esse, si ab ea Scripturas ipsas oportuit accipere. Quid enim? An ideò Synagogæ Traditiones, cōtra mandata Dei, vel olim à Iudæis fidelibus, vel etiā ab ipsis Christianis recipiendæ fuerunt, quoniā ipsas quoque Scripturas veteris Testamenti ab eadem illi Synagoga acceperunt? Ego verò ad cauillationem istam hunc in modum respondeo. Primùm, quod ad Christianos attinet, certissimum est, eos nec debuisse vnquam, neque debere iam ob Traditionem aliquam ac decretum Synagogæ recipere libros veteris Testamenti velut Canonicos ac infallibiles. Nulla enim nos illius Synagogæ sanctione legēue tenemur, quin imò ne testimonio quidem ipsius opus habemus, vt libros illos Testamenti veteris sacros esse nobis persuadeamus, cum abundè nobis ad eam rem sufficiat ipsum per se testimonium Christi & Apostolorum, quo eorum est auctoritas librorum commendata. Itaque hos quidem libros non propter Synagogæ Traditionem nos Christiani (nam Sectarij, ipsi viderint, vt rum Iudæi esse malint) recipimus, sed quia de illorum vsu atque auctoritate (vt etiam disputat D. Augustinus) à Christo ipso & Apostolis, atque à Christi Ecclesia sumus eruditi. Id autem cum ita sit, nondum nobis quidem monstrant Sectarij aliquam eiusmodi auctoritatem à qua libros sacros, & non etiam alia dogmata similiter, recipere ipsi debeamus.

*Responso ad Se-
ctariorū cauil-
lationē Kem-
nitij contra Ca-
tholicorū argu-
mentū à certi-
tudine Traditi-
onis librorū sa-
crorū pro certi-
tudine altarū
Traditionum
ductum.*

*Vnde Christi-
ani habeant ve-
teris Testamēti
libros.*

Lib. 4. contra
Faustum, c. 2.
& lib. 2. de pec-
mer. cap. 7.

Quod

Quod autem attinet ad fideles ipsos, qui fuerunt ex illo populo Iudaico, itidem planè affirmo, qua ratione illi ex auctoritate Synagogæ debuerunt recipere libros sacros, consequenter etiam debuisse ex eadem auctoritate recipere eas quidem Traditiones, quæ similiter atque libri sacri à Synagoga commendarentur. Hoc autem ita declaro ac probo. Libri illi sacri ea ratione ritè tradebantur à Synagoga, quia & communi planè consensu fidelium omnium atque ad eò totius illius Ecclesiæ, & legitimo iudicio sacerdotis, qui pro tempore in Cathedra Mosis præsidebat, commendabantur. Et voco legitimum iudicium sacerdotis illud, quod neque ex præiudicata planè sententia illius Ecclesiæ & sacerdotum antecessorum, neque ex euidenti vitio electionis personæ, neque etiam ex diuina planè prædicatione Prophetarum, aut Christi & Apostolorum (quæ manifestè erat fide & assensione digna) clarè deprehendi posset, non iam à Pastore reuera ex auctoritate ipsi diuinitus attributa decernendi de causis etiam religionis, sed à lupo, maculante & dispergente oves, proficisci. Quodcunque enim sacerdotis iudicium tale esse manifestè aliquo modo ex dictis deprehendi non potuit, ei omnes fideles illius Ecclesiæ tanquam sententiæ Superioris sui & Præpositi ex Mosaica Cathedra profectæ, acquiescere atque obtemperare oportuit, iuxta ^a præceptum Domini: & consequenter iudicium fuit legitimum Pastoris veri, cuius videlicet opera & auctoritate Ecclesiam quoque illam Deus regi voluit.

Iam igitur, si quæ etiam Traditiones communi illius Ecclesiæ consensu & legitimo Mosaicæ Cathedræ iudicio, similiter atque libri illi sacri commendabantur, eas

Aa etiam

Quatenus Traditiones etiam non scripta debuerint recipi à populo Iudaorum.

^a Deut. 17.

etiam consequenter fuisse à fidelibus item recipiendas affirmo: quales profectò fuerunt quædam bonæ ac sanctæ Traditiones illius populi, quæ vel ad interpretationem ipsius scriptæ legis vel etiam ad quendam quoque cultum (vt in confutatione secundi argumenti hæreticorum, videbimus) spectabant. Etenim vt tota illa Ecclesia erraret, sententiamque sequens ex Moyſis Cathedra prolata, quam ipsa amplecti deberet (in re nimirum dubia aut nõ aliter diuinitus ac manifestè præiudicata) falleretur, diuina^b promissio obstabat. Quamobrem & Christus ipse, quæcunque dicerent Pharisei & Scribæ ex sententia illius Cathedræ, fieri^c imperabat. Nam *de malis etiam Propositis* (inquit D.^d Augustinus) *plebem securam faciebat, ne propter illos doctrinæ salutaris Cathedra desereretur, in qua (cùm scilicet agitur de re dubia, nec aliter manifestè ab ipsa Ecclesia præiudicata) coguntur etiam mali bona dicere. Neque enim sua sunt quæ dicunt, sed Dei qui in Cathedra unitatis doctrinam posuit veritatis.* Atque inde etiam est, quòd licet olim Prophetæ diuinitus missi, multa contra vitia & errores quibus subinde obstringebantur in illo populo, cùm alij, tum etiam (vt apparet) ipsi quandoq; sacerdotes, vt priuata personæ, qui proinde ex auctoritate illius sacerdotij & Cathedræ Moyſis ob infidelitatem decidebant, illiusque ad eò titulum non nisi perperam sibi ad defensionem erroris vendicabant: tamen nunquam eiusmodi Prophetæ in gradum ipsum auctoritatis sacerdotum, eerritudinemque per se Mosaicæ illius Cathedræ sunt inuecti, nec aliam ipsi Cathedram tanquam altare contra altare erexerunt: vt verissimè, etiam Donatistis hæreticis ab Augustino & aliis Catholicis iam olim est responsum. Sic enim in breuiculo collationis Augustini &

^b Dent. 17.
Malach. 2. & c.

^c Matth. 23.
^d Epist. 166.

Tom. 7. operū
D. Aug. c. 4. il-
lius libri, non

& aliorum Catholicorum cum Donatistis, legimus: *De Prophetis etiam, quia dixerant Donatista non eos communicare illis in quos mala tanta dixerunt: Responderunt Catholici, quod unum templum fuerit, quo uniuersi utebantur, nec QUEMQUAM Prophetarum, qui tanta dixerunt in malos, constituisse sibi (audiant Sectarij) aliud templum, sacrificia, aut SACERDOTES.*

Quæ autem dogmata seu traditiones non erant probatæ communi consensu illius Ecclesiæ, nec iudicio Moysicæ Cathedræ ita legitimo, ut antè explicauimus; cæ quidem minimè idcirco debuerunt recipi ab Iudaico populo, quoniam libros sacros ab illa Ecclesia traditos, recipere eis debuit: non enim illæ similiter atque ipsi libri, neque eadem auctoritate, proponebantur. Ac tales omnino fuerunt Traditiones illæ contra mandata Dei, quas Christus etiam ipse manifestè ostendit, nequaquam defendi posse tanquam ex Moyse Cathedra, quæque procul dubio etiam vel manifestè ex præiudicata sententia Ecclesiæ erant damnatæ, vel ante ipsam certè testificationem Christi, legitimorum sacerdotum iudicio, minimè receptæ, sed tantum toleratæ; sicut multæ tales corruptelæ in illo populo, præsertim ad interitum Synagoga propius tendente, corrigi satis per sacerdotum auctoritatem non potuerunt. Item etiam eius generis fuit maximè sententia Synagogæ de Christi & Apostolorum doctrina; siquidem propter testimonium Christi & Apostolorum, manifestè diuinum, non eam sententiam ex Cathedra Moysis p̄ficisci, sed illi potius repugnare, & quasi euanidam esse (iuxta diuinas prædictiones) iam iam morientis Synagogæ vocem, omnes prudenter poterant & debebant credere.

Quæ cum ita sint, firma prorsus nostra argumentandi forma manet ab auctoritate videlicet Ecclesiæ Catholicæ

valde longè ab initio.

Quas traditiones non oportuerit recipi à populo Iudaico,

in tradendis libris sacris ad certitudinem aliorum dogmatum, quæ eadem Ecclesia similiter tradit: Quin imò magis etiam id argumentum nostrum, Sectariorum illa cauillatione, quam ex Traditione Synagogæ petunt, confirmatum iam est. Ostendimus enim, Iudaici etiam populi temporibus, firma quoque consequentia rationis probari potuisse, illa dogmata fuisse certa, quæ ex eadem auctoritate, & similiter atque ipsi libri Canonici, tradebantur. Quantò igitur nunc magis ea consequentia, in quaestione de auctoritate Traditionum Ecclesie Catholice valebit, quæ & illustriores longè quàm Synagoga, de veritate promissiones habet, nec est porro unquam ipsa defectura, antiquanda uè (sicut Synagoga) per aliquam aliam formam legitimæ religionis?

¶ Parte V. probat.

In lib. de erroribus Anabaptist.

¶ Lib. 10. de Genesi, ad litteram, cap. 23.

Verùm ut alia Traditionum non scriptarum exempla (præter ipsam Traditionem ^p Scripturæ) de quibus suprâ etiam dictum est, nunc præteream, certè quædam ob diuinam reuelationem credi debere, quæ scripta non sint, vel Lutheranorum testimonio conuincere possumus. Nam, ut Ioannes quidam Gastius, & ipse Lutheranus, commemorat, cùm Basileæ à Lutheranis & Anabaptistis aliquando fuisset instituta disputatio: ex maleque intellectis Scripturis Anabaptistæ colligerent, paruulos baptizandos non esse, & alia quædam id genus peruersa dogmata; non habuerunt tandem Lutherani quod contra obicerent, nisi communem Patrum atque ad eam Ecclesie consensum, quæ illos Scripturæ locos aliter intellexerit, atque Anabaptistæ interpretarentur. Et certè D. Augustinus sentit, consuetudinem baptizandi paruulos Traditione non scripta niti.

At enim, possunt tandem (inquit Kemnitius) eius etiam generis dogmata (quod ad rem ipsam attinet) ex Scripturis

pturis confirmari, sicut etiam sunt confirmata à Patri-
bus. Quanam obsecro ratione tandem? Nunquid clarè
& euidenter? Non certè: sed benè quidem, vt res quæ sint
ipsi Scripturæ analogæ & consentaneæ, & quarum ratio
atque vis, adhibita forma cuiusdam argumentationis,
magis aut minus propè (vt est conditio subiectæ mate-
riæ) ex Scriptura ipsa deduci possit. Hoc autem modo,
quanam obsecro Traditio Ecclesiæ Catholicæ per Scri-
pturam etiam confirmari non potest? At sunt etiam ea-
rum Traditionum quædam à Scriptura abhorrentes, imò
pugnantes cum Scriptura. Ita quidem Sectarij ipsi iudi-
cant. Sed Ecclesia ipsa Christi vera & Catholica, cuius
iudicio qui repugnant, hæretici sunt, secus iudicat.

Accedit, quòd Scriptura ipsa non obscure declarat,
verbo ten^o Apostolos multa tradidisse, quæ certè omnia
iplos literis mandasse, nunquam poterunt probare Sc-
ctarij. ¹ *Quæ audisti* (inquit Apostolus) *à me per multos te-*
stes, hæc commenda fidelibus. Et rursus: ² *O Timothee, deposi-*
tum custodi, hoc est, vt pluribus verbis persequitur vetus
auctor Vincentius Lyrinensis, doctrinam quam à me au-
diuisti. De qua item doctrina iterum eum sic admonet:
Formam (inquit) *habe sanorum verborum, quæ à me audisti,*
bonum depositum custodi. Atq; etiam ad Thessalonicenses:
³ *State, inquit, & tenete traditiones, quas accepistis, siue per epi-*
stolam, siue per sermonem. Quo ex testimonio luculenter
fanè Diuus^x Basilius & ^y Chrystostomus & alij Patres, vt
postea videbimus, auctoritatè Traditionum non scripta-
rum confirmant. Item: ^z *Laudo, inquit, vos quòd sicut tra-*
didi vobis præcepta mea tenetis, &c. Et ibidem: *Cætera, cum*
venero, disponam. Ex quo etiam loco Diuus Augustinus
constare putat, quæ cæremoniæ in sanctæ Eucharistiæ ce-
lebratione passim, atque vbique similiter, in Ecclesia ad-

*Aliquanò scri-
pta, esse credē-
da probatur 2.
Scriptura testi-
monis.*

*2. Tim. 2.
1. Tim. 6.*

*Lib. cōtra hæ-
reticos.*

2. Thess. 2.

*x Lib. de Spir.
sancto, c. 29.
y Homil. 4. in
epistol. 2. ad
Thessalon.
z 1. Cor. 11.
Epist. 118 ad
Ianu. c. 6.*

Epist. 1. versu
12.

Acton. 1.

Ioan. ultimo.

Acton. 20.

Obiectio Secta-
riorum contra
testimonia Scri-
ptura pro Tra-
ditione.

hiberi sint solitæ, eas à Diuo Paulo sine scripto traditas esse. Præterea Diuus Ioannes: *Plura, inquit, habens vobis scribere, nolui per chartam & atramentum: Spero enim me futurum apud vos & ore ad os loqui.* Nec dubium est, quin toto illo tempore, quo post resurrectionem Christus cum discipulis suis versatus est, & locutus de regno Dei (vt Lucas refert) plurima Ecclesiæ salutaria eos docuerit, ex quibus pauca tamen illi literis prodiderunt. Neq; verò tacuisse illos prorsus credendum est, sed viua voce pleraq; ex illis Ecclesiæ tradidisse. Ioannes rursus ait: *Sunt & alia multa, qua fecit Iesus, qua si scriberentur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse, qui scribendi sunt, libros.* Sicut autem multa Christi facta scripta non sunt, ita procul dubio multa verba atq; præcepta illius, quæ Apostoli minimè quidè negligenda putârunt, sed ad vtilitatem Ecclesiæ viua voce tradiderunt. Vnde etiam Diuus Paulus dictum illud Christi commemorat, ab Euangelistarum nemine scriptum: *Beatius est dare quàm accipere.* Neq; verba hæc solum, sed etiam ipsa sententia planè (quidquid Kemnitius & alij Sectarij fingant) in Euangelica historia desideratur. Vbinam enim illa comparatio in Euangelis perspicuè significata est, non modò bonum esse in alios esse munificum, sed etiam melius, quàm beneficium accipere?

Iam verò, quæ ad infirmendas has Traditionum probationes ex Scriptura à Catholicis duci solitas, Sectarij disputant, nullius profectò sunt ponderis. Contendunt, singulos quosq; Scriptores sacros, noui Testamenti, eo consilio ac in eum vsum fidei dogmata mandasse literis, vt doctrinæ cœlestis custodita scriptis tutior esset à commentitiarum Traditionum corruptelis. Nos verò, quin pleraque ab Apostolis (præsertim à Diuo Paulo) aduersus

fus adulterinas Traditiones hominum, scripto disputata
sint, minimè quidem negamus. Oportuit enim etiam
absentes, vt & res postulabat, & occasio dabatur, ab ipsis
Apostolis quoad superstitēs fuerunt, doceri, & de erro-
ribus qui erant vitandi commonefieri, quò ita demum
auctoritate Apostolica, partim scriptis, partim prædica-
tione Ecclesia Christi facilius coalesceret. Cæterum id
fuisse cōsiliū Apostolorum, vt quicquid esset fidei dog-
matum, hoc totum scriptis mandarent, nec nisi Tradi-
tione ab ipsis scripta in Ecclesia deinceps custodireturi;
planè commentum est Sectariorum vanissimum, quod
ptobare non possunt. Quis enim locus in Scriptura noui
Testamenti est, vbi vel vnus vel aliquis Apostolorum
vel omnes illi omnia fuisse scribēda significauerint? Non
certè vel omnes simul, vel aliqui eorum id asseuerarunt.
Quisnam illorū igitur? Sanè discussit Kemnitius scripta
omnia & libros noui Testamenti, vt tale aliquod testi-
monium de consilio eiusmodi Apostolorum inueniret,
sed nihil omnino in eo genere inde proferre potuit, quo
planè concludatur omnia prorsus dogmata fidei man-
data literis fuisse, nisi quòd præstigiis quibusdam, & ne-
scio qua proluxa verbositate Lectori fucum videtur fa-
cere. Etenim cogitur ipse tandem agnoscere nullum ali-
quem noui Testamenti Scriptorem omnia fidei dogma-
ta fuisse in aliquo libro complexum, ne ipsum quidem
Diuum Paulum in Epistola ad Romanos, quam tamen
illi alioquì, propter doctrinæ copiam, appellare solent
Christianæ fidei methodum. Hoc autè concessio (quod
certè est eidentissimum) manifestè consequitur, nul-
lum Apostolorum vel Euangelistarum vnquam signifi-
cauisse omnia omnino fidei dogmata fuisse scribenda.
Quicumq; enim illorum aliquid fuisse scribendum dixit,
non

In examine
sess. 4. Conci-
lij Trid.

Ita Kemnit.
cū agit de
illa epist. loco
citato.

1. Quòd voluerint Apostoli scriptis etiam suis confutare commentitias priuatorum hominum Traditiones; id sanè nō idem est, atq; voluisse, vt nullæ exstarent communi Ecclesiæ auctoritate probatæ atq; custoditæ Traditiones non scriptæ. Multum enim inter has & illas Traditiones differt: nec nos illas, sed has defendimus: nec Sectarij disputationem vllius Apostoli, aut Euangelistæ, aut Orthodoxi alicuius Patris proferre possunt, aduersus communem aliquam ipsarum Ecclesiarum Traditionem, institutam; sicut iam ipsi Sectarij contra receptas à cuncta Christi Ecclesia Traditiones, ex insolentissima insania (vt postea ex Augustino audiemus) disputant. Quin imò & ipse D. Paulus communem vsum & Traditionem Ecclesiarum opponendam cōtentiosis hominibus existimauit.

2. Frustra verò isti laborant, vt ostendant illa eadem, quæ ante Apostoli viua voce tradiderant, postea etiam scripsisse. Quis enim hoc negat? Quòd autem OMNIA prorsus quæ voce tradiderunt, mandârint etiam literis, id verò est, quod nusquam (vt antè ostendi) in Scriptura noui Testamenti Sectarij legunt. Itaq; D. Irenæus, cū antè dixisset, *Euāgelium quod prius Apostoli præconiauerunt, postea ipsos per Dei voluntatem nobis in Scripturis tradidisse fundamentum & columnam fidei nostra futurum*: tamen paulò pòst nihilominus disertis verbis docet, solitos fuisse Orthodoxos ad Traditionem Apostolicam præter Scripturam prouocare hæreticos, sicut suprâ etiā illius verba recitauimus. Vnde perspicuè apparet non omnia omnino dogmata, quæ ad Euangelicam doctrinam pertinent, significasse ibi Irenæum fuisse mandata literis (vt perperam Kemnitius contendit) sed præcipua quædam eius capita, qualia sunt de vita & morte Christi & redem-

Qua contra commentitias priuatorum hæreticorum Traditiones ab Apost. disputata sunt, frustra obici contra Tradit. Ecclesiæ.

Lib. 3, c. 1.

Eodem lib. cap. 2.

B b ptione

ptione generis humani per ipsum facta, & reliqua, quæ ipsi certè quatuor Euangelistæ literis consignauerunt. De horum enim Scriptura duntaxat se ibi loqui declarat Irenæus (quam etiam verissimè columnam nostræ fidei atq; fundamentum appellat) nō autem de omni doctrina fidei, neque etiam de tota Scripturanoui Testamēti, vt Kemnitius comminiscitur, Irenæi sentētiā suo more deprauans.

In exam. sess.
4. Conc. Trid.

3. Ita, nec sequitur, illos libros continere omnia fidei dogmata, qui ideò scripti dicuntur, vt credētes salui fiant. Non enim vniuersa solūm fidei doctrina, sed quæcunq; etiam eius pars ad eum finem traditur, atque ad eò scribitur: nempe, vt credendo illam, & (quatenus id quidem necesse sit) reliquas omnes partes doctrinæ, salutem cōsequi valeamus. Vt præteream plerosq; Scripturæ libros ferè continere præcipuos illos articulos, quos absolutè quidem & explicitè satis est fideles scire & credere, vt salutem consequi possint. Sed patere tamen doctrinam fidei multò, quàm illos articulos, latiùs, suprā explicauimus.

Parte V. pb. 1.

4. Literas autem ad nuncios ideò Apostoli quandoq; etiam addiderunt, quoniam vel homines nimirum mittebant priuatæ auctoritatis, quam proinde Apostolico quasi sigillo communicare oportuit, vt fidem certiolem mereretur; vel quia exemplū etiam Decreti, Apostolici Concilij, cum pluribus absentibus communicandū fuit, Act. 15. At Ecclesiæ auctoritas, qua nobis Traditiones Apostolicæ quædam non scriptæ commendantur, non priuata, sed cōmunis & infallibilis auctoritas, tanquam columen firmum veritatis est, cui etiam sine sigillo & literis Apostolicis fidem necesse est adhibere.

5. Iam

5. Iam antè diximus, in illis quidem Ecclesiæ initiis, superstitibus adhuc Apostolis, omnes oportuisse, ad maiorem conciliandam doctrinæ auctoritatem, Apostolico ministerio vel voce in præsentia vel scripto in absentia erudiri. Apostolis autem vita defunctis, ipsius etiam Ecclesiæ per illos plantatæ auctoritatem clarissimam factis fidelibus esse debuisse, ut crederent quoque; viuæ vocis Traditiones Apostolicas ab Ecclesia propositas atque commendatas. Itaque accipio sanè quod profite tur *Kemnitius*, si tam certò constaret, eas, quæ nunc proponuntur Traditiones Apostolico titulo, doctrinam Apostolicam continere, quàm ipsam Scripturam, quæ pro Apostolica iam habetur, ab omnibus tales Traditiones equè atque Scripturam ipsam esse recipiendas. Accipio hoc, inquam, atque ita deinde subsumo: Omnino æquè certò utrumque constat: nempe eiusdem Ecclesiæ auctoritate, à qua sola similiter certò & infallibiliter accepimus, libros illos, qui Apostolorum nomine sunt inscripti, esse planè Apostolicos. Consequitur igitur, vel ipsis Sectariis iudicibus, Traditiones quas Ecclesia Catholica, ut Apostolicas commendat, æquè ab omnibus recipiendas esse, atque Scripturas ipsas Apostolicas.

*Confirmatur
Trad. auctori-
tas ex eo quod
concedunt Se-
ctarij.*

6. Verum quidem est, multò etiam nunc magis Scripturæ Apostolicæ aduersus commentitias Traditiones particularium seductorum, quæ cum vera Traditione Apostolica scripta, & non scripta, pugnent, usum esse posse. Sed ut tempore ipso Apostolorum nullus vnquam Scripturæ Apostolicæ contra Traditiones communi Ecclesiæ sententia & auctoritate receptas usus fuit, ita neque illis futuris temporibus esse aut potuit aut debuit: cum eodem spiritu veritatis, omni tempore Ecclesia regatur.

7. Non modò Scriptura vniuersa, sed etiam illius pars rectè dicitur Regula fidei, & Canon, modo suo sufficiens ad id quidem infallibiliter credendum quod tradit. Cæterum Apostolus nusquam dixit, vel suam aliquam, vel etiam totã Scripturam esse *SUFFICIENTEM* fidei Regulã seu Canonem in omnibus omnino quæst. Sed dogma quoddam certè quod aduersus Galatarum errorem confirmarat, rectè dixit esse fidei quandam Regulam & Canonem: nempe illud quod his verbis expresserat: *In Christo Iesu neq, circumcisio aliquid valet neq, præputium, sed noua creatura.* Tum subiunxit: *Quicumque hanc Regulam sequi fuerint, pax super illos & misericordia.* Nempe quia & eum etiam articulum de salute per solum Christum parua vel maximè tenere necesse est, ad veram animi pacem atq; iustitiam beneficio diuinæ misericordiæ comparandam. Cùm igitur Kemnitius contendit, nõ posse Regulam fidei id appellari, quod ad omnes omnino quæstiones fidei non sufficiat: non tam contra nos contendit, quàm cõtra ipsum Apostolum Paulum, qui vnum quoddã fidei dogma (sicut iam dictum est) vocat etiam suo modo credendi Regulam: quæ proinde, si materia quidem, de qua propriè est id dogma, spectetur, additamento non indiget, vt de amussi & regula ratiocinatur Diuus Basilius, à Kemnitio non intellectus.

8. Sanè verò, si non ita & D. Paulus & reliqui Apostoli scripssissent, vt intelligi tandem posset, quid de Christi mysterio & reliquis fidei dogmatibus, quæ scripto tractarunt, dicerent, frustra scripssissent. Sed qua tandem ratione hinc sequitur, omnia prorsus dogmata, quæ quomodocunq; pertinerent ad structuram fidei, Apostolos tractauisse? Certè nusquam hoc illi dicunt, vt antea demonstratum est. Neque verò, si quædam intelligibiliter satis

Aposto-

*Aliquam etiã
partem doctri-
ne fidei posse
dici Regulam.*

Galat. 6.

*Kemnitium cõ-
tra D. Paulum
disputare.*

Lib. 1. contra
Eunom.

Apostolus scripsit de ipso mysterio Christi, ideò omnia omnino, quæ in Scriptura sunt illius & aliorum Apostolorum, putare debemus esse prorsus clara & intellectu facilia. Quin imò quædam sunt & in D. Pauli epistolis & in aliis libris sacris intellectu difficilia, quæ instabiles homines deprauant ad suam perditionem, vt superiùs ex D. Petri sententia satis conuicimus. Est igitur planè commentitium quod Sectarij dicunt, absoluto atque perfecto iam vniuerso Scripturæ noui Testamenti Canone, nihil præterea de dogmatibus fidei superesse, quod illo non fuerit comprehensum, ideoque non licere iam ad Traditionum probationem vsurpare, quod Diuus Paulus ad Thessalonicenses, de Traditionibus per sermonem acceptis, scripsit, cùm nondum esset Scripturarum Canon completus. Defendimus enim hætenus, probari nulla ratione posse, quòd in ipsa etiam tota Scriptura comprehendantur omnia.

Quæ cùm ita sint, falsissimum illud est, quod hæretici putant, Dei verbum vniuersum sacris libris contineri. Rectius ac verius multo de reuelata doctrina siue de verbo Dei Orthodoxi docent, cùm aiunt: Dei verbum duplex esse, siue potius dupliciter illud existere: impressum, & expressum. Impressum dicitur vt interna notitia Prophetæ vel Apostoli, quem Spiritus sanctus inspiratione sua primò docuit, cõrinetur. Expressum autem, vt idem per Prophetas & Apostolos est hominibus aliis patefactum. Hoc rursus verbum expressum esse item duplex: Vnum quod dictante Spiritu sancto Apostoli aut Prophetæ literis cõsignârunt. Alterum quod viua voce tradiderunt. Proinde doctrinam reuelatam siue Dei verbum latiùs multò patere quàm Scripturam, neque illud esse ad mutas literas alligatum. Itaq; & ante legem scri-

2. Petrij.

Orthodoxa doctrina de Dei Verbo.

Dei Verbum impressum.

Idè expressum.

Scriptum. Non scriptum.

Verbū Dei latius patere, quam Verbum scriptum, probatur.

ptam per Moysen, in Ecclesia fuit procul dubio doctrina reuelata aliquarum Propositionum fidei, atq; ad eò Dei verbum, quod proinde viua vocis Traditione custodiebatur. Sed & Ecclesia ipsa Christiana, Apostolorum & Euangelistarum scriptis est antiquior; neque tamen illa vnquam verbo Dei siue doctrina reuelata caruit. Prius enim Apostoli Euangelium viua voce quàm scriptis tradiderunt. Vt videre est apud ^a Eusebium, & ^b Hieronymum, item què apud Diuum ^c Chrysostomum. Quod ipsum Diuus Lucas initio Euangelij sui apertè indicat, cum sic præfatur: *Quoniam multi, inquit, conati sunt, ordinare narrationem, quæ in nobis completa sunt, rerum, sicut TRADIDERUNT nobis, qui ab initio ipsi viderunt & ministri fuerunt sermonis; visum est mihi assecuto omnia à principio diligenter, ex ordine tibi scribere, optime Theophile.* Quæ ratione igitur verbum Dei aliquando totum Traditione consistebat, eadem nunc etiam quadam ex parte in Ecclesia (vt probaui) viuæ vocis Traditione conseruatur: vt eo verius sit illud, quod de Ecclesia Dominus prædixerat per Isaiam: *Verba mea, quæ posui in ORE tuo, non recedent de ORE tuo, & de ORE seminis tui, amodo & vsque in sempiternum.*

^a Lib. 3. hist. cap. 24.
^b In Catalog. script. Eccles. de Matth. & de Ioanne.
^c Homil. 1. in Matth.
 Lucæ 1.

Isai. 59.

Responsio ad l. argumentum Sectariorum.

QUIBUS rebus explicatis, nullo iam negotio conuclitur primum illud hæreticorum fundamentum supra positum. Nam quod ex Apostolo assumunt, Scripturam, doctrinam vtilem ad omnia continere, id non ita intelligi debet, quasi ipsa sola propriè & per se omnia distinctè tradat, quæ vel credenda vel facienda sunt, sed quoniam quæ sunt credenda & facienda, aut ipsamet tradit, aut certè regulam indicat, ex qua ea sint discenda, nempe Ecclesiæ & Traditionum auctoritatem, quam ipsa quoque Scriptura commendat. Hoc modo Apostolus vult, & Ortho-

Orthodoxi etiam docent, Scripturam continere quæ sunt ad salutem necessaria; vt superius etiam explicauimus. Ita fit, vt suus etiam Traditionibus sit locus: atque etiam, vt ea quidem ratione, ministro Euangelij (quod vrgebat Kemnitius) utilis Scriptura sit ad munus suum absolutè explendum: siquidem eum ipsa admonet Ecclesiæ quoque & Traditionum auctoritate in functione muneris Ecclesiastici esse vtendum.

Parte V. probat. 2.

Quod verò in primo illo fundamento Sectariorum ex Deuteronomio addebatur, credendum esse sacerdoti iudicanti secundum legem & non aliter, libenter id sanè damus Sectariis. Sed duo tamen hîc eos meminisse oportet. Alterū, quod, vt paulò antè dicebamus, lex siue Dei verbum latius multò quàm lex siue Dei verbū scriptum patet. Alterum, quod nemini subditorum tamen fas erat iudiciū sibi de Iudicis sui sacerdotisq; definitione arrogare (cū res aliter manifestè præiudicata nō erat) num diuinæ legi esset consentanea; quin simpliciter oēs iubebantur sacerdoti de rebus controuersis aliquid statuenti acquiescere. *Qui enim, inquit, superbierit, nolens obedire sacerdotis imperio, morietur homo ille.* Itaque cū sine contradictione vlla obedire homines iussu sunt sacerdoti iudicanti secundum diuinam legem; persuadere sibi etiam diuinitus iussu sunt, illum cū de rebus cōtrouersis iudicabat, omnino iudicare secundum diuinam legem: Quod ipsum multò etiam maximè persuadere nobis de summo Ecclesiæ Pastore, cū ex Traditione Ecclesiastica controuersias religionis definit, nunc iubemur.

Parte V. probat. 2.

In eo quod Scriptura dicit obtemperandum esse sacerdoti iudicanti secundum Dei legem, quid sit considerandū.

Deut. 17.

Neque verò (quod in eodem argumento addebatur) si Traditiones Ecclesiasticas sequimur, ea hominum instituta sequimur, quæ Christus repudiari vult, nempe quæ pugnent cum lege diuina. Non enim eiusmodi nos Traditio-

Traditiones tuemur, sed eas quæ rectissimæ sunt & auctoritatem etiam habent diuinam. Quare neque in illud etiam præceptum: *Non addetis, &c.* ea ratione quicquam committimus. Non enim addere & detrahere, hoc & similibus locis intelligitur, nisi is qui aliquid contra Deilegem vel doctrinam, aut agit, aut agere prætermittit. Aliàs nec Prophetis post Moysen, nec Apostolis post Evangelistas scribere quicquam licuisset. Quare de re quoniam aliis etiam in locis multa contra Sectarios ad explanationem eius præcepti, de non addendo, disputauimus, non est operæpretium hîc plura dicere.

Deut. 12.

^a In Apolog. præfertim de idololatria & in confutatione spongiæ Herbrandi, cap. 2. & in tractatu, itemq; Apolog. de sacris. Missæ, ca. 4. probat. 3.

PROBATIO II.

SECUNDA probatio. Si fidei ac religionis negotium doctrina tantum scripta contineretur, magnum hæreticis ad errores in Ecclesiam inuehendos pateret ostium. Sed, ut argumento suo secundo hæretici ipsi sumunt, credendum non est, Apostolos usque ad eò apertum ostium erroribus reliquisse. Ergo minimè existimandum est, eos tradidisse omnia scripto. Id confirmatur. Nam doctrina Scripturæ, cum (ut suprâ conuicimus) obscura sit, & multis literis inclusa, quæ neque declarare palam seipsa, neque in controuersia tueri aduersus nouarum interpretationum corruptelas potest; facillimè à contentiosis calidisque ingeniis adulteratur. Contrâ verò Traditio successione continua uiuit in animis fidelium semper, inprimisque Catholicorum Doctorum, qui à Maioribus illam acceperunt. Proinde ab hæreticis reici quidem nequiter Traditio Ecclesiæ communis potest: adulterari autem & corrumpi, sicut Scriptura, non potest.

Parte V. probat. I.

Scripturam multo quam Traditione facilius ab hæreticis adulterari posse.

Id probatur ab ipsa experientia.

^b Lib. 3, hist. cap. 32.

Cuius rei argumentum clarissimum est, quod Egesippus, referente^b Eusebio, scribit, quo tempore superstitionibus adhuc Apostolis uiuæ uocis Traditio magis uigebat, eo virginem mundam & immaculatam mansisse Ecclesiam; uerbi

verbi Dei temeratoribus aut nusquam omnino exstantibus, aut certe delitescantibus. Vbi verò Apostolorum chorus, & omnis ætas illa, qua à Domino susceperat viua vocis auditum, de hac luce decessit, tunc, velut in vacuum domum, falsa doctrina impium se immersisse errorem; & tanquam nullus iam diuini sensus defensor existeret, nudato, ut aiunt, capite corripientes verba mendacij oppugnare Apostolicam veritatem hæreticos cepisse.

Item huic rei argumento est omnium hæreticorum institutum, quibus nisi Ecclesiastica Traditio tam esset contraria, tamque Scriptura facilis ad corrupendum, non illi tantoperè omnem Traditionem execrarentur & amplecterentur solam Scripturam. Videas, inquit Vincentius Lyrinensis, illos volare per singula quæq; sacra legis volumina, per Moysis, per Regnorum libros, per Psalmos, per Apostolos, per Euangelia, per Prophetas. Sive enim apud suos, sive alienos, sive priuatim, sive publicè, sive in sermonibus, sive libris, sive conuiujs (videtur de nostris in Germania Sectarijs loqui) sive in plateis, nihil vnquam de suo proferunt, quod non etiam Scriptura verbis adumbrare conentur. Et paulò post: Sciunt enim factores suos nulli ferè placituros, si nudè & simpliciter exhalentur. Atque idcirco illos cælestis eloquij verbis velut quodam aromate aspergunt. Et post aliqua: Quònam modo igitur Catholici, in Scripturis sanctis veritatem à falsitate discernent? Diuinum, inquit, Canonem secundum vniuersalis Ecclesie Traditiones, & iuxta Catholici dogmatis Regulas interpretentur. In eandemque sententiam multa præclare Diuus^e Hilarius & Irenæus scripta reliquerunt. Quocirca meritò Tertullianus in libro de Præscriptione hæreticorum monet, aduersus illos Traditione magis quàm Scriptura agendum esse. Et Ignatius apud Eusebium ea ratione docet hæreticorum vitari posse contagia, si diligentius Traditioni inhæreamus, Quod idem pluribus argumen-

Cc tis

^e Ad Constantium.
^d Lib. 1. c. 1. & 1. 3. c. 2. & 3.
^e Lib. de Præscript.
^f Apud Euseb. lib. 3. cap. 36.

tis Vincentius Lyrinensis, in libro illo suo pulcherrimo sapienter admodum ostendit.

*Responsio ad
11. argumentū
hæreticorum.*

EX QVIBVS secundum illud hæreticorum argumentum facillè refutatur. Nam sine comparatione vlla plures hæretici sunt atque fuerunt, qui Scriptura ad errorem abuterentur, quàm qui comminiscerentur falsas Traditiones. Et nos non vanas atque Apocryphas tuemur Traditiones, sed illas tantùm, de quibus legitima via rationeque (iudicio Ecclesiæ) constiterit.

*In exam. fess.
4. Concil. Trident.*

Ac est planè vanissimum figmentum, quod Kemnitius contendit, errores eos, qui ante scriptam legem circa verum Dei cultum religionemque irrepsere, prætextu Traditionum susceptos ab hominibus atque defensos fuisse. Vbinam enim hoc iste legit? Certè in libro Sapientia origo idololatriæ, quæ temporibus illis longè lateque serpsit, non aliqua ementita Traditio, tanquam à primis Patriarchis accepta, esse dicitur, sed aliæ causæ eius erroris fuisse narrantur. Quanquam si maximè homines illi Traditionem etiam Maiorum, ad erroris prætextum committi sint, quid hoc, obsecro, nobis obstat? An inde statim consequitur, pari modo posse communi errore ab Ecclesia ipsa probari & retineri commentitias Traditiones?

Cap. 13. & 14.

Loco citat.

Sic & illud etiam est Kemnitij figmentum, quòd ait, eo consilio à Moyse & ab aliis deinceps doctrinam cœlestem diuinitus mandatam literis fuisse, vt Scriptura sola vnoquoque tempore esset fidei norma, neque vllus locus Traditionibus relinqueretur, ex quo homines occasionem sumere possent commentitias Traditiones fingendi: itemque vt non foret opus præter Scripturam ipsam peculiaribus porrò reuelationibus. Hæc dico à Kemnitio non probari, sed fingi. Primùm enim, quòd post scriptam legem

legem nullæ fuerint, communi iudicio illius Ecclesiæ veteris, bonæ ac probatæ Traditiones, quæ vel ad cultum, vel ad sententiam & interpretationem legis, de fide præsertim in Christum, pertinerent; prorsus falsum est. Superpetebat enim procul dubio remedium aliquod sceminae proli, etiam post scriptam legem, ad expiationem peccati originalis: neque vsquã tamen id remedium scriptum in veteri Testamento reperitur. Item commemorat (vt alia omittamus) & laudat Scriptura Traditiones plures non scriptas Rechabitarum. Neque certè etiam dubitandum est, quin orandi institutum pro defunctis ex maiorum Traditione Machabæi acceperint: cum in lege quidem nihil ea de re sit scriptum. Deinde si libri veteris Testamenti eo consilio scripti fuerunt, vt præterea non esset opus reuelationibus; quò factum est, vt post scriptã etiam legem nunquam Prophetæ & Prophetiæ defuerint?

Scripturæ igitur veteris aliæ procul dubio causæ fuerunt. 1. Vt ea etiam ratione, per se quoque optima, hominum salutis consuleretur. 2. Vt ad plures cognitio cœlestis doctrinæ, propius imminente tempore gratiæ, facilius deriuari posset. 3. Vt quia latissimè patebat ratio eius legis quam Deus per Moysen sancire stabilireque voluit, descripta esset in promptu. 4. Vt, vel ipsis Iudæis inuitis, Christianus populus aliquando copiam eius doctrinæ haberet ad comprobandam illius etiam auctoritate atque antiquitate rationem Christianæ doctrinæ tanquam ex suo quodam teste & typo, &c.

Quod verò alij hæretici in illo secundo argumento addebant, Traditiones nimirum Ecclesiasticas clanculariam, ac proinde falsam doctrinam redolere; id vanissimè ab illis dicitur. Aliud enim est, celari omnino doctrinam

Ierem. 35.

1. Machab. 12.

Scriptura Veteris Testamenti causa.

Traditionum doctrinam non esse clanculariam.

(quod hæretici interdum faciunt, ne illorum errores à doctioribus redarguantur) aliud, non passim vulgari to- tam scripto, sed apud doctiores capita quædam conser- uari, aliisque non nisi habita ratione personarum & loci & temporis patefieri: id quod iam iam probabimus, plu- rimum expedire.

PROBATIO
III.

*Oportuisse ad
doctrinam conser-
uationem & ma-
iorem voce
quædam ab A-
postolis tradi.
g. Lib. 3. de lo-
cis Theolog.
cap. 3.*

*h. In Psal. 2.
i. Homil. 5. in
Numer.*

4. Esd. cap. 14.

TERTIA probatio. Doctrina cœlestis eo modo fuit ab Apostolis Ecclesiæ tradenda, quo pura conseruari commodissimè possit, vt ipsi etiam vrgent hæretici. Sed ralis omnino moduserat, vt non omnia Apostoli scripta traderent, sed quædam tantummodo viua voce. Ergo confitendum est, sic ab Apostolis factum esse. Id verò & exemplis & ratione confirmamus. Exempla sanè quàm plurima refert^s Canus, ex quibus illud memorabile satis esse videtur, quòd toto tempore legis naturæ ante Moy- sen Ecclesia fidelium viuæ duntaxat vocis Traditionibus conseruata & gubernata est. Quod profectò Dei consili- um optima & congruentissima ratione carere nō potuit.

Sententia præterea non Hebræorum solùm, sed eti- am Diui^h Hilarij, & ⁱ Origenis est; Moysen non modò le- gem à Domino in montè accepisse, verùm etiam arcana quædam mysteria, quæ ad legis interpretationem & ex- positionem pertinerent; iussùmque fuisse, vt legem qui- dem ipsam scriberet, illius autem interpretationem vi- ua tantùm voce ministro suo Iosue secretò traderet, vt is deinceps cum sacerdotibus aliis similiter eam commu- nicaret, perpetua vt Traditione apud illos conseruaretur. Cui sententiæ consentaneum est, quod de Deo legi- mus in libro quarto Esdræ. *Enarraui, inquit, Moysi mirabi- lia multa, & præcepi ei dicens: Hæc in palam facies verba, & hæc abscondes.* Quod certè diuinum consilium (verum enim ab illis Patribus, atque etiam in eo libro Esdræ, licet non planè

planè Canonico, narrari videtur) ratione similiter care-
re minimè potuit. Nec, si occasione diuini eius consilij
Hebræi Thalmudici ad fingendum postea falsas Tradi-
tiones quasdam abusi sunt, idcirco sua veris Traditioni-
bus, quæ essent communi iudicio populi Dei probatæ,
periit (illo tempore) auctoritas. Vt neque idè Scriptu-
ra suam amittit auctoritatem, quoniam sine compara-
tione plures illius nomine quàm Traditionum titulo ad
patrocinium erroris sunt abusi: magna profectò, vt sit
impudentia Kemnitij, quòd similiter ad Traditiones cõ-
muni Ecclesiæ Catholicæ iudicio probatas pertinere illa
velit, quæ in commentitiis quibusdam Thalmudicorũ
Traditionibus meritò reprehendi possunt.

Sed omissis veteribus exemplis, ostendamus rationi-
bus, quam ob rem oportuerit, vt aliqua per Apostolos
vix duntaxat voce traderentur. Primum, maiori certè
in pretio ac veneratione habetur doctrina sacra, dum
non omnia illius capita quibusuis de media plebe homi-
nibus scripto euulgantur, sed aliqua apud doctiores, ve-
lut thesauri quidam reconditi custodiuntur, vt ea, quæ
scripta sunt, facilius illi, vbi, & quãdo, & quibus opus est,
exponere possint. Qua sanè ratione Diuus^k Basilius, atq;
etiam^l Origenes auctoritatem Traditionum Apostoli-
carum nõ scriptarum probant, eandemq; exemplo Mo-
sis confirmant, qui nec omnibus omnino loca omnia
templi patere olim voluerit, *Probè gnarus, inquit Basilius,*
ei quod conculcatum est, & per se apprehendi potest, imminere
contemptum: quod verò remotum est ac rarum; ei naturaliter
quodammodo esse coniunctam admirationem. Sic etiam Diuus
Paulus delectum non mediocrem habebat earum per-
sonarum, quibus essent exponenda diuina mysteria, ne
omnia promiscuè omnibus euulgarentur.^m *Non iudicani,*

Cc 3 inquit,

*In maiori Ge-
neratione ha-
beri doctrinã,
qua non omni-
bus passim euul-
gatur.*

*¶ Lib. de Spir.
sancto, c. 27.
/ Homil. 5. in
Num.*

m 1. Cor. 2.

inquit, *me scire aliquid inter vos, nisi Christum & hunc crucifixum: SAPIENTIAM autem loquimur inter perfectos.* Quam etiam in docendo discretionem Timotheo cōmendat: *Formam, inquit, habe sanorum verborum, & que audisti à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui IDONEI erunt, & alios docere.* Atq; id ipsum diligenter monet Diuus^p Dionysius. Neq; tamen id circo volumus, vt doctrinæ cœlestis Traditiones perpetuò vulgaribus hominibus signotæ sint: sed ne, si omnis doctrinæ ratio exposita scripto atq; in promptu passim sit omnibus, contemptui pateat. Alioquî, vt postea dicemus, neminem sanè, cùm id est opportunum, celat Ecclesia Traditionum mysteria.

n 2. Tim. 1.

o 2. Tim. 2.

p Cap. 1. Eccl. Hier.

*Ex obscuritate
Scripturarum
colligi Traditio-
num neces-
sarietatem.*

Huc accedit, quòd Scripturam, sicut superius demonstrauimus, obscuram esse voluit Spiritus sanctus, nec id sine magna ratione: nec verò expediebat, vt iidem sacri auctores in suos ipsi libros scriberent commentarios clariore. Oportuit igitur, vt Scripturæ sensus genuinos & proprios Apostoli saltem viua voce traderent, vt de aure in aurem ad posteros quosq; fideles deriuarentur. Denique & hac ratione ordo Ecclesiasticæ Hierarchiæ longè melius conseruatur, si quod ad doctrinam adeoq; religionem attinet, inferiores à Maiorum & doctiorum Traditione pendeant. Quæ mihi satis esse videntur ad congruentiam quidem Traditionum ostendendam.

*Responsio ad 3.
argum. hæretico-
rum.*

EX QUIBUS etiam facilè tertium hæreticorum fundamentum refellitur. Nam quod aiebant, vix fieri posse, vt Traditione non immutetur atque corruptatur tandem doctrina, id profectò friuolum est. Non enim humana tantùm industria & cura conseruatum iri in Ecclesia Traditiones Apostolicas putādum est, sed eadem inprimis Spiritus sancti prouidentia singulari, qua regi-

*Non esse timē-
dum ne Traditio-
ne custodita
doctrina vel
intereat vel
corruptatur.*

tur

tur Ecclesia. Quocirca minimè timendum est, ne Traditionum doctrina intereat: non magis certè quàm ne Scripturam aliquando amittat Ecclesia. Quæ tamen ipsa, si humanam prouidentiam tantum cogitaremus, facilè etiam ita posset interire, quomodo pleraque veterum tum Philosophorum, tum Ecclesiasticorum etiam auctorum monumenta interierunt.

Ergo Deus, qui Traditionem fidei toto tempore legis naturæ absque vllis Scripturis conseruauit, nunc etiam & Scripturam & Traditionem haud difficiliter conseruabit in Ecclesia perpetuò. Vt interim taceam, eas Traditiones fidei, quas habemus non omnino nullis in Scripturis modo conseruari. Exstant enim sparsim certè in veterum libris & Conciliorum voluminibus, definitionibusque Pontificum, vt postea dicemus. Sed tamen dicuntur viua vocis duntaxat Traditiones, quia ab Apostolis certè ita scriptæ non fuerunt, vt cæteri libri Canonici, sed solùm viua voce pronunciata. Quod autem Kemnitius inculcat, memoriæ etiam causâ scripsisse Apostolos: id verò nihil planè Sectariorum causam contra Traditiones iuuat. Quid enim obstat, quò minus & ad vsum memoriæ certiore quædam Apostoli scripserint, & quædam etiam propter alias causas (de quibus dictum est) viua tantum voce tradiderint?

QVARTO loco Patrum, pro asserendis Traditionibus, auctoritas hæreticis opponenda est, vt illorum etiam fundamentum postremum, quod ex Patribus malè intellectis constituebant, ex iisdem Patribus refellamus. Diuus Dionysius Areopagita initio libri de Ecclesiastica Hierarchia expositurum se, quæ ad Hierarchicum Ecclesiæ ordinem spectant, præfatur, *secundum sacratissima eloquia & Traditiones*. Ex quo quidem genere pleraque de

Ita posse conseruari Traditionem, sicut Scripturam.

Traditiones Ecclesiasticas scriptis etiam conseruari.

PROBATIO IIII. ex testimoniis Patrum.

ritu

ritu & administratione Sacramentorum in illo deinceps libro docet, quæ nusquam sunt in sacris Bibliis scripta.

^a Apud Irenæum lib. 3. cap. 3.

^b Apud Euseb. lib. 3. hist. c. 36.

^a Clemens Romanus literas ad Corinthios scripsit: *Anunciāns, quam in recenti ab Apostolis acceperat Traditionem, ut de illo Diuus Irenæus disertis verbis testatur.* ^b Ignatius: *Facilius, existimauit, posse confutari hereses, si diligentius ac tenacius inhereatur Traditionibus Apostolicis, teste Eusebio. Quas Traditiones (inquit de Ignatio idem Eusebius) cautionis gratia, etiam scriptas se asserit reliquisse.* Et tamen vltq; adeo Kemnitius Traditionum odio obcæcatus fuit, ut negauerit, Ignatium eo ipso sensisse aliquas Apostolorum Traditiones præter Scripturam necessarias esse ad perfectionem Christianæ religionis. Quomodo autem id non sensisse Ignatium probat? Cùm enim, inquit, sub

In examine
fest. 4. Concil.
Trident.

titulo Traditionum non scriptarum multa peregrina & falsa obruderentur Ecclesiis, Ignatius iudicauit, necessariam esse scriptam demonstrationem, quæ Traditiones verè essent Apostolicæ.] Hactenus tantùm de eo testimonio Ignatij Kemnitius. Qui an non euidentissimè potius sese ipse redarguit, & testimonium confirmat à nobis adductum pro Traditionibus? Si enim illæ Traditiones ab ipsis Apostolis iam scriptæ extabant: quorsum Ignatius iudicauit necessarium esse, ut cautionis gratia, etiam scriberentur? Porro sæpe quoq; idem ^c Ignatius à Traditionibus est argumentatus. ^d Tertullianus similiter affirmat potius Traditione quàm Scripturis contra hæreticos agi oportere, ipseq; multas in alio loco ^e Traditiones Apostolicas (præsertim de Baptismo & Eucharistia) non scriptas asserit & enumerat. ^f Irenæus: *Traditionem, inquit, Apostolorum in toto mundo manifestatam in Ecclesia licet perspicere omnibus, qui vera velint audire.* Loquitur autem de Traditione, quam paulò antè ^g dixerat

^e In epist. ad Philadelph. & in epistol. ad Heronem.

^d In lib. de Præscript.

^e In lib. de Corona militis.

^f Lib. 3. cap. 3. initio.

^g Eodem lib. c. 2. in fine.

obiicien-

obiiciendam quoque præter Scripturam hæreticis esse, ut
^h supra etiam notauimus? Item inquit: *Quid autem si ne-
que Scripturas quidem Apostoli reliquissent nobis? Nonne
oportebat ordinem sequi Traditionis quam tradiderunt eis, qui-
bus committebant Ecclesias?* Quo certè loco de Traditione
tantum illa, quæ est in ipsa Scriptura sacra minimè lo-
quitur, Irenæus: Siquidem apud quoscunque hæreticos
etiam reperire licet ipsam Scripturam atque adeò Tradi-
tionem, ut in Scriptura continetur. At veritatis Tradi-
tionem quam Irenæus hîc dicit esse in Ecclesia; in ea tan-
tummodo (*quasi in quodam depositario diuiti*) ut antea ibi
dicit, ab Apostolis relictam esse censet. Ac est contra
Kemnitij aliorumque Sectariorum cauillationes hoc
loco obseruandum, ad Traditionum auctoritatem te-
stimonio Irenæi, Tertulliani, & aliorum Patrum confir-
mandam, omnino nihil interesse, in quibus quæstioni-
bus hi Patres putarint Traditiones Apostolicas hæreti-
cis opponi debere: postquam certè constat, eos à Tradi-
tione argumentandum esse censuisse, non modò, ut illa
in ipsis Scripturis continetur, sed maximè etiam, ut con-
seruatur testificatione communi Ecclesiarum & mini-
strorum Ecclesiasticorum, qui legitima serie in Aposto-
lorum locum succedunt. Inde enim euidentissimè conse-
quitur, sententiã Irenæi, Tertulliani & aliorum Patrum,
ea omnia dogmata necessariò recipienda esse, quæ com-
muni illa testificatione ministrorū & Ecclesiarum, tan-
quam ab Apostolis accepta traduntur, siue illa quidem
alioquã demonstrari etiam possint ex Scripturis, siue non
possint. Nam si testificatio eiusmodi communis Eccle-
siae, iudicio Patrum, per se quoque ipsa est infallibilis, ido-
neaque, ut in primis præter Scripturam hæreticis oppo-
natur: necesse est profectò, ut eorundem Patrum iudicio,

D d certa

h Parte V. pro-
batione 1. sub
finem.
• Lib. 3. c. 4.

*In testimonio
Patrum, qua
pro Traditio-
nibus afferun-
tur, quid cõtra
Sectariorum ca-
uillationes ob-
seruandum.*

certa sint atque infallibilia quæcunque dogmata ab illa eadem communi Ecclesiæ restificatione tradantur. Quare diligenter animaduersa, cauillationes Sectariorum, quibus se in hac quæstione à quibusdam Patrum testimoniis expedire conantur, facile omnes refutari possunt.

¶ Lib. 2. ep. 3. ad Cæcili.

Kemnit. in examine sess. 4. Concil. Trid. 1. Homil. 5. in Numer.

Porro^k Cyprianus aquam miscendam vino esse in calice ex Christi institutione probat: quæ tamen institutio nunquam scripta reperitur: licet Kemnitius (fortè somniās) affirmet, mixtionis huius Traditionem scriptam exstare.

¶ Tracta. 29. in Matth.

Origenes: *Eucharistia*, inquit, *percipienda, vel eo ritu quo geritur, explicanda, & eorum quæ geruntur in Baptismo, verborum gestorumq; & ordinum, atq; interrogationum, & responsonum, quis facile explicet rationem? Et tamen hæc omnia, inquit, implemus & exequimur, ut à magno Pontifice (Christo) & eius filiis (Apostolis) tradita & commendata suscepimus.*

¶ Lib. de Spir. sancto, c. 29. & 1. Cor. 11.

Acrursus in alio loco: *Quoties hæretici, inquit, Canonicas proferunt Scripturas, videntur dicere; Ecce in domibus est veritatis. Sed nos illis credere non debemus, nec exire à prima & Ecclesiastica TRADITIONE, neq; aliter credere, nisi quemadmodum per successionē Ecclesiæ Dei tradiderunt nobis.* Item

¶ 2. Thess. 2.

Diuusⁿ Basilius: *Apostolicum, inquit, arbitror esse, etiam in nō scriptis Traditionibus perseuerare. Laudo enim, inquit^o Apostolus, vos, quòd omnia mea meministis, & quemadmodum tradidi vobis Traditiones continetis, & obtinetis^p Traditiones quas accepistis siue per sermonem siue per epistolam.* Nec minus sanè vel luculenta, vel grauis in eundem locum Apostoli

¶ Homil. 4. in 2. epistol. ad Thessal.

Diui Chrysoptomi oratio est. *Hinc patet, inquit, quòd non omnia per epistolam Apostoli tradiderint, sed multa etiam sine literis. Eadem verò fide digna sunt tam illa quàm ista. Itaque Traditionem Ecclesiæ fide dignam putamus. Traditio est: nihil*

¶ Li. 2. de Baptif. contra Don. c. 7.

quæras amplius. Hætenus Chrysoptomus. Item^r Augustinus: Multa, inquit, non inueniuntur in literis Apostolorum,

rum, & tamen quia custodiuntur per uniuersam Ecclesiam non nisi ab ipsis tradita & commendata creduntur. Quod & sæpissimè Augustinus aliàs repetit. Hieronymus passim contra Vigilantium Traditionem non scripta nititur. Itemque contra Luciferianos: ubi inter cætera hæreticos non esse rebaptizandos ait; *Quoniam ita, inquit, nostri tradidere maiores.* Ibi etiam Aduersario concedit, *multa in Ecclesia per Traditionem, qua scripta non sunt, auctoritatem sibi præscripta legis usurpare posse.* Ambrosius quoque idem omnino agnoscit. Et Orthodoxa est planè (ne omnes recensam) illa Diui^v Ioannis Damasceni sententia: *Multa, inquit, sine scripto nobis Apostoli tradiderunt.* Huc & Conciliorum auctoritas accedit, quorum quidem definitiones magna ex parte Ecclesiastica Traditione nituntur: ut præsertim videre est in septima Synodo generali. Cuius in actione septima Traditiones Ecclesiasticæ probantur. Itaque non immeritò huiusmodi etiam Traditionum assertio in Concilio Tridentino sub anathemate confirmata est.

Nunc breuiter ad auctoritates Patrum, quas pro hæreticis quarto loco posuimus, respondendū est, quod facile à nobis iam fieri poterit, quandoquidem eorundem ipsorum Patrum, quos perperam nobis obiiciunt Sæctarij, testimonia pro Traditionum auctoritate clarissima protulimus. Igitur quod ad priorem locum Augustini attinet, de his ille rebus ibi loquitur, quæ ad personam Christi & gesta pertinebant, non de omnibus omnino Christianæ doctrinæ capitibus. In posteriori autem loco non est intelligendus excludere Traditiones, quas aliàs passim commēdat, sed sensus Augustini verborum est, in rebus fidei controuersis argumentandum esse ex Scripturis, vel ex iis principiis certè, quæ eandem cum

Vide supra parte V. probatione 2.

Serm. 34, qui est de quadragesima.
Lib. 4 fidei Orthodoxæ, cap. 13.

Sessione 4.

Responsio ad testimonia Patrum, quibus abutuntur hæretici contra Traditiones.

Vide supra in argumento hæreticorū 4.

Scripturis, hoc est, quæ diuinam habent auctoritatem, non ex aliis vanis aut rationibus aut coniecturis. Atque eadem Diui Hieronymi mens est. Nam si is Traditiones alias, præter vanas, quæ cum veritate Scripturarû & doctrinæ Ecclesiasticæ pugnât, reiicere voluisset, nunquam Ecclesiastica Traditio aduersum Luciferianos & Vigilantianos passim, vt fecit, egisset. Tantundem de Origene dictum sit. Non enim is de earum Traditionum fide dubitat, quas Scriptura commēdat, hoc est, quas Ecclesia legitimè recipit, sed de aliis argumentis, quæ diuina non nituntur auctoritate. Atque, vt superius etiam notabam, quemadmodum Theologi dicere solent, cum in Scriptura vni tantum diuinæ personæ attribuitur aliqua absoluta perfectio, non excludi ab ea perfectioe personas alias eiusdem naturæ, sed tantummodo creaturas: ita Patres, si quādo solius Scripturæ auctoritatem idoneam esse ad fidem faciendam pronūciant; Traditiones ab Ecclesia receptas, quæ eiusdem sunt cum Scriptura auctoritatis, nempe diuinæ, minimè excludi volunt, sed aliâ humana priuatæque auctoritatis vel testimonia vel argumenta. In quam planè sententiam Augustinus inquit: Non audiamus: Hoc dico, Hæc dicis. Sed audiamus: Hæc dicit Dominus. Atque eo sanè modo & Constantini testimonium, quod in illo quarto hæreticorum fundamento referebamus, & à Caluino in primis vrgetur, accipi debet. Vbi tamen, textus Theodoretî non habet *plenè* sicut Caluinus recitat, sed *planè* (*σαφῶς*). Et verò, vt rectè Melchior Canus notat, licet Constantinus aliquid illa oratione asseruisset falsum, tamen non propterea debuisset illico à Concilij Patribus interpellari. Dissimulant enim illi prudenter aliqua, quæ non sunt definitionibus fidei factura aut detractura fidem.

R E S T A T

Parre V. probatione 2.

August. lib. de vnit. Eccl. c. 3. Similiter loquuntur Hieronymus in Psalm. 86. Chrysof. homil. 13. in 2. Corint. &c. Theodor. li. 1. cap. 7. Lib. 3. de locis cap. vlt.

RESTAT nunc, vt breuiter expediamus postremum illud caput de Traditionibus propositū, qua videlicet ratione certò dignosci queat Apostolica Traditio. Quā ad rem quatuor quasi viæ certissimæq; Regulæ communiter tradi solent. Prima est in Ecclesiæ auctoritate sita. Nam si quid illa tanquam Apostolicam Traditionem recipit; idque fidelibus omnibus, vt credatur proponit, sine vlla dubitatione pro Apostolica Traditione recipiendum est. Sic Patres in septima Synodo imaginum venerationem, vt ab Apostolis traditam probauerunt. Quod si verò obiicias: Ecclesiam ex Apostolica Traditione iudicare debere, tãquam ex vna quadam definiendi Regula; ac proinde illius munus non esse, quæ sit Apostolica Traditio determinare: facillimè id quidem expeditur. Sicut enim Ecclesia ex Scriptura iudicat, nec tamen idèd (vt suprà declarauimus) incommodum est, illam ipsam quoque, quæ sit Scriptura sacra, determinare; ita etiam nullum incommodum censi debet, quod eadem Traditiones Apostolicas iudicet, ex quibus fidei controuersias determinet. Vtrumq; enim Spiritu sancto suggerente certissimè facit.

Secunda Regula sumitur ex Patrum sententia concordi, idque dupliciter. Vno modo, si illi omnes recipiant dogma aliquod, tanquam de fide, contrariumque damnent vt hæreticum. Altero modo, si expressè etiam asserant, sententiam aliquam, seu institutum, esse Apostolicam Traditionem. Quod enim alterutro modo aut utroque illi asseuerant, nec in Scripturis alioquè est expressum; credendum est, ex Traditione manare Apostolica. Non enim possunt omnes errare, vti paulò post ostendetur. Ac priori quidem modo sententiã Patrum per Traditionem constat perpetua virginitas sanctissimæ

III.

Traditio Verè Apostolica, quo modo dignoscenda: quam ad rem 4. assignatur Regula.
Regula I.

7. Synod. acti. 6.

Non esse incommodum, quòd Ecclesia iudicet de auctoritate ipsius Traditionis, ex qua item determinare conueniam debet.

Regula II.

Dei matris Mariæ. Posteriori autem veneratio imaginum, Apostolicum Symbolum, & id genus alia.

Regula III.

Tertia Regula est, communis consensus fidelium, si quid illo approbari constat, quod alioquî Scriptura non tradit; præsertim si maius quiddam & excellentius id est, quàm ut humana auctoritate constitui poterit. Quæ enim eiusmodi sunt, credendum est, Apostolos diuinitus inspiratos Ecclesiæ tradidisse. Quo sanè pacto per Traditionem probari potest auctoritas, quam habet Ecclesia dispensandi in votis & relaxandi iuramenta. Itemque diremptio matrimonij rati per votum solenne religionis, &c.

Regula IIII.

Lib. 4. de bapt. contra Donatist. c. 24. Vide etiã epist. 118. ad Ianu. c. 5. ubi infolentissimam infamiam esse dicit de iis rebus disputare, quas vniuersa Ecclesia vsurpat.

Lib. 3. de locis, cap. 4.

Quis illarum quatuor Regularum sit vsus.

Quarta eaque latissimè patens Regula est, quam Diuus Augustinus, magno Orthodoxorum omnium consensu, tradit: *Quod vniuersa, inquit, tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi ab Apostolica auctoritate traditum, rectissimè creditur.* Ac ratio est manifesta. Quia si ante quemcunque vel Patrem vel Concilium mentio alicuius vel dogmatis vel instituti facta in Ecclesia est, initium sine dubio habuerit oportet ab Apostolis. Huius generis sunt ordines minores, Ieiunium quadragesimæ, & similia, de quibus rebus rectè mihi inter cæteros Melchior Canus scripsisse videtur.

Illud tantummodo hoc loco addam: quum dicimus, quatuor has esse Regulas cognoscendarum Traditionum, non hoc ita intelligendum esse, quasi velimus aliquas esse Traditiones, quæ tantum ex vna vel ex altera eiusmodi Regularum constant (constant enim ferè omnes ex illis omnibus) tantum volumus, quamlibet earum Regularum esse ad Traditionem Apostolicam cognoscendam per se sufficientem. Quo fit, ut certiores sint Ecclesiæ Traditiones, quòd ex illis Regularum

lis ferè omnibus sunt compertæ. Atque hæc quidem de Traditionibus nunc sufficient.

DE CONCILIIIS.

DEINDE dicendum est de Conciliis, primùm, quæ illorum sit ratio & varietas, tum quanta auctoritas in definitione fidei.

SYNODI vel Concilij nomine intelligimus generatim loquendo Episcopos vel Sacerdotes in vnum locum conuenientes ad constituendum de negotiis Ecclesiasticis, quæ ad religionem pertinent, hoc est, de fide aut cultu, aut moribus. Porro Conciliorum triplex genus est. Alia sunt Oecumenica siue vniuersalia. Alia prouincialia. Alia Episcopalia.

VNIVERSALIA Concilia dicuntur ea, quæ coguntur summi Pontificis auctoritate, præcipuos Ecclesiæ Prælatos, hoc est, Episcopos, & iis superiores Antistites conuocantis. Nec verò est opus, vt omnes omnino euocet; multo que minus, vt omnes veniant. Satis fuerit magnam partem illorum euocari atque congregari, vt rectè ^a Canus & Ioannes ^b Turrecremata declarât. Potest autem ac solet Pontifex alias graues personas Ecclesiasticas (cuiusmodi sunt Generales religionum) vt in Concilio sententiam dicant accersere, tamen si Episcopi non sint. Itemq; adhibentur alij docti viri Ecclesiastici, tantum vt de rebus tractandis differât. De quibus & aliis id genus rebus, quæ ad formam ac modum Concilij vniuersalis pertinent, copiosè sanè ac diligenter scriptum est à ^c Turrecremata. Quod autem volunt Sectarij Laicos etiam homines sacrarum literarum peritos in Concilio vniuersali adhibendos esse, id quidem prolixa refutatione non indiget.

I.
Conciliorum ratio & varietas.

Concilia vniuersalia.

^a Lib. 5. de locis c. 2.
^b Lib. 3. de Eccl. c. 16.

^c Lib. 3. de Eccl. cap. 6. & seq.

Quid

*Laicos non esse
adhibendos in
Concilio.*

d Ephes. 4.

e Jerem. 3.

f Deuter 17.

*g Lib. 3. de Ec-
cles. c. 12.
Concilia pro-
uincialia.*

Episcopalia.

II.

*Conciliorum
quanta aucto-
ritas sit.*

*Respondetur ei
quæstioni dua-
bus assertio.*

1.

2.

*Nullum Conci-
lium esse infal-
libile sine Ro-
mani Pontificis
approbatione.
Probatio I.*

Quid enim à ratione magis alienum sit, quàm si vbi a-
gitur de discernendis doctrinæ pascuis salutaribus ab no-
xiis, iudicium ea de re ipsis ouibus committatur? Pasto-
rum hoc certè proprium munus est. Quàm ob rem Di-
uus Paulus officium Pastoris & Doctoris cōiunxit: ^a *Allos
dedit, inquit, Pastores & Doctores.* Et ipse Dominus per Je-
remiam: ^e *Dabo, inquit, Pastores, & pascent vos scientia & do-
ctrina.* Itemq; in ^f Deuteronomio: *Si difficile & ambiguum
apud te iudicium esse perspexeris, venies ad sacerdotes* (ad sa-
cerdotes inquit) *Leuitici generis, &c.* Denique perpetua
quoque fuit in Ecclesia Christiana consuetudo, vt Prala-
ti tantùm maiores ad Concilium euocarentur, quem-
admodum eruditè ostendit ^g Turrecremata. Iam Con-
cilia *Provincialia* sunt, quæ congregantur auctoritate Me-
tropolitani vel Primatis euocantis Episcopos vnius pro-
uinciæ aut regni. *Episcopalia* verò, quæ auctoritate Episco-
pi conuocantur sacerdotes suæ diocesis.

HIS ITA breuiter positis quæstio huius loci propria ac
præcipua est, qualem & quantam auctoritatem ha-
beant Concilia in iis rebus, quæ ad fidem spectant, deter-
minandis? Cui quæstioni breuiter duabus assertionibus
responderi potest. Prima. Nullum Concilium infallibi-
lem auctoritatem definiendi per se habet seclusa Roma-
ni Pontificis approbatione. Secunda. Accedente Ro-
mani Pontificis confirmatione Concilium quoduis est
infallibile.

Primam assertionem ea ratione manifestè proba-
mus, quòd aliqua Concilia etiam vniuersalia per Ponti-
ficem non confirmata quandoque errauerunt. Vt Ephe-
sinum secundum cum Dioscuro, à Leone quidem indi-
ctum, sed non confirmatum. Item Basiliensè sub Euge-
nio quarto, vt infra videbimus. Item Ariminensè, sexcen-
torum

torum Episcoporum cum Arrio; & Constantinopolitanum sub Leone Imperatore, trecentorum Episcoporum. Quanquam neque hæc duo postrema, Romani Pontificis auctoritate congregata sunt; vt neque quoddam aliud Pisānum, quod à Schismaticis quibusdam Cardinalibus congregatum fuit anno Domini 408. Atque ita ex ea etiam parte facilius eiusmodi Concilia errare poterunt. Concilium enim vniuersale, quod à Pontifice, vniuersalis Ecclesiæ Pastore, non indicitur, ne Concilij quidem nomine dignum est, sed Conciliabulum potius est appellandum, vt ait ^h Pelagius Pontifex. Etenim ab omni ratione alienissimum est, vt de iis rebus, quæ ad vniuersam Ecclesiam pertinent, cum auctoritate agatur, nisi ex eius præscripto, qui præest Ecclesiæ vniuersæ.

AC EXSTANT præterea pro eadem illa assertionem plurima testimonia nō modò veterum Pontificum, sed etiam ipsorum Conciliorum ac aliorum Patrum, quorum plerasque sententias suprā in confirmatione Primatus Romani Pontificis allegauimus. Peculiariter id asserunt, ² Alexander primus, ⁶ Sixtus primus, ¹ Anicetus, ^m Zepherinus, ⁿ Calixtus, ^o Marcellus, ^p Melchiades, ^q Iulius primus, ^r Damasus, & alij eiusmodi antiqui Pontifices, vel gloria martyrij vel sanctitatis atq; doctrinæ laude ita clari, vt illorum hac de re testimonium, quasi ambitiosè atque falsò & temerè propriam tantum causam egerint, à nemine sine summa leuitate reiici possit: maxime cum illis id palam docētibz nullus illis temporibus Scriptor Catholicus, tanquam falsam sibi dignitatem arrogarent, contradixerit. Idemq; asseritur in ^s septima & ^t octaua Synodo generali, & in Synodo Romā. sub ^v Symmacho, itemq; in alia Romana sub ^x Damaso, & in Concilio ^y Florentino, &c. Et verò Concilium Nicænum à

E c Syluestro

^h Distinct. 17.
Can. Multis.

Probatio II.

ⁱ Epistol. 1.
^k Epistol. 2.
^l Epistol. 1.
^m Epistol. 1.
ⁿ Epistol. 1.
^o Epistol. 1.
^p In epistol. vni-
ca decretali.
^q Epistol. 1. & 2.
^r Epistol. 3. c. 2.
^s Acti. 6. to-
mo 1.
^t Acti. 1. & 7.
^v Distinct. 96.
cap. Bene.
^x Lib. 5. hist.
trip. c. 29.
^y In Decreto
supervisione
Iacobinor.

Syluestro Pontifice: Constantinopolitanum primum à Damaso: Ephesinum à Cælestino: Chalcedonense à Leone: Omnia deniq; quæcunq; in Ecclesia habuerūt auctoritatem, à Romano Pontifice cōfirmata sunt, vt superius etiam cōmemorauimus. Quod etiam testatur^z Paschalis Papa: *Omnia, inquit, Concilia per Romanæ Ecclesie auctoritatem, & facta sunt, & robur acceperunt.* Et^a Symmachus de prouincialibus Conciliis à Pontifice non confirmatis ait: *Quòd quia non habent presentiam, id est, auctoritatem, Pontificis, valetudinem perdiderunt.* Qua de re multa sanè eaq; luculentissima testimonia cōgessit in sua summa de Ecclesia Ioannes à^b Turrecremata.

z Ad Archiepisc. Panorm. & refertur, de electione, cap. Significasti. ^a Distinct. 17. Can. Concilia.

b Li. 3. de Eccl. cap. 32. 33. 34.

Probatio III.

Sine Pontificis auctoritate nihil posse infallibiliter definiti in Ecclesia.

POSTREMO eadem assertio facile probatur ex his, quæ supra de Romani Pontificis primatu cōstituiimus: ex quibus ita formo rationem. Eius tantum est controuersias fidei cum auctoritate infallibili determinare, cuius est in Ecclesia suprema post Christum potestas spiritualis. Sed suprema hæc potestas, Romani duntaxat Pontificis est, non autem vllius Concilij etiam vniuersalis secluso Pontifice. Ergo solius Pontificis siue per se, siue conuocato ad id etiam Concilio, est infallibiliter determinare controuersias fidei, non autem vllius Concilij per se, secluso Pontifice.

Maiorem infallibiliter definiti solius auctoritatis in Ecclesia suprema esse, probatur.

I.

Maiorem huius rationis propositionem confirmo primò. Nam Christi promissiones, quibus ille pollicitus Ecclesie est cognitionem omnem veritatis, satis superque adimplebuntur, si per supremam in Ecclesia potestatem, controuersie omnes fidei cum auctoritate infallibili definiti possint. Frustra igitur ac sine fundamento in alio vel aliis, qui potestatem eiusmodi in omnes fideles supremam non habeant, infallibilis ea auctoritas assereretur. Deus enim, vt non deficit in necessariis rebus,

bus, ita nec illius prouidentia superuacane abundat. Secundo probatur eadem propositio. Quoniam infallibilis definitio fidei vniuersam obligat Ecclesiam, hoc est, omnes omnino fideles. Ergo munus infallibiliter definiendi solius potestatis in Ecclesia supremæ est. Tertiò. Quia definitionem fidei infallibilem etiam ille debet recipere, qui supremam in Ecclesia potestatem habuerit; ergo non potest illa fieri per aliquem vel per aliquos inferiores, qui scilicet potestatem eiusmodi supremam non habeant. Per absurdum est enim, ut superior teneatur id decretum acceptare, quod nec ipsemet, nec aliquis superior faciat, sed is potius qui illo inferior sit, & de cuius proinde facto iudicandi auctoritatem ipse habeat.

Iam confirmo similiter propositionem alteram minorem, videlicet solum Pont. Romanum præditum esse supremam post Christum potestate in omnes fideles. Nam quod ipse certè Rom. Pontifex supremam potestatem habeat, supra probatum est, cum & Euangelij & omnis antiquitatis testimoniis ostendimus, præfuisse Christum Petrum eiusque successores vniuersæ Ecclesiæ. At non sunt nec esse possunt in Ecclesia duæ supremæ potestates tales; hoc est, nequeunt esse quasi magistratus duo, quorum quilibet per se supremam in omnes omnino fideles potestatem habeat. Solum igitur Romanum Pontificem habere eiusmodi potestatem supremam, confitendum est. Etenim, si duæ tales essent potestates supremæ; quælibet illarum, & neutra illarum esset suprema: quod ne intelligi quidem potest. Quælibet: quoniam ita tu certè poneres. Neutra: quoniam vnaquæque haberet alteram se superiorem, siquidem altera etiam esset simpliciter suprema, hoc est, super omnes omnino oues pertinentes ad Christi ouile, qualem certè potestatem superius probatum est Petrum & eius successores habere.

2.
3.
*Supremam post
Christum au-
thoritatem in
solo Romano
Pontifice esse.*

Ec 2

Atq;

a Li. 3. de Ec-
clesi. cap. 28. &
44.
b Libris tribus
de eo argum.
c In tract. de
auctoritate
Pont. & Con-
cilij cap. 7. &
seq.

*Quodlibet Co-
cilium accede-
re Pontificis au-
thoritati esse
infallibile.*

Atq; hinc profectò illorum auctorum sententia ma-
nifestè reuincitur, qui Concilium vniuersale Pontifice
superius faciunt. Pugnant enim illi reuera (licet non ad-
uertentes) cum certissima fide de Diui Petri ac Romani
Pontificis in Ecclesia primatu. Refellunt autem eam o-
pinionē copiosius Ioannes ^a Turrecremata & ^b Franci-
scus Turrianus, & ^c Caietanus, qui mihi quidem his de re-
bus admodum eruditè scripsisse videtur.

Nunc prima assertione probata, facilè ex eodem
fundamento cōfirmari poterit secunda, videlicet quod-
libet Concilium, accedente approbatione Pontificis, esse
infallibilis auctoritatis. Nam auctoritas Pontificis ad
definiendum, infallibilis est, vt suprā copiosè ostendi-
mus. Sed Concilium, quod Pontificis auctoritate con-
firmatum est, Pontificis auctoritatem habere cense-
tur; siue illud generale, siue prouinciale, siue Episcopale
sit. Ego quoduis Cōcilium à Pontifice confirmatum in-
fallibile est, siue infallibilem auctoritatem habet. Atq;
hoc ipsum ostendit perpetua Ecclesiæ traditio & vsus.
Etenim illi semper in Ecclesia hæretici sunt habiti, qui
Conciliis à Pontifice confirmatis (cuiuscunque generis
ea fuerint) damnati sunt.

d Lib. 5. de lo-
cis, cap. 5.

*Auctoritas in-
fallibilis Pont.
Ecclesiæ, et Cō-
cilij, una et ea-
dem est.*

Porro ex hac assertione sequitur, verum omnino esse
illud, quod suprā de Ecclesia circa septimam eius pro-
prietatem diximus, & animaduertit etiam rectè ^d Mel-
chior Canus: videlicet, eandem prorsus auctoritatem in-
fallibilem ad definiendum esse illam, quæ Pontifici sum-
mo, & quæ Ecclesiæ Catholicæ, & quæ Conciliis tribui-
tur. Neque enim putandum est, auctoritatem vnā in-
fallibilem habere Pontificem, alteram Ecclesiam, alte-
ram Concilium. Id non ita est. Quin imò illa ipsa aucto-
ritas, quæ in vno Pontifice residet; auctoritas etiam dicitur

tur esse Ecclesiæ; quippe cū Ecclesia nimirum quod-
dam quasi corpus sit, cuius caput est Pontifex, vt proinde
in ea quoq; esse meritō censeatur illa auctoritas, quæ in
ipsius est capite. Atque eadem item Pontificis auctori-
tas, Conciliorum auctoritas esse dicitur, quatenus eo-
rum acta & determinationes ille confirmauit. Itaque
Conciliorum auctoritas, vt est quidem infallibilis, non
alia quædam auctoritas est per se distincta ab auctori-
tate Pontificis, sed eadem planè, vno quodam modo vsur-
pata ex multis, quibus, vt infrā docebimus, potest Pon-
tifex suam infallibiliter definiendi auctoritatē exercere.

Quæret autem hīc aliquis, Ecquæ sint Concilia per
Pontifices confirmata? Respondeo, ex vniuersalibus
quidem illa confirmata sunt, quæ in Tomis ipsis Conci-
liorum referuntur, Basiliensi excepto, Cuius vitia & de-
fectus à^e Turrecremata & à^f Caietano demonstrati sunt.
Præterea pleraque Concilia Romana sunt Romæ per
Pontifices ipsos celebrata, quæ proinde Pontificis quo-
que auctoritatem habēt. Quin etiam licet non conue-
nerint in eiusmodi aliquibus Romanis Conciliis Episco-
pi variarum prouinciarum, tamen ratione Pontificiæ au-
toritatis, quæ vniuersalis est, vniuersalia quodammodo
dici possunt: vt notauit^g Turrecremata. Quod verò at-
tinet ad alia prouincialia Concilia Episcoporū, primū
quædam ex illis sunt expressè per Pontifices confirmata.
Vt Concilia Carthaginensia & Ancyritanum, Neocæ-
sariense, Gangrense, Sardicense, Africanum, à^h Leone
quarto. Sicut etiamⁱ Trullana quoque Synodus, quæ
aliàs quinisexta dicitur, quædam Concilia prouincialia
probauit. Deinde reliqua Concilia prouincialia anti-
qua, quæ ad communem quidem Ecclesiæ notitiam per-
ueniunt, neq; reprobata sunt, sed potius in vsu ac vene-

Ec 3 ratione

*Quæ sint Con-
cilia Pontificis
auctoritate cō-
firmata.*

e Lib. 3. de Ec-
cles. c. 100.

f In tract. de
auct. Pont. &
Concilij, c. 8.

g Lib. 3. de Ec-
cles. cap. 3.

h Distinct. 20.
Can. de libel-
lis.

i In Canonib,
additis ad VI.
Synodū, Can.

2. De quibus
Canonib. le-
ge Franciscū

Turrianū, in
tractatu de 6.

& 7. Synodo, &
Canū lib. 5. de
locis c. vlt. ad

5. argū. & Bar-
tholomæum

Carrancam in
summula Cō-
ciliorū, de Ca-
nonib. Trul-
lanis.

Lib. 5. de locis, cap. 4.

ratione apud omnes habetur; tacitè hoc ipso ab Ecclesia approbata cenferi possunt, ut rectè ¹ Canus notat. Iam verò ex Episcopalis Conciliis vnum illud fertur per sedem Apostolicam expressè confirmatum esse, nimirum Complutense sub Alfonso Carillo Archiepiscopo Toletano, in quo errores damnati sunt cuiusdam Petri Oxomensis, qui de clauibus & de poenitentię Sacramento falsò docebat. Fuit autem Synodus hæc per Sixtum quartum confirmata. His ita explicatis, argumenta quædam diluenda sunt, quæ cõtra primam assertionem probare videntur, Concilium saltem vniuersale per se infallibiliter posse sine Pontificis auctoritate definire.

Cõfutatõ quorundam argumentorum pro Concilio in infallibilitate seclusa Pontificis approbatione.

ARGVM. I.

PRIMUM argumentum. Concilium vniuersale Ecclesiam totam repræsentat, ut definiuit Martinus V, in fine Concilij Constantiensis; hoc est, tenet veluti vicem totius Ecclesiæ, quæ non potest videlicet alio modo cõgregari, nisi quatenus Prælati cõueniunt vice atq; loco fidelium omnium. Sed vniuersalis Ecclesia errare non potest. Ergo neq; vniuersale Concilium, quod virtute nimirum est quasi tota Ecclesia. Atq; id rursus confirmatur. Nam saltem quando Concilio interfunt Legati Pontificis, nihil videtur deesse, quo minus Concilium habeat tanquam totius Ecclesiæ auctoritatem. Tunc igitur certè confirmatio Pontificis necessaria non erit.

Respondetur.

Concilium sine capite non repræsentat perfectè ipsam Eccle.

Respondendum est, secluso Pontifice Conciliũ ἀνεφαλοῦ non repræsentare perfectè totā Ecclesiam, ac proinde errare illud posse. Deinde, si maximè concederemus Concilium ἀνεφαλοῦ Ecclesiā simpliciter repræsentare, tamen ex ea re solum consequetur, omnes Patres Concilij ad vnum vsq; errare nō posse, sicut nec errare possunt simul omnes fideles. At posset tamen nihilominus errare maior illorum pars, atq; ad eò ipsum etiam Concilium, quippe

quippe cū ex sententia maioris partis congregatorum decreta Concilij confici soleant. Ita sanè respondet ad hoc argumentum ^a Melchior Canus. Sed prior mihi responsio magis placet, quæ est doctissimi ^b Caietani.

Ad confirmationem verò eius argumenti cum distinctione respondendum est. Nam si Legati sequuntur instructionem & quasi conceptam iam ante definitionem Pontificis, quam ab ipso prius acceperint; tunc sanè eo ipso, quod Concilium habeat auctoritatem Legatorum, habet etiam ipsius Pontificis, ac proinde errare nequit: Si autem talem à Pontifice instructionem nondum illi acceperunt, aut eam nō sequuntur, errare Concilium ipsis etiam cōsentientibus, potest. Quia vt ^c Turcremata & ^d Canus rectè docent, potestas ipsa Pontificis ad infallibiliter definiendum delegari aliis nequit. Quare ante Pontificis confirmationem minimè constat esse rata Concilij decreta.

SECUNDVM argumentum. Si infallibilitas omnis Conciliorum à Pontifice pendet; frustra igitur illa coguntur; siquidem æquè certò ab ipso Pontifice solo posset res definiri.

Respondetur, nequaquam propterea frustra institui Concilia. Quò enim maiorin illis inquisitio firmamētorum veritatis sit, ex pluriumq; sententia decernitur, eò in iis rebus, quas cum Cōcilio definit Pontifex, plus est momenti ac ponderis, vt ipsi certè homines sibi persuadere possint, verum atq; ratum id esse, quod tanto studio atq; diligentia adhibita, tantoq; consensu definitur. Quare omnino est saluberrima in Ecclesia (vt præclare D. Augustinus inquit) Conciliorum auctoritas, sapienterq; facit Pontifex, si cū ita vel hēreticorum pertinacia, vel alia grauis causa postulare videtur, nō nisi conuocato Concilio rem esse definiendam existimat.

TER-

^a Lib. 5. de locis Theolog. cap. 5.
^b In tract. de auct. Pont. & Concil. c. 9.

^c Lib. 3. de Eccles. cap. 6. 8. & 38.
^d Lib. 5. de locis, cap. 5.

ARGVM. II.

Respon.

Quam ob causam in Concilio res definiuntur.

ARGVM. III.
Matth. 18.

Respon.

Explicatur lo-
cus ille: *Vbi cūq;*
sunt duo vel
tres, &c.

Quomodo ad
Concilij certi-
tudinem ille
locus accomo-
dari possit.

TERTIVM argumentum. Christus ait: *Vbi fuerint duo aut tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Ergo multò magis vbi tam multi congregantur.

Verùm hoc facillimè expeditur. Non enim ad infallibilem certitudinem alicuius sententiæ, in quam plures in nomine Christi consentiant, locus hic Euangelij propriè accommodari debet, sed ad efficaciam consensio- nis plurium ad id impetrandū quod vnanimiter in Christi nomine petunt, si id quidem ad eorum salutem expediat. Secus enim, non modò ex illo loco probabitur, infallibilem esse sine Pontificis assensu definitionem Concilij vniuersalis, sed etiam provincialis, imò & Episcopalis, imò & aliorum quorumcūq; duorum aut trium in nomine Christi conuenientium ad aliquid statuendum. Quod si ad Concilij etiam congregationem, quæ maximè fit in Christi nomine, eum Euangelij locum accommodare velimus; dicam equidem, eatenus Concilij Patribus Christum sua prouidētia adesse, vt eorum doctrina atque definitio per Pontificem confirmetur, si vera fuerit, sin autem falsa, per eundem corrigatur.

ARGVM. IIII.

QUARTVM argumentum. Patres Concilij vniuersalis pronunciant de rebus fidei tanquam iudices: Nempe cū dicunt: *Ita statuit sancta Synodus. Qui aliud dixerit, anathema sit, &c.* Infallibiliter igitur pronunciant. Quod ea ratione confirmari potest; quia Ecclesia certè vniuersa tenetur eos audire, si vt iudices in vniuersali Concilio (quod iam ostensum est) pronunciant; ac proinde, si non illi infallibiliter pronunciant, tota Ecclesia ipsos audiendo posset imò teneretur errare. Quod absurdissimū est. Item, quia si vt Iudices pronunciant de fide; ergo ex auctoritate diuina pronunciant. Humana enim auctoritas non videtur per se tantum valere, vt fidei materiam deter-

determinare ipsa possit. Quod si auctoritate diuina Concilij vniuersalis Patres pronunciant; consequitur certè, infallibiliter eos pronunciare: Siquidem non potest ab auctoritate diuina prodire vlla falsitas. Accedit quòd si Patres per se non definiunt infallibiliter, minimè ipsi, Iudices esse controuersiarum fidei, censerì debent, sed quasi quidam tantum Pontificis Consiliarij, quorū munus videlicet sit Pontifici proponere quidnam esse definiendum videatur. At sunt omnino Iudices, vt antè probatum est. Infallibiliter igitur ipsi definiunt.

Respondeo. Quod Patres statuunt in Concilio vt Iudices, non est sanè negandum. Hinc tamen non illico sequitur, ipsos infallibiliter per se definire. Nam quod primò ad eius rei confirmationem obiiciebatur, Ecclesiam vniuersam debere eos audire, id verò non ita est, donec per confirmationem Pontificis innotescat, eos verè definiuisse. Ea verò Pontificis confirmatio cùm accesserit, iam tum vniuersa Ecclesia debet Concilij decreta recipere, non modò quatenus Pontificis decreta sunt, sed etiam quatenus Concilij quoq; Patrum auctoritatem habent. Porro auctoritas hæc Patrum, per quam scilicet de fide pronunciant, nō est (vt deinde obiiciebatur) propriè diuina, quæ scilicet in assistentia peculiari Spiritus sancti ad definiendum, quam ipsi per se Patres habeant, consistat: Sed est humana Ecclesiastica, deriuata quidem à diuina & concessa illis à Pontifice, vt ipsi nimirum soli possint ritè atque ex ordine ad totius bonum Ecclesiæ iudicare de rebus fidei, atque ad eò ita demum ad credendum Ecclesiam vniuersam obligare, si iudicium suum fuerit Pontificis approbatione confirmatum. Vt verò ita dependenter à sententia summi Pontificis, definiant

Respon.

Patres in Concilio, tanquam Iudices, statuere.

Quarationes ad intelligi debent.

illi res fidei, satis ipsi est auctoritas illa Ecclesiastica, nec per se opus habent infallibili assistentia diuina.

Quaestio esse de nomine, & utrum Concilij Patres sint quasi Consilia-rij Pontificis in definiendo.

Quod si propterea, quod Pontifex huiusmodi Patrum opera atque iudicio in determinanda fidei sententia utitur, idcirco quis putet Pontificis quasi Consiliarios eos appellari posse, non est de vocabulo magnoperè laborandum. Nam neque eiusmodi certè appellatio fundamento profus careret: siquidem sæpe dicitur Pontifex hoc aut illud statuere sancto *approbante* Concilio. Quæ cum ita sint, facile conciliari hoc in loco possunt opiniones duæ, quas ^aCanus tanquam dissidentes commemorat. Vna est, Concilij Patres esse Pontificis Consiliarios in fidei negotio. Altera, eosdem esse sanè Iudices. Vtrumque enim verum est diuersa ratione, ut ex dictis intelligi potest.

Lib. 5. de locis Theolog. cap. 5.

ARGUM. V.

QVINTVM argumentum. Concilij Patres asserunt se in *Spiritu sancto legitime congregari*: itemque statuunt *sub anathemate, &c.* At nisi infallibiliter per se definiunt, arroganter id quidem ab illis vel dici vel fieri videri posset. Aut sunt igitur arrogantes, quod putandum non est, aut infallibiliter profectò definiunt.

Respon.

Respondeo. In Spiritu sancto legitime congregari Concilium non aliud est, quàm omnino placere Deo, ut ex præscripto Pontificis conueniant Patres ad decernendum, eisque proinde Spiritum sanctum assistere, ut per Pontificem postea, vel confirmantem vel emendantem eorum decreta, infallibiliter de veritate doceantur. Quod verò statuunt sub anathemate, faciunt quidem hoc illi, ut quantum est in se astringant hac ratione magis obligationem, quam sperant per Pontificis futuram confirmationem, robur habituram. Et verò Concilia olim nisi prius accepissent sedis Apostolicæ decretum, controuersias fi-

Quidnam sit, Concilia in Spiritu sancto legitime congregari.

dei non definiabant, vt ostendit ^b Turrecremata. Quod ipsum magno argumēto est, verissimum id esse quod docemus, Concilij vniuersalis decreta ante Pontificis confirmationem non habere certitudinem infallibilem.

SEXTVM argumentum. Suprema potestas clauium non Pontifici, sed Ecclesiæ ipsi propriè collata à Christo est. Ergo Cōcilium vniuersale, quod est vice Ecclesiæ, infallibiliter potest definire sine Pontifice. Id autem multis sanè modis probatur. Primò, auctoritate D. Augustini, qui sæpe affirmat Ecclesiæ datas illas clauas esse, cum datæ sunt D. Petro. Secundò. Quia in Euangelio Matthæi Apostolis, qui repræsentabant Ecclesiam, sine exceptione dicit Christus: *Quodcumq; ligaueritis, &c.* Quare videtur Ecclesia etiam in Pōtificem ipsum habere ligandi & soluendi potestatem. Tertiò, quia ibidem quoque Christus omnem illum, qui frater censi potest, subiecit Ecclesiæ, atque ad eò etiam ipsum Diuum Petrum cum dixit: *Si peccauerit in te frater tuus, &c.* Et tandem: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Quartò, quia ipsum etiam Petrum remittit ibi ad Ecclesiam, cum non minus illi, quàm discipulis aliis præcipit: *Dic Ecclesiæ.* Itaq; ipse postmodum interrogat: *Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittā ei.* Quintò, quia Ecclesia potest Cōcilium congregare sine Pontifice. Vt si quando Pontifex aliquis non sine controuersia pro Pontifice haberetur. Quemadmodū euenit tempore Concilij Cōstantiensis: vel si fortè esset hæreticus. Quo casu possèt ille etiam ab Ecclesia deponi. Sextò, quia cum Pontifex sit vnus quidā homo, qui proinde videretur errare posse; cōsentaneum sanè erat, vt Ecclesiæ in illū auctoritas daretur, vt si quid fortè peccaret, ab ea corrigeretur. Septimò, quia id etiā est definitum in Concilio Cōstantiensi, sessione quinta,

^b Lib. 3. de Eccl. c. 33.

ARCV. VI.
Obiectio quod clauas sint datæ, non nisi ipsi Ecclesiæ: Confirmatur.

I.
Vide supra parte V II. circa locū Matt. 16.

2.
Matth. 18.

3.

4.

5.

6.

7.

8. cuius Concilij Decreta ad fidem pertinentia confirmavit Martinus quintus: Itemque postea in Basiliensi. Oportet, quia non sanè obstat, quod Pontifex à Christo accepit in Ecclesia primatum. Habet enim illum certè respectu singularum personarum, aut etiam respectu quarumcunq; prouinciarum, non tamen respectu totius Ecclesiæ, ut est vnum quoddam corpus ex omnibus suis partibus simul coniunctum: atq; adeò nec respectu vniuersalis Concilij, quod est vice Ecclesiæ totius. Nondò, quia non bene aliàs Christus Ecclesiæ suæ prouidisset, si cogere retur illa nimirù ferre Pontificem quantumuis impium, nec haberet in eum aliquam potestatem.
- 9.

Atque hæc ferè sunt, quæ quosdam mouerunt, ut & Concilia esse per se infallibilia & in ipsum etiam Pontificem auctoritatem habere disputarent. Sed ea tamen omnia mouere similiter nos minimè debent, ut à verissima sententia superiùs probata desistamus. Quare respondendum ad argumentum est, omnino falsum id esse, quod in illo assumebatur, nempe non ipsi Pontifici propriè, sed Ecclesiæ toti clauis à Christo datas esse. Pugnat enim hoc prorsus cum certissima fide, de primatu Diui Petri, quæ suprà multis & testimoniis & argumentis confirmata est.

Respon.
Ad argü. VI.

Ad probat. 1.

Ad primam verò eius assumpti probationem respondetur, sententiam Diui Augustini non esse, nisi quod accepit Petrus singulariter clauis in persona Ecclesiæ tanquam illius præpositus in eiusdemque vtilitatem ut suprà satis à nobis explicatum est.

Parte VII.

Ad prob. 2.

¶ In tract. de
auct. Pont. &
Con. c. 9.

Ad secundam respondet optimè ^a Caietanus, Potestatem illam à Christo datam esse Apostolis, ut eam quidem exercerent in quibuscunq; sibi subiectis: Papa autem non est subiectus vlli alteri potestati, cum ipse habeat potestatem

testatem supremam, vt suprà probatum est. Quamuis ipsemet etiam lege diuina teneatur id credere quod in materia fidei determinat, sicut etiam illius successores.

Ad tertiam probationem similiter respondetur, agi Ad probat. 3. nimirum ibi de *fratribus* subiectis. Quæ profectò expositio vel ea ratione apertè confirmatur, quòd ibi nomine Ecclesiæ intelligitur etiam quicumque Prælati, qui peccantem possit excommunicare, & quem possimus statim adire: vt auctoritate sanctorum Patrum confirmat Caietanus. Certum autem est, Prælatum non habere potestatem, nisi in sibi subiectos. Quare non nisi de subiectis *fratribus* ille locus intelligi debet; ac proinde, si quis est nulli omnino potestati in Ecclesia subiectus (vt Pontificem nō esse suprà ostendimus) is ab eo loco prorsus excipiendus necessariò est.

Ad quartam probationem respondeo, Christum ibi Ad probat. 4. non cum persona Petri, vt erat futurus summus Ecclesiæ Pastor, loquutum esse; sed doctrinam tradidit in communi pro fidelibus omnibus, qui Ecclesiæ Prælati vnquā futuri essent, quiq; ab illo collegio discipulorum, cum quibus Christus agebat, repræsentabantur.

Ad quintam probationem respondeo, posse quidem Ad probat. 5. in illis duntaxat casibus Ecclesiam id facere non ex auctoritate, quam habeat supremā & ordinariam ad omnia quæ sint eius generis, facienda, sicut habet Pontifex, sed ex quadam imperfecta auctoritate, quam habet tantum in illis duobus casibus, ad personam videlicet Pontificis vel eligendam peculiari modo, vel deponendam, seu potius ad declarandum, quòd sit iam à Christo deposita. Hanc auctoritatem Ecclesiæ in his casibus appellat ^b Caietanus ministerialem. Et potest sanè ita appellari, quæ ratione in aliquo eiusmodi casu Ecclesia Pontificem

Quatenus et in quibus casibus Ecclesiæ nullam habeat auctoritatem circa personam Pontificis.

b In tract. de auct. Pont. & Con. cap. 20.

Parte VII.

eligit. Vt enim superius expositum est non ipsa Ecclesia propriè constituit Pontificem, sed determinat duntaxat personam, & quasi offert illam Christo, vt ab eo demum accipiat supremam regendi potestatem. Si quando autem Ecclesia congregaretur ad mouendum loco Pontificem hæreticum, non propriè illa diceretur per auctoritatem ministerialem cum deponere, quasi tunc primùm Christus per Ecclesiæ ministerium eiusmodi Pontificem deponeret. Hoc enim ipso quod Pontifex in hæresin siue occultam siue manifestã laberetur, Pontificia auctoritate per se caderet, vt asserit certior atque communior Theologorum sententia. Quare Ecclesia in eo casu, ne ministerialiter quidem talem Pontificem deponeret, sed efficaciter ipsa per se declararet, ipsum iam esse à Christo depositum.

Ad probat. 6.

Ad sextam probationem respondetur, Pontificem in fidei quidem iudicio non posse errare, vt supra ostensum est. Nec verò minus potest Christus assistere ipsi per se Pontifici, quàm toti Ecclesiæ, ne aberret. Imò toti Ecclesiæ ille assistit, quatenus assistit semper Vicario suo ne in regendo erret. Itaq; minimè profectò decuit, vt Vicarij sui curam alteri alicui potestati Christus committeret; sicut nec decet, vt princeps alicuius quempiam alium preficiat Vicario suo, cui ille præsens adest.

Ad probat. 7.

Ad septimam probationem respondetur, decreta illius quidem sessionis Concilij Constantiensis nõ habere certam auctoritatem. Nam ea tantùm Martinus quintus probauit, quæ essent circa fidem determinata (vt inquit) *conciliariter*, hoc est, adhibita prius disputatione; & sententiarum collatione rectè atq; sedatè, sicut fieri in Concilijs assolet, instituta. Illa verò sessio quinta Concilij Cõstantiensis edita fuit importunitate tantùm quorundam

dam Schismaticorum non nisi admodum tumultuariè, vt ex actis Concilij constat, & benè à Caietano & ab alijs animaduersum est. Porrò Concilium Basiliensè nunquam fuit confirmatum: etsi ante apertum sanè schisma fuerit habitum pro legitimo, quod ad inchoationem quidem & prosecutionem eius Concilij attinebat, vt rectè quoq; notauit ^d Caietanus.

Ad octauam probationem respondetur, primatum Petri vel maximè etiam esse erga Ecclesiam totam collectiuè (sicut in Scholis loquimur) consideratam. Hoc inde patet, quod *Ecclesia* nomen, collectiuum (vt vocāt) est, sicut etiam nomen *ouile*. Quare loca Euangelij, quibus Christus tradidit Petro & successoribus potestatem supremam in Ecclesiam suam suamque ouile, in primis de tota Ecclesia collectiuè intelligi debēt, quomodo etiam intellexerunt semper Concilia & Patres magno numero suprā citati. Ac discrimen diligenter perpendi debet, quod est inter potestatem Ecclesiasticam Christi Vicarij, & potestatem cuiuspiam alterius monarchæ seu principis secularis. Princeps enim secularis, potestatem ab ipsa communitate, cui præest, obtinuit. Vnde fit, vt quibuslibet partibus communitatis superior sit; nō perinde autem tota ipsa communitate coniunctim spectata, saltē in omnibus casibus. At verò Christi Vicarius supremam potestatem accepit propriè ab ipso Christo, non ab Ecclesiæ communitate; qua proinde non solum diuisim, sed etiam coniunctim spectata in omni casu superior est, quandiu quidem verus Pontifex manet. Itaque quod Deus per Esaiam promisit Eliachim, filio Helchiaz, futuro veteris Synagogę Pontifici, inquiens: *Et dabo illi clauem domus Dauid supra humerum eius* (quod est Symbolum supremæ potestatis) *& aperiet & nemo claudet: claudet*

^e In tract. de auct. Pont. & Concil. c. 9.

^d In illo tractat. c. 8.

Ad probat. 8.

Pontificem habere auctoritatem in totam Eccl. simul consideratam.

Id confirmari ex discrimine, quod est inter Pont. auctoritatem, & auct. secular. principum.

Isai. 22.

claudet & nemo aperiet, &c. hoc certè Diuus Petrus, eius-
que successor Romanus Pontifex à Christo accipere exi-
stimandus est, cui longè etiam luculentius clauis regimi-
nis Ecclesiastici promissæ sunt; nempe, vt quod auctori-
tate eiusmodi clauium ipse Pontifex in Ecclesia aperue-
rit vel clauserit, nulla alia potestas in terris, contra clau-
dere vel aperire possit, quemadmodum eruditè perfe-
quitur Franciscus ^a Turrianus, de qua re etiam suprâ à
nobis copiosè disputatum est.

^a Lib. 1. de au-
toritate Pô-
tif.

Ad probat. 9.

Ad nonam probationem respondetur, alia superesse
remedia in eiusmodi casu, etiam si non habeat Ecclesia
auctoritatem coërcendi Pontificem. Primùm enim, qua-
lis cunq; ipse Pontifex, quod ad suam personam attinet,
sit, nunquam tamen Deus permittet, vt aliquid efficiat
quod cum Ecclesiæ perniciè sit coniunctum. Deinde va-
riis rationibus admoneri officij sui posset. Itemque assi-
duè esset orandus Deus, qui Ecclesiæ suæ, præsertim affli-
ctæ, nunquam non est adfuturus. De quibus & aliis id ge-
nus remediis copiosè à ^b Turrecremata est scriptum.

^b Lib. 2. de Ec-
cles. cap. 106.

ALIVD quoddã
argumentũ, quo
ex contrariis Se-
ctarij probare
nituntur, Con-
cilia etiam ac-
cedente Ponti-
ficis approba-
tione posse er-
rare.

Kemnitius in
præfat. 1. p.
exam. Concil.
Trident.
1. Ioan. 4.

VNUM AD extremum in hoc loco argumentum
superest, quo non iam solùm videatur probari, Conci-
lium sine auctoritate summi Pontificis errare posse (vt
hactenus à nobis concessum atque defensum est) sed eti-
am si maximè fuerit à Pontifice summo confirmatum,
putari posse fallibile, quod in assertionè altera negaui-
mus. Scriptura enim affirmat (inquit superbissimus qui-
dam Sectarius) esse quædam Concilia malignantium,
quædam vanitatis, quædam impiorum. Habemus autem
seuerissimum mandatum: *Nolite omni spiritui credere,*
sed probate spiritus si ex Deo sint. Rectè igitur & necessa-
riò is facit, qui non statim atq; aliquid à Concilio quan-
tumuis Pontificia auctoritate munito definitum est, id
putat

putat esse infallibile, sed illius decreta potius ad normam sacrae Scripturae exigit.]

Ego verò non Concilium vllum improborum tam esse vanitatis impietatisque puto, quàm est ista ratiocinatio vanitatis, impietatis atque superbiae plenissima. Quando enim est aliquis controuersiarum exitus futurus, si etiam tum, cum illae ab Ecclesia Ecclesiaeque Pastore Christi Vicario in Concilio Oecumenico constitutae sunt, priuato cuius liceat ad Scripturae normam, hoc est, ad propria somnia de Scriptura, Concilij decreta reuocare? Cæterum, ne rursus repetam quae sunt supra satis abundè pro auctoritate Pontificis siue per se, siue vnà cum Concilio definitis disputata, ad id nunc propriè quod est obiectum respōdeo; cum à legitimo Ecclesiae Pastore Concilium aliquod confirmatur, satis hoc ipso nobis probari, non illud esse vanitatis aut impietatis Concilium, sed Ecclesiae Christi legitimae, quae *columna & firmamentum est veritatis*. Nec enim cum Deus omnes iubet probare spiritus atque doctrinam vtrum ex Deo sit, tam ex ratione ipsa per se doctrinae, quàm ex conditione auctoritatisque; Doctorum, eius rei iudicium vult fieri. Pertinet enim id praeceptum ad omnes: Ex ratione autem ipsa per se doctrinae diiudicare num ea sit à Deo, quàm paucissimi possunt: Ex vocatione verò, ex auctoritate atque conditione Doctoris omnino omnes possunt. Itaque modum Christus ostendens de doctrina iudicandi ad Doctores ipsos attendi vult: *Attendite, inquit, à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos (vltro scilicet, sine ordinatione vocationeque; diuina) in vestimentis ouium, &c.*

Tum igitur doctrinae spiritum ex Deo esse satis (vt dixi) intelligimus, cum à legitimo Ecclesiae Pastore, praesertim Concilio inferiorum etiam Antifistum assente,

Respons.

Qua sit vna illius praecepti: Probate spiritus, vtrum ex Deo sint.

Christus ex conditione vocationeque, Doctoris de doctrina ipsa iudicium fieri vult. Matth. 7.

tiente, proponi eam animaduertimus. Hic quisquis non acquiescit, sed vltcrius iudiciū sibi in suos Iudices arrogare vult, in disputationemq; reuocare verane sint, quæ ab Ecclesiæ Præpositis, p quos nos Spiritus sanctus doceri voluit, definita sunt, non vtiq; exequitur, sed transgreditur superbè ac cõtumaciter modum probandi Spiritus à diuina lege præscriptū, planeq; conuincitur esse hæreticus, nisi omnino negādum sit, vltos vnquam in mundo existisse hæreticos. Quis enim aliquando hæreticorum fuit, qui non hoc ipso prætextu & modo, nempe ad Scripturæ normam (vt isti dicunt) ea exigēdo, quæ ab Ecclesiæ Præpositis essent fidelibus ad credendum proposita?

At illi veteres hæretici (inquiunt nunc isti noui) falso ac perperam id examen doctrinæ instituebāt. Cuiusnam obsecro id iudicio? Certè non nisi eorundem Ecclesiæ Præpositorū, aliorumq; Orthodoxorum, quibus cõtrodicebant. Ipsi enim hæretici, quicunq; olim existerunt, non minus profectò pertinaciter, quàm hodie Sectarij, in sententia persistebant, perperuoque contendebant, se id ipsum docere planè, quod in Scriptura contineretur. Cùm igitur hodie etiam Sectarij iudicio similiter Ecclesiæ Præpositorum aliorumque omnium quibus contradicunt, perperam etiam iam examen instituant eorum, quæ in Oecumenico Concilio definita sunt, profectò consequitur, illos eodem ipso modo atque ratione esse hæreticos, qua fuerunt vnquam ij hæretici, qui sine cõtroversia olim hæretici fuerunt.

Nam quod rursus ex desperatione quadam dicunt, nō esse legitimam Ecclesiam illam, cuius à Præpositis ipsi condemnantur: Similiter hic interrogādi sunt, quorumnam illa iudicio Ecclesia legitima non sit? Certè non nisi ipsorum Sectariorum. Atqui similiter etiam Ecclesia illa

Hebr. 13;

Remissum & alios examinatores Cōc. Trid. id planè facere, quod fuit omnium hæreticorum propriū.

Probatur manifestissimè eos qui nunc Tridentino Concilio repugnant esse planè hæreticos.

Non effugere, illo modo hæresis notam Sectariorum, cūm dicunt, se non esse à legitimis Ecclesiis damna-

illa verus, cuius à Præpositis hæretici veteres condemna-
bantur, iudicio quidem ipsorum hæreticorum, legitima
Ecclesia non erat. Et tamen quoniam ab illa Ecclesia da-
mnabantur, quæ ante ipsos in orbe pro legitima Ecclesia
habita fuerat, & adhuc à cæteris omnibus præter ipsos
habebatur, verissimè illi fuerunt hæretici. Cum igitur si-
militer hodie Sectarij ab eius Ecclesiæ Præpositis in Cō-
cilio damnati sint, quæ ante ipsos in orbe pro legitima
Ecclesia habebatur, & etiamnum ab omnibus præter
ipsos habetur; profectò consequitur, eos si Concilio re-
pugnare pergant, illo eodem modo ex omni parte esse
hæreticos, quo hæretici olim veteres, hæretici fue-
runt. Tantummodò enim iudicio suo proprio hæretici
non sunt; quo quidem pacto nec vlli vnquam in mundo
hæretici fuerunt; nec tamen propterea satis illi ab hære-
sis nota absoluti sunt, sed multo etiam magis iudicio suo
Tit. 3:
proprio (hoc est, ob eam pertinaciam) sicut inquit Apo-
stolus *condemnati*.

Quæ sanè omnia sapienter admodum considerata
olim esse apparet, tum à religiosissimo Imperatore Mar-
tiano, tum etiam ab iis, qui suaves ei fuerunt; vt seue-
rissima lege, quæ & hodie existat, caueret: *Ne quis, inquit,*
in Synodo semel iudicata & rectè disposita, disputando reuoluat,
tumultus aut perfidia occasionem inde quarens. Cuius Impe-
ratoris & illa etiam in actis Concilij^a Chalcedonensis re-
feruntur hac de re verba: *Cesset iam, inquit, prophana con-*
sentio: Nam verè impius & sacrilegus est, qui post tot sacer-
dotum sententiam opinioni suæ aliquid tractandum relinquit.
Extrema quippè dementia est, in medio & perspicuo die com-
mentitium lumen inquirere: Quisquis enim post veritatem
reperitam aliquid ulterius discutit (examen Kemnitij) men-
dacium querit.

*ros, sed hoc ipso
potius cōvincit,
eos illo ipso mo-
do esse hæret-
cos, quo Siquā
aliqui hæretici
fuerunt.*

*In Codice, de
summa Trin.
& fide Catho-
lege. Nemo.*

a Actione 3.

In præfatione
1. partis exam.

*Kemnitij præ-
textus quòob-
rem Cœcilium
Tridentinum
examinandum
putauerit.*

*Confutatur
evidenter illi
prætextus, & o-
stenditur, ex-
amen illud
Kemnitij ef-
se planè HÆ-
RETICVM.*

*Kemnitius no-
tam hæresim ma-
nifestam effu-
gere nō potest,
nisi ridiculum
planè & inane
faciat decretū
Imperatoris
Martiani.*

*In illa præ-
fatione 2. p.
examin.*

At religiosissimus Imperator (inquit examinatore il-
le) *quæ rectè disposita sunt*, non esse in disputationem reuo-
canda dicit. Item ait: *Post veritatem repertam*. Inter nos
verò (inquit iste) ardua illa quæstio controuertitur, an ea,
quæ in Synodo Tridentina iudicata sunt, rectè sint dispo-
sita? An de controuersis horum temporum veritas sit
ibi reperta? Et his, inquit, disputationibus non quærimus
tumultus & perfidiæ occasionem, quod Imperator Mar-
tianus rectè prohibet.]

Sed quæro ego nunc ab egregio isto examinatore,
vel si illum respondere pudebit, ab iis, qui examen illud
ipsius passim in Germania legunt, quæro inquam, vtrum
post repertam in Synodo veritatem, iudicio ipsius Syno-
di, an non nisi post repertam, iudicio etiam quorumuis
aliorum, Martianus ibi prohibuerit, præterea de rebus
definitis disputationem institui? Certè nisi velimus ridi-
culum planè Martiani decretum facere, confiteri oportet,
cum post repertam veritatem, iudicio quidem ipsius
Synodi, disputationes eiusmodi prohibuisse. Eas enim
procul dubio disputationes prohibere voluit, quas so-
lent nimirum hæretici contra iudicium Synodi præterea
instituire, dum ipsi quidē non iudicant veritatē in Sy-
nodo repertam esse, aut omnia ibi esse rectè disposita.
Ac propterea Martianus addidit (quod ^b falsariè Kem-
nitius suo more, in recitatione illius decreti prætermi-
sit) *Impium & sacrilegum esse, qui post tot SACERDOTVM
sententiam OPINIONI SVÆ aliquid tractandum relinquit.*
Item: *Extremam dementiam esse in medio die*, (hoc est, in lu-
ce doctrinæ per Synodum monstrata) *commentitium lu-
men* (per vltius videlicet EXAMEN) *inquirere*. Quod si
tantummodò Martianus prohibuisset, ne quis, postquā
ipse etiam iudicet, veritatem in Synodo repertam esse,
de

de rebus ibi definitis diſputaret, nemo non videt, quā-
m fuiſſet Martiani decretum non modò ridiculum, vt an-
tè dixi, ſed planè etiam nullum. Quotus enim quiſque
hæreticorum (quorum ibi Martianus coercere voluit
audaciam) eſt, qui iudicans ipſe verum id eſſe, quod in
Concilio definitum ſit, de eo præterea contentioſè di-
ſputet? Cùm igitur examinador Concilij Kemnitius ne-
gare non poſſit, quin contra ea diſputet, quæ iudicio qui-
dem eius Synodi, quam oppugnat, vera ſunt rectèque di-
ſpoſita; fateri etiam proſus & ipſe & quotquot habet ſi-
bi aſſentientes coguntur, contra legem ſe planè religio-
ſiſſimi (vt appellat) Martiani Imperatoris committere,
eiusque ad eò, aliorumq; Patrum veterum iudicio, tam
verè ſe hæreticos eſſe quā fuerunt illi, quorum perti-
naciffimam contumaciam ſeueritate illius legis coër-
cendam eſſe antiquitas exiſtimauit.

*Ipfum Kemni-
tium, ſe ſi no-
li, debere con-
cludere ſe ſuos
que collegas ex
hæreticorū nu-
mero proſum
eſſe.*

Atque eadem omnino ratione euidentiffimè de-
monſtramus, non niſi mendacium iſtos occaſionemq; per-
fidia (vt Martianus etiam inquit) poſt definitionem Cō-
cilij diſputando quærere. Hoc enim quærunt, qui con-
tra veritatem, ſententiā quidem Synodi, repertam, di-
ſputant, vt oſtenſum eſt: id quod iſti nunc pertinaciſſimè
faciunt. Cuius certè rei conſideratio vel ſola ſufficere
prudenter hominibus deberet, vt tandem euigilarent
aliquando, apertisque oculis clariffimè hæreſum laque-
os intuerentur, quibus Sectariorum Prædicantium frau-
de atque perfidia implicati tenentur. Sed ſatis hæcenus,
vt arbitror, pro inſtituto noſtro, de Conciliis dictum eſt.

*Mendacium oc-
caſionemq; per-
fidia ab exami-
nadoribus Con-
cilij Trid. qua-
re, ſententiā
Martiani Im-
peratoris.*

DE CONSENSU DOCTORVM.

IN definiendis controuerſiis fidei concordis etiam ſen-
tentia Patrum ſiue Doctorum omnium idcirco ha-
beri

*Infallibilem
quoque regulam
definiendi eſſe
ſunanime ſen-
tentiā Patrum.*

beri ratio debet, quia quod illi vnanimi consensu circa religionē tradunt, infallibiliter verum est. Sunt namq; illi diuinitus Ecclesiæ dati, *vt nō circumferatur omni vento doctrina*: sicut Apostolus docet. Ex quo loco formare possumus hęc rationem. Quod vniuersi Doctores vnanimi consensu tradunt, id sibi vniuersa potest ac debet persuadere Ecclesia; vt colligitur ex eo loco Apostoli. Sed quod vniuersa Ecclesia potest ac debet credere, id infallibiliter verum est, vt suprà sæpe probatū est. Ergo quidquid vniuersi Doctores tradunt id est infallibile. Accedit quod id sunt (propter doctrinę lumē) Doctores in Ecclesia, quod sunt oculi in corpore humano. Sed quod oculus videt, aut non videt, id corpus ipsū videre, aut nō videre meritō censetur. Ergo similiter quod vniuersi Ecclesię Doctores sentiunt, id Ecclesia ipsa sentire censenda est. Nihil autē Ecclesia vniuersa sentire potest, nisi verum, cū habeat illa perpetuò veritatis spiritum sibi assistentem. Nihil igitur nisi verum vniuersi Ecclesię Doctores docent.

Ephes. 4.

*Quorumnam
Ecclesia Docto-
rum sententia
concordat in
falsis.*

SEd quæret hęc aliquis: Quinam in proposito dicantur Ecclesię Doctores? Respondeo, primū illi, quos iam inde à tempore Apostolorū variis ætatibus Ecclesia tanquam Patres venerata est, ac fidei magistrorum loco habuit, quorum exstant illustria doctrinę monimenta. Deinde etiam illi, quos habet quavis ætate presentes. Ac priorum quidem illorum sententiam concordem à Spiritu sancto esse profectā, atq; adeò esse infallibilē, eò certius apud nos esse debet, quò minus videtur fieri humanitus potuisse, vt tot talesq; viri doctissimi & sanctissimi, qui tam variis locis ac temporibus vixerunt, in eandem sententiam conuenirent, quemadmodum rectè expendit Diuus Augustinus. Ac de his quidem loquitur Diuus Hieronymus, cū super illa verba Apostoli ad Philemo-

Lib. 1. & 2. cōtra Iulianum.

lemonem: *Audiens fidem, quam habes in Domino Iesu, & in omnes Sanctos; lic inquit: Non est in Deum perfecta fides illa, qua infidelitate erga ipsius ministros extenuatur.* Ad illos quoque idem Hieronymus accommodat illud ex libro Ecclesiastes: *Verba sapientum, sicut stimuli, & quasi clavi in altum defixi, qua per magistrorum Consilium data sunt à Pastore vno: iis, fili mi, ne amplius requiras.* Itaq; meritò in Pōtificum & Conciliorū deliberationibus, cūm aliquid fuit definendum, concors Patrum sententia, verissima atq; infallibilis semper est habita. Qua de re plurima testimonia diligenter sanè collegerūt Thomas VValdensis & Melchior Canus. Et exstat demum hac de re post aliorum^a Conciliorum decreta, Cōcilij quoq; ^b Tridentini definitio, quæ iure ideò verat Scripturam exponere contra vnanimem consensum Patrum, vt qui sit prorsus infallibilis.

Addidi verò, cūm dicimus, concordem sententiam omnium Doctorum esse infallibilem; intelligendos etiam in proposito esse Doctores omnes Catholicos, quos vnoquoq; tempore præsentem habet Ecclesia. Quod ita sanè probo: Ecclesia quouis omnino tempore, quasi corpus quoddam perfectum atq; absolutum est, quod suos proinde oculos omni tempore habet, suumq; spiritum veritatis, instar animæ, perpetuò secum manentē, membraq; ipsius, pro cōditione cuiusq; illorum vegetantem. Sed, vt probatū est, Ecclesiæ quasi oculi sunt Doctores, quorum conditio ea est, vt nunquam omnes circa religionem errare possint. Ergo quouis tempore in Ecclesia Doctores esse existimandum est, qui à Spiritu sancto eum quasi vitæ influxum percipiant, vt nunquam omnes à superiorum Patrum & Doctorum concordi sententia, atque ad eò nec à vera doctrina fidei, vel ipsi aberrent, vel alios auertant.

Quan-

Eccles. 12.

VVald. lib. 2. doct. fidei antiq. c. 22. & 23. Canus li. 7. de locis, c. 3.

^a Cōc. Ephesini, teste Vincentio Lyrincentio Lyrincentio in lib. aduers^o hæreses. Et in sexta Synodo, acti. 17. & 18. ^b Sess. 4.

Vnanimē quoque sententiam omnium Doctorum, qui vnoquoq; tempore fiorent in Ecclesia, esse infallibilem.

Quamquam fatendum est tamen, rarò accidere posse, vt quæ sit Doctorum omnium, vno tempore viuentium, de religione sententiæ, satis cognoscatur. Sunt enim Catholici Doctores in Ecclesia vbique diffusa plurimi, qui proinde omnes nec facillè congregari, nec interrogari possunt, quid sentiant. Illud solum assero, vbi contingeret, notam esse Doctorum huiusmodi omnium de re aliqua controuersa concordem sententiam, posse adhibere Pontificem in fidei definitione illa niti.

Scholasticos etiam Doctores in Doctorum Ecclesiasticorum numero censendos esse.

Fit autem frequentius, vt in definiendo nitatur Pontifex sententia concordi eorum Doctorum, qui variis ætatibus religionem suis scriptis illustrauerunt: eo quòd hi, & celebriores, nec ita multi sunt. In quorum sanè numero scholasticos Doctores omnino ponendos iudico, quod attinet ad propositum. Nam & hi quoq; fuerunt Catholici ac celebres, & idem quod Patres alij, tametsi diuersa ratione, de religione tradiderunt. Solum est in eo discrimen, quod si quid vniuersi Patres de religione tradunt concorditer, id statim, tanquam dogma commune Doctorum omnium, qui variis ætatibus vixerunt, recipitur, quoniam illud etiam scholastici Doctores (saltem pro maiore parte) recipiunt, vt qui in materia fidei atque religionis sanctos Patres duces sequuntur. At non vicissim quicquid scholastici Doctores concorditer tradunt, id existimandum est Ecclesiæ alios Doctores omnes, qui variis ætatibus vixerunt, tradidisse. Multa enim Scholastici ad doctrinam Patrum explicatius addiderunt. Atq; hæc causa est, cur sanctorum Patrum omnium dogma illico censetur esse infallibile; dogma verò omnium Scholasticorum non item, nisi quoq; omnium Patrum fuerit. Et si negare quidem commune placitum Doctorum scholasticorum valde sit temerarium.

SED RESTAT præterea exponendum, quinam in proposito existimandi sint omnes omnino Doctores; cum illorum etiam concordia sententia Pontificem niti posse asserimus. Nam qui sint Doctores hoc loco intelligendi iam diximus. Quinam igitur omnes esse censeri debent? Quod sanè perinde quæri potest, siue de iis sermo sit, qui variis ætatibus de religione scripserunt, siue de iis, qui vnoquoq; tempore in Ecclesia viuunt. Respondeo, Doctores omnes in proposito dici, non omnes mathematicè tantum loquendo, id est, nullo planè excepto, sed etiam moraliter. Quo quidem pacto omnes esse censentur ij, quorum auctoritatis pondus tantum est, circumstantiis omnibus consideratis, eruditionis, pietatis, multitudinis, &c. vt à prudentibus certè eorum solum modò ratio haberi debeat, cæteris neglectis, quasi nihil sint, si cum illis conferantur. Atque hoc rectè mihi videretur Vincen-

Quinam censentur omnes Doctores esse.

Lib. contra hæreses.

tius Lyrinensis attingisse, cum in libro aduersus hæreses inquit: *Consensionem verò Doctorum sequemur, si in ipsa vetustate, sacerdotum omnium, aut penè omnium, & magistrorum iudicium atq; sententiam sectemur.* Ita via nobis patebit vrgendi errantem Doctorem vnum aut alterum, aut etiam plures auctoritate reliquorum. Quod si per sententiam Doctorum aliqua fidei controuersia non satis commodè componi posset (eò quòd de illorum consensu nō aperte constaret) sua tunc constat auctoritas Pontifici, vt consultis aliis ad definiendum regulis, de quibus antè est dictum, Ecclesiæ proponat quid sit sentiendum. Quod munus ad nullum alium præterquam ad legitimum Ecclesiæ Pastorem spectat, vti supra ostensum est.

Sectariorum obiectio contra Patrum auctoritatem.

Obiiciunt autem hæretici: Patres homines fuisse, qui interdum etiam errauerunt, sæpe inter se pugnauerunt, &c. Quare auctoritatem illorum magnificandam non esse.

Hh

Quasi

*Eiusdem con-
fusatio.*

Quasi verò, quòd Patres atq; Doctores Catholici homines sint, ob stare debeat, quò minus à Spiritu sancto ita dirigantur, vt errare omnes quidem non possint in materia religionis. Quid enim Prophetæ & Euangelistæ? An non homines fuerunt? Cur igitur illorum sententia habetur infallibilis? Nempe, quia etsi homines essent, tamen cum Spiritu sancto dictante scriberent, errare minimè poterunt. At est inter Scriptores sacros & alios Ecclesiæ Doctores discrimen. Fateor. At tamen id discriminè ad rem, de qua nunc quidem agimus, prorsus nihil pertinet. Solum enim volumus, sicut Scriptores Canonici, tametsi homines essent, Spiritu veritatis dirigi suo modo potuerunt, ne vnquam videlicet erraret illorum aliquis: ita etià ab eodem spiritu dirigi Doctores modo quodã suo, ne videlicet illi omnes errēt. Quod verò addunt hæretici, Patres interdum errauisse, ac inter se pugnare, id nihil nobis obstat. Non enim singulorum auctoritatem vt infallibilem asserimus, sed omnium. Ac quantum etiam singulorum aut plurium auctoritati tribui debeat, in alio loco aduersus Sectariorum in hoc genere arrogãtiam atq; temeritatem diligēter explicuimus. Maneat nunc igitur, in his regulis, quas Pontifex, vt infallibiliter definiat, consulere debet, Doctorum etiam sententiam concordem esse numerandam.

*In Apologia
de sacrif. Mis-
sæ, cap. I.**DE CONSENSU FIDELIUM.**In fides defini-
tionibus qua-
tenus etiã ha-
benda sit ratio
consensus fide-
lium.*

EST etiam in definitionibus fidei, sicut suprã diximus, habenda ratio, quoad fieri potest, consensus fidelium, quoniam & ipsæ, quatenus ex ipsis constat Ecclesia, sic Spiritu sancto assistente diuinas reuelationes integrè ac purè conseruant, vt omnes illi quidem aberrare non possint, sicut patet ex superius dictis circa septimam Ecclesiæ proprietatem. Neque tamen idcirco volo, debere
Ponti-

Pontificem, de quavis controuersia, fidelium omnium sententiam inquirere. Hoc enim neq; fieri potest, neq; si posset, expediret. Ferè enim eiusmodi sunt quæ in cōtrouersiam fidei adducuntur, vt captum vulgarium fidelium longè superent. Illud solum contendo: Si quando de re aliqua in materia religionis controuersa constaret, fidelium omnium concordem esse sententiam (solet autem id cōstare vel ex ipsa praxi, alicuius cultus communiter apud Christianos populos recepta, vel ex scandalo & offensione cōmuni, quæ ex opinione aliqua oritur, &c.) meritò posse ac debere Pontificem illâ niti, vt quæ esset Ecclesiæ sententia infallibilis. Atque hoc mihi tantum voluisse^a Thomas VValdensis videtur, cùm ait, Ecclesiam, cuius est determinare doctrinā fidei, testimonium communium fidelium non excludere, sed includere, tametsi non soleant (inquit) interrogari, quòd minus cōmodè valeant sententiam explicare suam. Quare minimè debuit^b Canus hanc VValdensis sententiam reprehendere.

^a Lib. 2. doctrinal. fidei, cap. 20.

^b Lib. 2. de locis Theolog. cap. 7.

QVEM MODVM DEBEAT TENERE PONTIFEX IN DEFINIENDO SECUNDUM PRÆDICTAS REGULAS.

SEd existit hic ad extremum quæstio, quæ ex dictis oritur. Nam si regulæ infallibiles ad controuersiam fidei constituendam tam multæ sunt, tamq; latè patent, dubium esse potest, vtrum Pontifex determinatè debeat illas omnes cōsulere, vel certè aliquam, aut aliquas? Item vtrum determinatè debeat in eiusmodi inquisitione, & studio, aliorum quoq; vti opera; vt Episcoporū, vel Cardinalium, &c. an verò omnia ista sint planè in illius arbitrio posita: nimirum vt in adhibenda diligentia eum ipse modum teneat, quem expedire magis putauerit?

Qua ratione Pontifex oporteat in definiendo sui supra dictis regulis.

*Aliquos etiam
alios rerum di-
ninarum peri-
tos consulendos
esse à Pontifice.*

*Diligentiā in
definitionibus
fidei adhiben-
dam, non oportere
semper esse
eius modi.*

*Sententiā qua-
dam falsā de
Esi auctoritate
in Romani
Pontificis.*

Respondeo. Primum, ut alios etiam, qui in diuinis literis rebusque Theologicis exercitati sint, consulat, eorumque opera utatur, omnino est consentaneum. Hoc enim & ipsa rei conditio postulat, quæ sanè est grauiissima, & perpetuus etiam Pontificum usus declarat, quandoque illis fuit aliquid in materia fidei cõstituendum. Cætera verò, quæ ad diligentiam modum in definiendo adhibendum attinent, planè pendent ex libero Pontificis arbitrio: nempe ut opera horum vel illorum Doctorum potius utatur, siue Cardinales illi, siue Episcopi, siue alij sint: Item ut hanc vel illam vel illas regulas consulat, quatenus requiret ratio subiectæ materiæ. Satis enim ad rectè definiendum fuerit, si eam ille diligentiam adhibeat, quæ ad ipsam rem, qua de agitur, iudicari possit sufficiens. Ut enim in aliis negotiis, ita etiam in hoc necessaria & sufficiens diligentia multum latè patet. Id quod etiam ex Pontificum more in definiendis controuersis confirmare possumus. Multæ enim ac variæ illorum definitiones exstant in Ecclesia, quæ omnes habentur infallibiles; neque tamen illi semper ratione eadem ad definiendum processerunt. Aliquando enim ad id conuocârunt Episcoporum Concilium (Nam & Concilij definitionis auctoritas non ex multitudine, sed ex Pontificis auctoritate potissimum pendet, sicut supra confirmatum est) aliquando sine Concilio ipsi definirunt. Quare sicut in hoc, arbitrio suo sunt usi, sic etiam in aliis, quæ ad modum diligentiam spectant, illo citra culpam aliquam uti posse videntur.

Ex quo nouitia cuiusdam auctoris, eaq; minimè tolerabilis, opinio reuincitur. Qui Pontifici in vtenda sua auctoritate vsque adeò angustos limites præscribit, ut censeat, illum infallibiliter non definire, nisi de consensu
Cardi-

Cardinalium definiat. Itaque distinguit hoc loco inter Romanam Ecclesiam seu Apostolicam sedem, & ipsum Romanum Pontificem. Apostolicam sedem ait nō Pontificem modò, sed etiam collegium Cardinalium continere. Hanc proinde dicit errare in definiendo non posse. Pontificem verò, si absque consensu & approbatione Cardinalium definiat, errare posse. Hęc sententia meritò viris^a doctissimis valde displicet. In alterutrum enim incommodum incurrit, quorum vtrumque maximum, neque vlllo modo ferendum est; videlicet, aut auctoritatem infallibiliter confirmandi fratres in fide non Petro tantùm, & illius successoribus à Christo Domino collatam fuisse, sed etiam Cardinalibus; qui est error in fide manifestus: aut certè auctoritatem hanc Pontificis, quod attinet ad eius vsum infallibilem, esse Cardinalium sententię quasi alligatam, hoc est, si Pontifex sine illorum consensu aliquid in fidei controuersia definiat, non obligari Ecclesiam ad ipsum audiendum iure diuino, siquidem ita errare possit. Quod etiam planè commēritium atq; absurdum est, cū semper teneatur Ecclesia Pastori suo assentiri, quem solum fidei magistrum infallibilem ab ipso Christo accepit, vt ex suprà dictis patet.

Neque verò nego, quin Pontifices conuenientissimè faciant, quòd Cardinalium de controuersis fidei iudicia consulunt, in definiendo. Solum assero non esse hoc ita necessarium, vt nisi fiat, errare Pontifex possit, aut etiam contra officium suum sit peccaturus in definiendo. Quin imò dicimus, posse illum pro negotij conditione aliorum duntaxat Doctorum opera ad eam rem vti: sicut sine controuersia posset, quando Cardinales ipsi inter se minimè consertirent, & oporteret questionem à Pōtifice definiri. Quare rectissimè Melchior^b Ca-

^a Lege præfertim Canū, lib. 6. de locis Theolog. cap. vltimo.

Incommoda istius falsa opinionis.

Rectè consulti à Pōt. de religionis controuersis collegium Cardinalium.

Id tamen non esse alioqui penitus necessarium.

^b Loco suprà citato.

nus notat, in iudicio fidei non esse inter Apostolicam sedem seu Romanam Ecclesiam, & Romanum Pontificem ita distinguendum, quasi iudicium sedis siue Ecclesie Romanæ sit infallibile, iudicium verò Romani Pontificis nõ item: quin potius esse hæc re ipsa vnum & idem. Propterea enim sedes Apostolica seu Romana Ecclesia infallibilis dicitur, quia is, qui præest illi, auctoritatem habet per se infallibilem.

Ostendimus igitur in hac postrema parte nostræ tractationis, Pontificis sententiam, cum in rebus definiendis auctoritate sua utitur, ab omnibus fidelibus recipi debere. Itemq; toties ea illum auctoritate uti, quoties in quæstionibus fidei controuersis sic alteram sententiam determinat, ut ad eam recipiendam obligare velit vniuersam Ecclesiam: & quas denique velut definiendi regulas, & qua ratione consulere ipsum oporteat, ut auctoritate illa sua legitime etiam, hoc est, sine culpa, utatur.

Romanum Pontificem iudicem esse causarum religionis, confirmatur ad extremum perpetua Ecclesie consuetudine.

Quæ Pontificis auctoritas, in iudicando de causis religionis, cum aliis argumentis omnis generis (quæ in superioribus adducta sunt) tum illo quod sumitur ex ipsa Ecclesie praxi perpetua (de qua multa quoque parte præcedenti commemorauimus) clarissime confirmatur. Si enim iam vsque ab exordio Ecclesie memoriam temporis ordine repetamus, constat profectò controuersias omnes de religione motas, ex Diui Petri cathedra fuisse iudicatas, eosque tandem & solos, communi Ecclesie iudicio, hæreticos esse habitos, qui repugnârunt definitioni eius cathedræ. Etenim ortam quæstionem de obseruatione legalium in primis ipse Diuus Petrus in Apostolico Concilio terminauit. Deinde qui volebant Pascha non nisi decima quarta luna, etiam si Dominicus dies

• Actor. 15.

dies tunc non esset, celebrari debere, tandem obtinente sententia atque definitione Romani Pontificis ^b Victoris, hæretici sunt habiti, & à propria secta (vt fit) nominati ^c Quartadecimani. ^d Cornelius in Concilio Romano Nouatianorum damnauit errorem. Item damnauit idem ^e Cornelius atq; etiam ^f Stephanus errorem rebaptizantium hæreticos. Item ^g Arriani in Concilio Nicæno, Syluestri Legatis, Viro & Vincentio & Hosio, in eo præsentibus, & eodem postea Syluestro, ad Patrum petitionem, Concilium id cōfirmante, damnati sunt. Item Macedoniani in Concilio primo Constantinopolitano, quod ^h Damasus Pontifex ad eum finem suis literis mandauit cōgregari. Item ⁱ Nestoriani in Cōc. Ephesino, Cælestini Pontificis vices gerente D. Cyrillo. Itē Eutychni in Concilio Chalcedonensi, Paschasino & Lucentio, locum ^k Leonis tenentibus. Item ^l Pelagiani ab Innocentio & Zozimo. Item Monothelita in Synodo sexta, & Iconomachi in septima, similiter ^m præsentibus Romani Pontificis legatis. Item error Berengarij à ⁿ Leone nono & ^o Nicolao secundo: & Petri Abailardi ab ^p Innocentio secundo: & Gilberti Porretani ab ^q Eugenio tertio: & Abbatis Ioachimi ab ^r Innocentio tertio: & Begardorum ac Beguinarum à ^s Clemente V. & Ioannis V Viclephi, & Ioannis Hufs à ^t Martino V. & ^v Græcorum ab Eugenio quarto: Vt dubitare iam nemo possit, quin sententiæ quoq; nostri temporis Sectariorum, similiter à diuersis hoc nostro seculo Pontificibus condemnatæ, hæreticæ sint.

Quibus

^p Epist. 195. inter epist. Diui Bernardi. ^q In Concilio Remensi, teste Diuo Bernardo, sermone 80. in Cantica circa finem. ^r In magno Concilio Lateran. sub eodem Pont. ^s In Clementina ad nostrum, de hæreticis. ^t In Conc. Constantiensi. ^v In Concilio Florentino.

^b Euseb. lib. 5. c. 23. & 24.

^c Epiph. li. 2. tom. 1. hæres. 50. Augustin. hæres. 29.

^d Euseb. li. 6. cap. 33.

^e Euseb. li. 7. cap. 2.

^f Teste D. Augustino lib. 5. de bap. contra Donat. c. 23. Idq; apparet etiam ex D. Cypriano in epist. ad Pöpeium, quam epistolam Diuus etiã Augustinus illic commemo-

rat. ^g In actis eius Concilij. ^h Theodoretus lib. 5. c. 9. ⁱ Euagr. lib. 1. cap. 4.

^k In actis eius Concilij.

^l Augustinus lib. 2. Retract. cap. 50.

^m In actis illorum Concilij.

ⁿ In Concilio Vercell.

^o In Concilio Romano, & ab alijs etiam Pontificibus.

*Summa totius
Analysis.*

Parte VII. pro-
bat. 6. pro pri-
matu Dni
Petri.

Quibus rebus explicatis, non mihi iam aliquid ex iis, quæ initio proposui superest, quod præterea dicam, sed est tamen quod prudentem Lectorem ad extremum obsecrem, ut vel ipsa serie atque ratione huius Analysis fidei repetita, quanto operè à vera fide atque religione, qui sunt hodie Sectis additi, aberrant, velit secum perpendere. Nam, si Christianæ doctrinæ assensum præbere necesse est: Si prorsus nihil in vlla quæstione de ea doctrina, quantumvis per se difficili, quod à verissima sententia abhorreat, absque iactura salutis, sentire licet: Si auctoritas exstat aliqua, cuius magisterio commodè possint omnis conditionis homines, quantumvis rudes atque imperiti, discere, atque intelligere, quid in omni controversia cauendum, quid sequendum sit: Si auctoritatem huiusmodi, humanam etiam (diuina virtute suffultam) ut cum hominibus ipsis palàm loqui possit, esse oportet: Si ad eundem etiam finem perpetuò ea auctoritas in vera Ecclesia fidelium præsens ut vigeat, necesse est: Si eiusmodi fidelium Ecclesia, aut omnino nulla est (quod cogitare impium est) aut illa est, quæ Romano Pontifici tanquam pastori suo grex, adunata (ut Cyprianus inquit) adhæret: Si in ea ipsa vera Ecclesia fidelium ille idem Romanus Pontifex (ut successor Diui Petri) is est, super quem, tanquam super fundamentum firmum & immobile, ædificium Ecclesiæ totum spirituale consistit, atque ad eò docendi auctoritas constituta est; ut & Christus ipse & omnis antiquitas iis verbis asseueravit, quibus si negasset, nihil præterea ad perspicuam & planam determinationem eius quæstionis (ut supra notauimus) desiderarent Sectarij: Si hæc, inquam, omnia ita se habent; quod hætenus certè in hoc libro (si omnino quicquam

quam in causā religionis probari atque defendi potest) probatum à nobis, atque defensum est: quomodo non illi omnes in errore maximo religionis versentur, qui errantes extra vnum istud Ecclesiæ Catholicæ ouile sub vno Pastore constitutum, ad vocem Christi verissimam in suo Vicario loquentis obsurdescunt? Etenim, quod ipsi per se sibi videntur & loquentem in Scripturis Christum audire (cū tamen eam ille vocem suam non nisi ex ore Ecclesiæ percipi velit) & lumen in iisdem Scripturis videre; (cū tamen in tenebris proprii & exigui iudicij sui Scripturæ lucernam, tanquam sub modio posuerint) id verò blandiente (inquit verissimè D. Cyprianus) *aduersario, atq; fallente fit, qui, secundum Apostoli vocem, transfingurat se velut Angelum lucis, & ministros subornat suos, asserentes noctem pro die, interitum pro salute, desperationem sub obitu spei, perfidiam sub prætenu fidei, Antichristum sub vocabulo Christi: ut dum verisimilia mentiuntur, veritatem frustrentur.* Vbi è vestigio, illa ipsa ferè, qua nos, Analyti fidei, eodemque compendio, ad eiusmodi Pseudochristianorum errorem cōuincendum, vtens Diuus Cyprianus: *Hoc, inquit, ideo fit, fratres dilectissimi, quia ad veritatis originem non reditur, nec caput queritur, nec magistri caelestis doctrina seruatur. Quæ, si quis consideret & examinet, tractatu longo, atq; argumentis opus non est. Probatio est enim ad fidem facilis COMPENDIO veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum: Ego dico tibi, inquit, quia tu es Petrus, & super istam petram edificabo Ecclesiam meam, & porta inferorum non vincunt eam, &c.* En sententiā Cypriani, quod sit compendium probandæ veritatis? nempe, vt ad eam auctoritatem, quam Diuo Petro & successoribus Christus attribuit, tanquam ad regulam certam, atq; amissum verita-

Lib. de vnit.
Eccles.

Ibidem

tis, doctrina exigatur. *Quomodo enim, inquit, qui cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse confidit? Te, Christe, precor, ut & nobis, qui summo gratiae tuae beneficio sanctissimam religionem ex hac cathedra discimus, eidem etiam in posterum perpetua communione consociari, & iis, qui nefario errore illi resistunt, ad eam aliquando tandem redire, quae tua est benignitas atque clementia, contingat.*

Laus DEO & beatissima Virgini sanctissimae Dominae nostrae.

QVÆDAM ALIQVIBVS IN LOCIS EO
MODO, QVI SVBIVNGITVR, ADDENDA.

Pagina 82. versu 10. post dictionem, fideles; hac è vestigio sunt addenda.

NAM quod phanatici illi Sectarij, qui contempta Scriptura solis fomniis priuatarum reuelationum niti volunt, illud præterea Diui Pauli vigere solent: *Esca occidit, Spiritus autem viuificat*; confutatione vix indiget. Neque enim his verbis Apostolus aut perniciosam aut inutilem ipsam per se Scripturam (quam alias prodesse, *Et perfectus sit homo Dei* verissime affirmat) significauit, sed vel ab ipsa certè illos redargui & damnari, qui spiritu gratiae & charitatis non eius præceptis obsequuntur, qui que nudis illius verbis, neglecto vero sensu, ad errorem abutuntur, ut fecerunt Iudæi & faciunt omnes hæretici: utroque enim modo eum locum D. Augustinus benè interpretatus est.

Pag. 101. versu 24. post dictionem, exposuimus; hoc inseratur.

QVIN omnes alij quoque Scripturæ loci, qui propriis & planis verbis sunt scripti, eò etiam clariores, ex ea parte, quàm aliæ Scripturæ propheticarum auctorum, censeri possunt, quò minus humanæ eloquentiæ artificio facti sunt. Quae quidem ratione rectè Patres affirmare solent Scripturam facilem & planam esse, videlicet per se, quatenus ferè vitur proprio & simplici sermone.

Pag.

2. Corinth. 3.

2. Timoth. 3.

*Lib. de spiritu
& lit. c. 4. & 5.
& lib. 19. contra
Faustum, c. 8.
& serm. 70. de
tempore, &
alias.*

*Vide D. Cyrillum
lib. 7. contra Iu-
lianum, circa
medium.*